

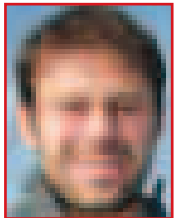
TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

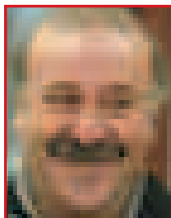
● Aralık 2004 ● Sayı: 02

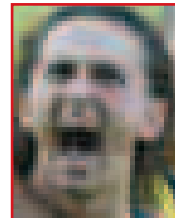
Bir ihtimal daha var!

Gökdeniz:
Futboldan
zevk
almıyorum!

Del Bosque:
Endişelerim
hâlâ bitmiş
değil!

Tuncay: Attığım
tüm gollerin
hayalini
kurmuştum!

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Levent Bıçakcı
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
A. Bağış Erten
Yazışları:
Mustafa Kemal Artalan
İlker Uğur
Hande Vardar
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Grafik Tasarım:
Cem Zamur
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat:4 D:3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Fotoğraf Tarama:
Piksel Ltd. Şti.
Tel: (212) 244 80 12
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.
No:9 34330
4. Levent İstanbul
Telefon: 0212 282 70 20
Dahili: 157-160
E-mail: tamsaha@tff.org.tr
Web Sitesi:
<http://www.tff.org>
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf katkısı sağ-
layan **Vatan** ve **Akşam** gazete-
leri ile foto muhabiri
dostlarımız **Şafak Kayalar**,
Haydar Tanışan, **Eser Erenler**,
Hüseyin Çağlar ve **Bahadır**
Çokışlar'e teşekkür ederiz.

Sağolun!

S

ağolun. Övgüleriniz, destekleriniz, önerileriniz, beğenileriniz, eleştirileriniz için sağolun. Daha emekleme aşamasında gösterdiğiniz ilgiyle bizi onurlandırdınız. Hevesimizi kamçıladınız. Emeğimizi taçlandırdınız. Ama farkındayız, sorumluluklarımızı da arttırdınız.

TamSaha yayın hayatına “merhaba” dediği ilk sayısında hemen kabul gördü. İçeriği, duruşu, mesajı, hedefi, ilkeleriyle farklı bir kulvarda koştuğunu hemen hissettirdi.

Kuşkunuz olmasın, o kulvardaki yolculuk ivme kazanarak sürecek.

Futbolun ülkemizde şimdilerde yitmeye yüz tutan değerleriyle buluşturulması temel felsefemiz. Dürüst olacağız. Sıcak olacağız. Samimi olacağız. Açık olacağız.

Hepsinden önemlisi kişilere, kurumlara ve futbola saygı duyacağız.

Bu sayımızda da o duruşun yansımalarını göreceksiniz.

Keyifle okuyacağınızı umduğumuz söyleşilerimiz var. Kimi hafızalarınıza kazınacak.

Kimi yankı uyandıracak. Oyunun baş aktörlerinin oyuna bakışı, beklentileri, tepkileri, özelemleri, yaşama dair düşüncelerini o söyleşilerin satır aralarında bulacaksınız. Kimbilir, belki o satırlardaki serzeniş ve sitelemlere göz gezdirince “önce insan”dan yola çıkacak ve onların sahada harcadıkları emeğe biraz daha saygı duyacaksınız.

Teknik adamların dünyasında iki değerli isim bu sayıdaki konuklarımız. Mustafa Denizli ile Del Bosque. Onlarla yapılan söyleşilerde de farklı bakışlarla karşılaşacaksınız.

Geçmişe yapılan yolculukta, sağlıkta ve hukukta, hakem dünyasında, futbol dünyasında, mizahta, transfer yanlışlarında ve daha birçok konuda farklı lezzetler sizleri bekliyor.

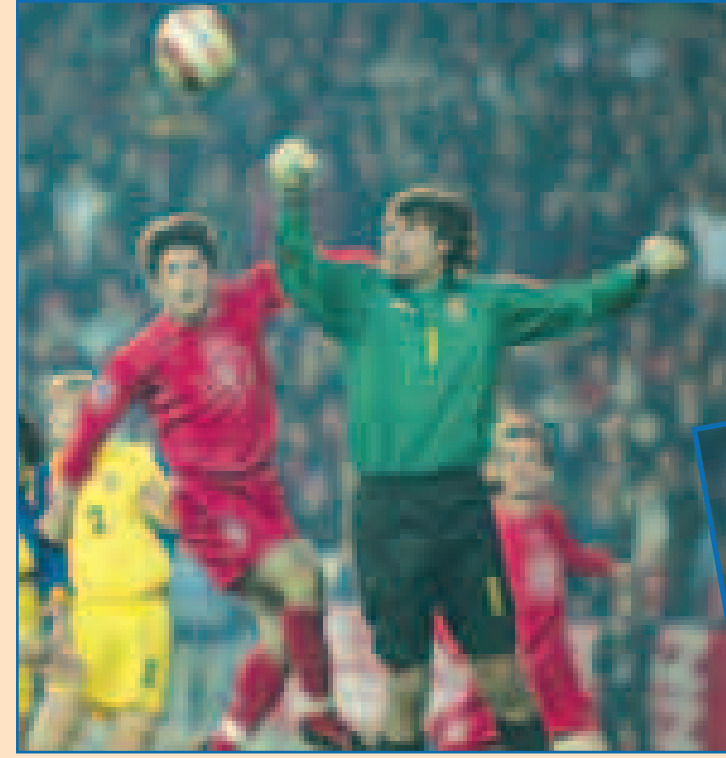
Sanırım beğeneceksiniz. Sanırım bilgi dağarcığınızı biraz daha zenginleştireceksiniz.

Ve sanırım ilginizi sürdürmeyi devam ettireceksiniz.

Değer verdiğimiz için, değerli olmaya çalışıyoruz.

Saygı ve dostlukla.

Zeki ÇOL

Umumlu başladık, hüznünlü tamamladık. Kazansak rahatlayacak, büyük avantaj yakalayacaktık. Kaybettik şansımızı azalttık. Ukrayna karşısında bireysel hatalar sonucu yediğimiz iki golün ardından, bir türlü toparlanamadık. Gerçek kimliğimizi oyuna yansıtamadık ve maçı 3-0 yenik kapattık.

Milli Takım

Aykut Kocaman

Stratejik 5 galibiyet lazım

Türkiye'nin geldiği noktaya baktığımızda, artık her maça kazanmak için çıkabilecek bir takım görüyoruz. Milli takımın seviyesi artık bu noktaya çıktı. Ukrayna maçının kaybedilmesi de bu gerçeği değiştirmiyor. Bu yüzden önümüzdeki her maçtan umutlu olmak mümkün. Benim anlayışıma göre futbol bir bütün ve savunma ve hücum bir bütünlük arz ettiği sürece denge kurulabiliyor. Milli Takım ise tempolu bir oyunu tercih ediyor. Eğer tutturulursa her rakibi sürklase edecek bir gücümüz olduğu kesin. Ama yüksek tempolu bir oyun düzenini her maçta aynı şekilde göstermek biraz zor olabilir. Danimarka maçı gösterdi ki çok iyi bir takımımız var. O maçtaki oyun anlayışı çok iyiydi bence. Ama içerideki maçlarda ilk dakikadan itibaren sonuca yönelik oynamak bazen işleri zorlaştırıyor olabilir. Benim futbol görüşüme göre bu bir riskti. Ukrayna maçındaki kaza da biraz bu yüzden oldu gibi geliyor bana. Ne olur peki? Her şeyden önce teknik kadroya güvenmemiz gerek. Daha yedi maç var geride. Ve bana öyle geliyor ki, stratejik karşılaşmaları kazandığımız takdirde 5 galibiyet yeterli olabilir. Tabii buna Ukrayna maçı dahil olmalı. N'olursa olsun, ikinciliği de azımsamamak gerek. Oraya heyecanımızı ve tempomuzu taşırsak ikinci olup da çıkabiliriz gruptan. Bir de şu var. Bu maç sonrası gelen ağır eleştiriler, herkeste bir kenetlenme yaratabilir. Dünya Kupası grup maçlarında da aynı olmuştu ve gruptan çıkması tartışılan takım dünya üçüncüsü oldu. Yine böyle bir faktör etkili olabilir. ■

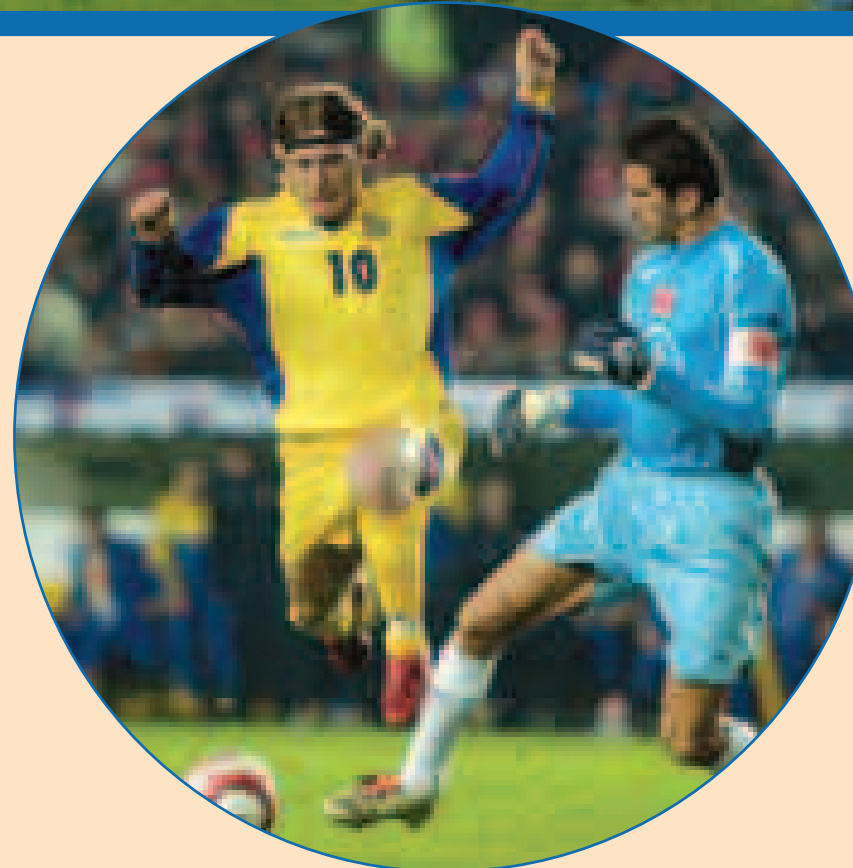
Evdeki harakiri

Dünya Kupası için en önemli karşılaşmalardan birinde, mutlak kazanmak için çıktığınız bir maçta, hem de üç puan beklerken, bir puan bile alamazsanız ne yaparsınız? Oturduk, hep birlikte bunun hesaplarını yapıyoruz şimdi. Kazaya uğradık, bu kesin. Ama henüz telafi edilemeyecek bir şey yok, o da kesin. Yeter ki, infaz etmek yerine doğru analizleri yapalım. Ukrayna maçının anlam ve önemi iki farklı boyutta ele almak doğru olacaktır: Birincisi neden kaybettik? İkincisi nasıl yeniden kazanırız? Bu iki sorunun cevabını almadan tekrar ivme yakalamak zor zaten. Ne olduğunu bilelim ki, ne yapabileceğimizi görelim. Neden kaybettik? Hiç şüphesiz maçın hemen başında yediğimiz gol ve ilk 20 dakika etkisiz kalışımız bu mağlubiyette önemli rol oynadı. Oysa daha ilk dakikalar da hepimizin düşündükçe hayıflandığı bir pozisyon vardı. Ama atamadık bir türlü. Onu atamadık

gibi bir de gol yedik. Ukrayna gibi oyun taktiğini rakibin zaafalarına göre belirleyen ve pusuya yatıp beklediği golü bulduktan sonra iyice kenetlenen bir ekip karşısında, başımıza gelecek en kötü şeydi bu. O noktadan sonra istatistikler de anlamsız hale geldi. Hele de ilk 30 dakikada ikinci golü de yedikten sonra, oyun kontrolümüzün dışına düştü müştü bile. Bundan sonrası iğneyi kuyu kazma yarışı şeklinde geçti. Topa en çok biz sahip olduk, pozisyon yaratık, çok çabladık ama gol gelmedi. Futbolun istatistiklere bağlı bir oyun olmadığının en açık örneklerinden biriydi Türkiye-Ukrayna maçı. Zaten matematikçiler nezdinde şampiyon olmak pek bir işe yaramıyor futbolda! Hatice bizi teselli etti belki, ama netice Ukrayna'nın kâr hanesini iyiden iyiye kabartıyordu. Maç boyunca yaklaşık 45 dakika oyunda kalan top Türkiye'nin ayağında 30 dakika durmuşken,

Ukrayna 15 dakika topa sahip olmuştu sadece. Türkiye bu üstünlüğünü şutlara da yansıtmıştı. Ama kaleyi bulan şutlarda sıkıntı yaşıyorduk. Maç boyu kaleye 23 şut çeken Milli Takım bunların sadece 8'inde çerçeveyi buldu. Ukrayna ise maç boyu kaleme 9 şut çekti ve bu şutların 7'si kaleye isabet etti. Mühîş bir şut/gol oranı yakalamıştı Ukraynalılar. Zaten bütün sihirleri de buydu. Shevchenko'yu bulan son paslar, kaleye dikine inen bir forvet ve az zamanda, çok ve iyi goller atabilen bir takım... Yine de oyunu hareketlendirmeyi başardık bir süre. Öyle ki, 60. dakikaya kadar, skor 0-2 olmasına karşın, herkes 'bu maç dönebilir' inancını koruyabiliyordu. Ama ivmemizi zıplatacak golü

Rıza Çalimbay

O bir kazaydı...

Aslında Ukrayna yenebileceğimiz bir takımdı. Kuvvetli ama dişimize göre bir ekipti. Hepimiz de galibiyete kitlenmiştik. Ama işler ters gitti ve olmadı. Oyun kurgusundaki aksaklıklar, futbolcularımızın potansiyellerine göre düşük performans göstermesi, gol pozisyonlarındaki fırsatların kaçması bu skoru hazırladı.

Bence bizim takım son derece yetenekli oyuncularla kurulu. O gün bir kaza oldu. Oysa ülke olarak da iyi konsantre olmuştuk, ama futbolcular gerçek oyunlarını oynayamadılar. Yitirdiğimiz sadece avantajımızdır, yoksa şansımız sürüyor.

Tabii ki işler zorlaştı. Ama paniğe kapılmak yerine, oturup ders çıkarmak gerek. Yapılan hataları tekrarlamamak için çok çalışmak lazım.

Bu grupta önemli olan puan almak. Her maçtan puan almak zorundayız artık. Ve her maçı kazanmak için oynamalıyız. Tabii en önemlisi Ukrayna'yı orada yenmek gerek. Nasıl olsa Yunanistan ve Danimarka buraya gelecek ve o maçlarda favori biziz. Önemli olan oyuncuların yüksek performans göstermesi veya en azından beklenen güçlerinin altına düşmemeleri...

Birkaç özel maç oynamak futbolcuların özgüvenini artıracaktır. Hazır uzun bir ara verilmişken bu imkân zorlanmalıdır. Özgüvenleri tazeleyecek, takımın kalitesi ni tekrar gösterecek birkaç maç ufuk açıcı olacaktır. ■

Kanatları kullanamadık

Öncelikle şunun altını çizmek isterim. Milli Takım hocaları bizim hocalarımızdır. Onları desteklemek hepimizin görevidir. Sonuçta ortak amacımız Milli Takım'ı geliştirmek olmalı. Ben Ukrayna maçın öncesinde ertelenen lig maçlarının da sonuca etki ettiğini düşünüyorum. Maç pratiği ancak ciddi maçlarla kazanılır. Bu yüzden bir lig maçı daha oynayabilirdi milliler. Hem unutmayalım, Galatasaray UEFA

Kupası'nı kaldırdığı sezon hep Çarşamba-Pazar oynuyordu. Bence bundan korkmamak lazım. Ukrayna'nın oyun taktiği genelde savunmaya dayalı ve kontrataklarla gol arıyorlar. Böyle takımlara karşı dengeyi bozacak taktikler geliştirmek gerekiyordu. Kanatları iyi kullanamadığımızı düşünüyorum ben. Deniz ve Ümit gibi oyuncular iyi ama seri değiller. Kanatlardan sıfıra inen ve hızlı oynayan bir oyun düzenimiz olsaydı Ukrayna defansı da bozulabilirdi bence. Adam eksilten, çabuk oyuncular kullanmalıydık. Önde uzun oyuncunuz, yoksa kenardan sıfıra inip oynayıp yerden ortalar yapmak bize pozisyon sağlayabilirdi. Ama olmadı, uzun Ukrayna defansının işine gelecek şekilde oynadık. Kadro zaafı olduğuna katılmıyorum.

Kulüp takımlarında sıkıntı olur, ama Milli Takım'da bu geçerli değildir. Ama hâlâ şansımız var. Beş takımlı bir grup olsaydı daha da fazla olurdu şansımız. Çünkü zayıf rakipler karşısında kolay puan şansı var Ukrayna'nın. O puanları kazasız alırlarsa birincilik zora girer. İçeride Danimarka ve Yunanistan'ı yenmek şart artık. Ukrayna'yı orada yenersek şansımız dönecektir. Akıllı kontratak oynarsak o da olur. Ama Ukrayna üstümüze gelmesini beklememeliyiz. Kendi çabukluğumuzu kullanmalıyız. Çünkü bizim takım çabukluğuyla herkesi yenebilecek bir potansiyel taşıyor. ■

Artık işimiz daha zor. Şansımızı azalttık. Ama Dünya Kupası defterini kapatmadık. Önümüzde 7 maç daha var. Şimdi silkinme, toparlanma ve bu ciddi kayıptan ders alıp, yeniden yarışta yer tutma zamanı...

Milli Takım

bulamadık, bulamadıkça da takatlen düştük. Maç içinde Türkiye'nin en diri ve en etkili oyuncusu olarak göz çarpan Emre Belözoğlu, 65 isabetli pas ile inanılmaz bir istatistiğe imza atmıştı. Buna karşılık Ukrayna'da Yaserky 21 isabetli pas yapmış ve takımımızın defansif dengesini bozmuştu. Emre'ye bağlı oyun aslında kötü bir fikir değildi. Nitekim Emre bu pas isabetinin yanında Milli Takım'ın sahip olduğu topların %20'sini kullanan isimdi aynı zamanda. Aslında onun maharetine biraz katkı gelse her şey farklı olabilirdi ama olmadı. Oyun bizim yörüngemizden kaçmış, Ukraynalıların egemenliğine girmişti.

Türkiye Ukrayna'dan daha fazla top çaldığı maçta, hem daha az top kaybı yapmasına rağmen maçı değiştirecek tempoyu bir türlü yakalayamadı. Zaman zaman pozisyonlar bulduk bulmasına, ama Ukrayna forvetleri bizden daha mahirdi o gece. Bacak arasından geçen toplardan biri içeri dürtüklenirse yine de bir

şeyler filizlenebilirdi. Ama olmayınca olmuyor, maç ayaklarımızın altından kayıp gidiyordu. Evet, bu kadar anlam yüklediğimiz bir maçı kaybettik. Peki taktiksel veriler bir yana, biz bu maçı nasıl oldu da zihnen kaybettik? Sorunun

cevabı birazcık da tarihte gizli sanırız! Ne de olsa, ilk defa başımıza gelmiyor bu! Çünkü biz zihnen ve bedenlen çok iyi hazırlandığımızı düşündüğümüz birçok maçı hep bu şekilde kaybettik! 1996 finalleri öncesi İsviçre'ye, 2000 finalleri öncesinde de Finlandiya'ya karşı, yine Türkiye'deki maçlarda, yine mutlak galibiyet beklerken yenilmişti ve yine aynen böyle kararlar bağlamıştı birçoğumuz. Ama hep şansımızı kendimiz belirledik sonunda. Gittik, oynadık, içeride yapamadığımızı deplasmanda yaptık ve şampiyona biletlerini cebimize koyduk. Hem, zor zamanlarda kenetlenmesiyle gurur duyduğumuzun bir toplumun çocukları onlar. Ne yapıp edip zorluklardan zafer derlemeye bayılıyorlar. 'Türk zoru sever' diye atasözleri boşa yazılmıyor değil mi?

Artık yenilenme ve dirilme zamanı. Yedi maç var önümüzde. Şurası kesin değil mi? Önümüzdeki maçların tümünü kazanırsak çok büyük ihtimalle Dünya Kupası'nın kapısını aralayacağız. Kim bunun kesinkes imkansız olduğunu söyleyebilir ki? Bu takıma güvenemeyenimiz var mı? Bir de uğur turalım, öyle bitirelim Milli Takım analizimizi. Ne tesadüftür ki, İsviçre ve Finlandiya maçları da yine bir sonbahara denk gelmiş ve koca bir kış hırs, inanç biriktirmiş milliler ve ilkbaharda virajı almışlar. Neden tarih bir kez daha tekrerrür etmesin? Neden Ayyıldızlı onbir bunu başarmasın? Neden buna umut yatırmayalım? Biz onlara hâlâ inanıyoruz. Madem ki bu grupta herkes herkesi yenebilir, biz de gider Ukrayna'yı deviririz orada. Yeter ki, hatalarımızı iyi analiz edelim, taktik zekâmızı parlatalım, mücadele gücümüzü yeniden kazanalım. ■

İki maç iki mutluluk

Ümit Takımı toparlanmaya başladı. Son üç maçı 7 puanla kapadı. Kazakistan'dan sonra Ukrayna karşısında da galibiyet aldı. A2 Milli Takımı da Avusturya engelini 3-1'lik skorla aştı.

A Milli Takım'ın 'arka bahçesi' Ümit Milli Takım'da işler toparlamaya başladı. Gürcistan'la berabere kaldıktan sonra Yunanistan mağlubiyetiyle iyice moralleri bozulan Ümit Takım galibiyetlere alışmaya başladı. Kazakistan galibiyeti ve Danimarka'dan alınan puanın ardından Ukrayna'yı da deviren Ümitler isimlerine

sistem...

A ve Ümit Milli takımlarının yanı sıra A2 Milli'lerde toplandı bu defa. Kamuoyunda çoğu kez üvey evlat muamelesi gören, A Takım'a gidemeyen oyunculara bir teselli olsun diye kurulduğu farz edilen A2 Milli Takımı, aslında çok önemli bir misyon taşıyor. Sanılanın aksine A Takım'a her an

yakışır bir performans göstermeye başladı. Hiç şüphesiz ki onların mücadelesi skora endeksli değil ve amaç başarı kazanmaktan ziyade yeteneklerin serpilmesini sağlamak. Nitekim kadroda sıvrılan isimler de yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Fahri Tatan, İbrahim Akın, Sabri Sarıoğlu, Umut Bulut, Adem Koçak, Bekir İrtegün, Semih Şentürk gibi yetenekler artık hem kendi takımlarında yer bulma mücadelesi veriyor, hem de A Takım'a ısınmaya başladılar. İşte bu açıdan grup maçları ayrı bir önem taşıyor. Başarıyla kilitlemiş bir takım değil, başarılı futbolcular üretmeye yönelmiş bir

gidebilecek oyuncuların son durumunu görmek açısından önemli bir işlevi olan A2 Milli Takımı'nı asla azımsamamak gerekiyor. Özellikle son maçta alınan 3-1'lik galibiyet bunun iyi bir göstergesi. Unutmayalım ki şu anda A Takım'da yer alan Gökdeniz ve Necati de o A2 yollarından çıktılar A Takım'a. Bu yüzden A2 Milli Takımı çalışmalarını 'dikkat ve hassasiyetle' takip eden Ersun Yanal takdiri hak ediyor. ■

2006 Dünya Kupası Elemeleri

Grup 1

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
Hollanda	4	3	1	0	10	3	10
Romanya	5	3	1	1	10	5	10
Finlandiya	5	3	0	2	10	6	9
Çek Cum.	4	3	0	1	6	2	9
Makedonya	5	1	1	3	6	7	4
Andorra	4	1	0	3	2	11	3
Ermenistan	5	0	1	4	2	12	1

Grup 2

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
Ukrayna	5	3	2	0	9	3	11
Danimarka	4	1	3	0	6	4	6
Türkiye	5	1	3	1	6	5	6
Arnavutluk	4	2	0	2	3	5	6
Yunanistan	4	1	2	1	5	4	5
Gürcistan	4	1	2	1	5	5	5
Kazakistan	4	0	0	4	2	10	0

Grup 3

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
Portekiz	5	4	1	0	20	3	13
Slovakya	4	3	1	0	15	3	10
Rusya	4	2	1	1	10	8	7
Letonya	5	2	1	2	10	12	7
Estonya	5	2	1	2	8	11	7
Liechtenstein	5	1	1	3	8	14	4
Lüksemburg	6	0	0	6	4	24	0

Grup 4

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
İrlanda	4	2	2	0	6	1	8
Fransa	4	2	2	0	4	0	8
İsrail	4	2	2	0	6	4	8
İsviçre	3	1	1	0	9	3	5
Kıbrıs Rum K.	5	0	0	4	4	11	1
Faroe Adaları	4	0	0	3	2	12	1

Grup 5

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
İtalya	4	3	0	1	7	5	9
Norveç	4	2	1	1	6	3	7
Slovenya	4	2	1	1	4	3	7
Beyaz Rusya	3	1	1	1	8	5	4
İskoçya	3	0	2	1	1	2	2
Moldavya	4	0	1	3	1	9	1

Grup 6

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
İngiltere	4	3	1	0	7	3	10
Polonya	4	3	0	1	10	5	9
Avusturya	4	1	2	1	8	8	5
Kuzey İrlanda	4	0	3	1	5	8	3
Galler	4	0	2	2	5	8	2
Azerbaycan	4	0	2	2	1	4	2

Grup 7

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
Sırbistan Kar.	4	3	1	0	10	0	10
Litvanya	4	2	2	0	6	1	8
İspanya	3	1	2	0	3	1	5
Bosna - Hersek	2	0	2	0	1	1	2
Belçika	3	0	1	2	1	5	1
San Marino	4	0	0	4	0	13	0

Grup 8

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
İsveç	4	3	0	1	14	2	9
Bulgaristan	3	2	1	0	9	4	7
Hırvatistan	3	2	1	0	6	2	7
Macaristan	4	2	0	2	5	8	6
İzlanda	4	0	1	3	4	10	1
Malta	4	0	1	3	1	13	1

Mustafa Denizli

Bilgiden bilgeliğe

1987 yılında dünyada aylarca kapalı gişe oynayan çok önemli iki oyun vardı; biri "Cats" diğeri "Starlight Express". Ben 1987 yılında Milli Takım'ı Londra'da "Starlight Express"e götürdüm. Ama hakkımda soruşturma açıldı.

▼ Siz sadece futbol dünyasındaki başarılarıyla değil, sosyal ilişkileriyle de öne çıkmış bir insansınız. Ta ilk günlerden itibaren sadece futboldan ibaret olmayan bir hayatınız vardı. Sizce futbol bu çevrelerle hangi noktalarda buluşuyor? Gerçekten de futbol dünyası ile entelektüel çevrelerin ortak bir zemin bulma şansı var mı?

Saha içinde zor tabii! Ama saha dışında neden buluşamam? İkisinin de ortak bir özelliği var çünkü. Her iki alanda da takım oyunu şart. Yani bizim bulduğumuz çevrelerde holding patronları var, sinema yönetmenleri var, sinema ve tiyatro oyuncularları var. Onlara baktığınızda da yine mutlak surette bir takım oyunu görüyorsunuz. Bunun da ötesinde, farklı vizyonlar yakalamak her şeyden önce insanı deşarj ediyor. Sonuçta futbol çok yoğun bir iş. Gündelik hayatınızın tamamına nüfuz ediyor. Bu kadar yoğun bir yaşam içinde arada akünün boşalması şart. Herkes farklı farklı rahatlatıyor kendini. Bu yollardan biri de dünyayı takip etmek. Sanatıyla, kültürüyle, ekonomisiyle, siyasetiyle, her yönüyle dünya gündemine bakmak. Hem o alanlardan da faydalanacağız bir dolu konu var. Yeni çalışma yöntemleri için feyz alabilirsiniz mesela. İnsan yönetimi olsun, ekip oyununu farklı gözlerle gören insanların yaklaşımı olsun, bütün bunlara baktığınız zaman şunu görüyorsunuz: futbol çok küçük bir dünya. Bu dünyayı açmak gerekiyor. Zaten günümüzde

futbol kendi sınırlarının dışına taşan bir olgu haline geldi. Belki ilk dönemlerde yadırganmıştı böyle ilişkiler, ama şimdi bakıyorsun ki futbola futbolun dışından bir dolu unsur giriyor ve etkin oluyor. O bakımdan bunların olmasında fayda var. Salt futbol insanı doyurmaz, hatta bir takım duvarların içine hapseder. Futbol insana yeni ufuklar, yeni pencereler açacak bir dünya değildir. Farklı

Futbol, toplumdan önce çağ atladı

Yeşil sahalardan başlayan, farklı arayışlarla olgunlaşan bir yaşam koşusu ve bu koşunun yarattığı bir entelektüel adam... Mustafa Denizli'nin dünyası yalnızca futbolun kendine özgü tarzı ile sınırlanmış değil, müzikten sinemaya, ekonomiden politikaya, tarihten mutfağa dek bir zenginliği var sohbetinin. Düne, güne ve yarına dair çok sözü var dinlenebilecek...

pencereleri futbolun içine sokmakta fayda var bu yüzden.

▼Futbolcuların böyle bir şansı olabiliyor mu? Onlar böyle dünyalara ne kadar açılabilir veya ne kadar açılmalı? Bunu yapabilecek kapasiteleri, ufukları var mı?

Mutlaka var ama o bir yaşam şeklidir. Şu bir gerçek, Türkiye'deki eğitim yapısı, kültürlü futbolcu yetişmesine mani. Bu bizim çocuklarımızın kabahati değil. Öyle bir sistem var ki, eğer eğitime devam etmek istiyorsan futbolcu olamıyorsun. Bu yüzden yetenekli oyuncular da eğitiminden feragat etmek zorunda kalıyor. O zaman ne oluyor, eğitimle alamadığın görgüyü, bilgiyi, kültürü sosyal yaşam içerisinde çıkarmaya çalışıyorsun. Bunları çıkarmak çok kolay değil, futbolcuya zor gelir. Esasında sporcu kolayca alışmış bir insandır. 16-17 yaşlarından itibaren, ihtiyacı olan her şey başkası tarafından hazırlanıyor. Flört ya da karşı cinsle ilişkileri bile kolaylıkla kurabiliyor. Ama eğitim, kültür öyle kolay iş değildir. Bu konulara emek vermek çoğuna zor geliyor bu yüzden. Zordan kaçtığı için değişik sosyal mekânlardan da uzak duruyor. İstanbul'da yaşıyor, ama İstanbul'un elit yerlerine gitmekten itinayla kaçınıyor. Mesela bir Çin mutfağına gidip farklı kültürleri tadamıyor. Oysa gelişmek için kendilerini zorlamaları gerek. Benim hayatta en sinir olduğum şeylerden biri, yurtdışına gittiğinde uçaktan iner inmez "Türk restoranı nerede?" diye soranlardır. Adam Türkiye'de bile sana İtalyan kültürünü, Çin kültürünü, Fransız kültürünü sunuyor. Ama sen Londra'ya gidiyorsun, Kore'ye gidiyorsun ve Türk restoranı arıyorsun! İşte bunu soran adam değişmez.

▼Peki siz kendinize farklı bir ufuk geliştirebildiniz mi? Çünkü bu söyledikleriniz üç aşağı beş yukarı teknik direktörler için de geçerli değil mi?

Bu biraz da girdiği çevrelerle ilgili. Ben si-ze çok çarpıcı bir şey söyleyeyim; 1984 yılında Park Şamdan İstanbul'un en meşhur restoranıydı, ben oraya gittiğim zaman garsonların bana söylediği ilk şey "buraya gelen ilk futbolcu sizsiniz" oldu. Kaldı ki, eğer ben bir teknik adamsam, sadece sahada değil dışarıdaki sosyal yaşamla da örnek olmalıyım futbolculara. Yani benim kültürümü genişleten, görgümü arttıran, müzik, sinema bilgimi çoğaltan bir takım ortamlar içinde olmalıyım. Ben böyle düşünüyorum.

▼Sizin sanata veya kültüre bakışınızı değiştiren insanlar var mı? Yani bu farklı sosyal hayatlara girmenizde size yardım

eden, böyle bir şeye vesile olan biri oldu mu?

Bu konularda en çok takip ettiğimiz insanlardan biri Hıncal'dı. Biz sanat olaylarını, kültür olaylarını onunla birlikte takip ederdik.

▼Hiç unutamadığınız bir sanat olayı var mı?

Pavarotti'nin Roma'da Carreras'la birlikte verdiği konseri unutamam. Bir de şöyle bir anım vardı. 1987 yılında dünyada aylarca kapalı gişe oynayan çok önemli iki oyun vardı; biri "Cats" diğeri "Starlight Express". Ben 1987 yılında Milli Takım'ı Londra'da "Starlight Express"e götürdüm. Ama hakkımda soruşturma açıldı. Tabii ki ben bir tiyatro eleştirmeni değilim. Ama bunları takip etmenin önemini de biliyorum. Düşünün

rım.

▼Gazeteye en arka sayfadan mı başlalmaz mısınız gerçekten? Ön sayfalar-dan, yani diğer konulardan daha mı çok faydalaniyorsunuz?

Tabii ki bizim için çok önemli günlerde önce spora bakarım, ama onun dışında en baştan başlarım okumaya. Sonuçta şunu unutmamak gerek, futbola ilişkin yazılardaki bilgilerin çoğu benim bilgi dağarcığımın kapsamında var. Oradan da alacağım şeyler var mutlaka ama esas önemli olan içinde yaşamadığım dünya olan siyaset dünyası, ekonomi dünyasıdır. En çok oralardan yeni şeyler öğrenirim.

▼Hangi gazeteleri daha çok beğeniyorsunuz?

Kamuoyunun çok yakından takip ettiği

Ben yakın siyasi tarih ile ilgili kitapları tercih ediyorum. Orhan Pamuk'u ilgiyle okurum. Ahmet Altan'ı da beğenirim. Önemli yapıtları takip etmeye gayret gösteriyorum. Ayrıca çok iyi bir sinema-koligimdir. Vizyona giren filmleri çok nadiren kaçırmam, o da çok önemli bir işim çıktıysa.

▼Yaptığınız iş gereği okumanız gereken bir takım şeyler de oluyordur. Bunları ne kadar takip ediyorsunuz? Mesela Türkiye'de çıkmış futbol kitaplarına bakar mısınız?

Bakarım tabii. Ama ben teknik konuların dışında yazılar yazarları seviyorum. Çünkü futbola salt teknik olarak baktığınız zaman, sürekli aynı şeylerle uğraşmaktan bunalırsınız. Değişik pencerelerin olması şart. Bugün bu konulara fark-

meşgul eden konular çok farklıydı. Sol akımın öne çıktığı, Türkiye'de her gün olayların yaşandığı hatta boyutlarının çok ileriye gittiği dönemlerde Türkiye futbola pek ilgilenmiyordu haliyle. 12 Eylül'den sonra özellikle rahmetli Özal geldikten sonra Türkiye'de bir takım değişimler yaşadı, bakış açısı değişti. Şöyle bir tablo vardı yetmişlerde: Sağ-Sol çatışması, üniversitelerin polis kontrolü altında eğitim vermesi, muhtıralar ve de buna paralel olarak da insanı beş saniye bile güldüremeyen bir futbol. Türkiye'de ne zaman seksenlerin sonunda uluslararası başarılar gelmeye başladı, Türkiye futbola daha fazla ilgi gösterir oldu. Eskiden Avrupa'ya çıktığımız zaman, bir insanla konuşamadığımız tek daldı futbol. Tekstilden konu-

İnsan yönetimi olsun, ekip oyununu farklı gözlerle gören insanların yaklaşımı olsun, bütün bunlara baktığın zaman şunu görüyorsunuz: futbol çok küçük bir dünya. Bu dünyayı açmak gerekiyor.

bir gün benim oyuncumun yanında biri bu eserden bahsedecek olursa, ben git-tim izledim diyecek, o neymiş demeyecek. Bunlar insana güven kazandıran aktivitelerdir ve çok önemlidir.

▼Futbolun içindeyken hayatınızın kamlarda geçiyordu sürekli. Çok sıkıcı bir şey bu. Siz nasıl vakit geçirirdiniz? Benim oda arkadaşlarım değişti. Mesela en iyi arkadaşım Aziz Nesin'di. Onun bütün kitaplarını okurdum. Kitap okumanın önemli bir faydası vardı. Ma-

çın stresinden uzaklaştırırdı. Ben kamlarda hep yalnız kalırdım, bazen öyle kaptırırdım ki, antrenör gelir, 'kaptan bir şeyin var mı' diye sorardı. Bazen kendi kendime katıla katıla gülerdim.

▼Başka kimleri okurdunuz?

Hepsi vardı; Ömer Seyfettin vardı, Türkiye'de çıkan bütün yayın organlarının köşe yazarları vardı. Hatta bir süre sonra sosyal hayatta gerçek manada arkadaşım olan insanları da yazar olarak okuyordum. Zaten ben gazeteyi elime aldığımda önce bütün siyasi köşe yazarlarını okurum, ondan sonra da kendi mesleğimle ilgili köşe yazılarına baka-

büyük gazeteler var. Onlar büyük ölçüde gündemi belirlerler. Sabah, Hürriyet, Milliyet, Vatan böyle gazetelerdir. Ama beni en fazla etkileyen, okuduğum zaman rahatladığım gazete Cumhuriyet'tir. Ben Cumhuriyet Vakfı'nın da bir üyesiyim. Ama hepsini takip ederim. Vakit de okurum, Tercüman da, Akşam da, Radikal de...

▼Hangi tür kitapları seversiniz?

1984 yılında Park Şamdan İstanbul'un en meşhur restoranıydı, ben oraya gittiğim zaman garsonların bana söylediği ilk şey "buraya gelen ilk futbolcu sizsiniz" oldu. Kaldı ki, eğer ben bir teknik adamsam, sadece sahada değil dışarıdaki sosyal yaşamımla da örnek olmalıyım futbolculara. Yani benim kültürümü genişleten, görgümü arttıran, müzik, sinema bilgimi çoğaltan bir takım ortamlar içinde olmalıyım. Ben böyle düşünüyorum.

Ben yakın siyasi tarih ile ilgili kitapları tercih ediyorum. Orhan Pamuk'u ilgiyle okurum, Ahmet Altan'ı da beğenirim. Önemli yapıtları takip etmeye gayret gösteriyorum. Ayrıca çok iyi bir sinema-koligimdir. Vizyona giren filmleri çok nadiren kaçırmam, o da çok önemli bir işim çıktıysa.

lı açılardan bakan insanlar var. Bu yüzden ben onları tercih ediyorum.

▼Sizin futbol içinde yaşadığınız dönemler Türkiye tarihi açısından da çok önemli dönemler sayılıyor. Yetmişler, seksenler ve doksanlar... Hepsi farklı toplumsal dönemlerin simgesi. Bu geçiş sürecini, kamuoyu önünde yer almış biri olarak nasıl bir değerlendirirsiniz? Yetmişli yıllarda Türkiye'nin gündemini

şuyor, turizmden konuşuyorduk ama futbol konuşmaya utanıyorduk. İşte ne zaman ki onu da konuşmaya başladık, insanlar daha fazla sahiplendi. Son dönemdeki müthiş başarılar Türkiye'deki futbol olgusunu daha da güçlendirdi ve medya mecburen daha fazla yer ayırmak durumunda kaldı.

▼Siz yurtiçi ve yurtdışı ilişkileri yoğun olan birisiniz. Türkiye toplumuna baktığınızda, neleri farklı görüyorsunuz? Çağ atladık deniyor, ne kadar atladık sizce?

Aslında futbol toplumun önüne geçti ve ondan önce çağ atladı. Yoksa toplum olarak 1980-2004 arasına baktığımızda öyle muazzam bir atılım yok. Bir kere eğitim sistemi hiçbir şekilde dünya standartlarına ulaşmamış, özel sektör bazında bazı konularda dünya ile yarışır hale gelmişiz; ama bir toplumun geleceğini kurtaracak olan eğitim sistemi, sağlık sistemi, altyapı konusunda pek bir ilerleme yok. Ama futbol öyle değil, bugün dünyada Türk futbolundan bahsedilebiliyor. Senin takımın Avrupa Şampiyonası'nda çeyrek final,

Dünya Kupası'nda yarı final oynuyor ama siyasi düzeyde Avrupa toplumun önüne onlarca, yüzlerce madde koyuyor çağdaşlaşmak için bunları yap, geliştir diye... Futbolun dünyanın önde gelen futbollarından biri diyebiliyorsun, ama hukukun için çıkıp ben dünyanın en iyi hukukuna sahibim diyemiyorsun.

▼**Türkiye'deki demokrasiye nasıl bakıyorsunuz? Mesela kurumlarının işleyişi sizi ne derece tatmin ediyor? Avrupa istiyor diye demokratikleşiyoruz diye hayıflanıyorlar, bazı konularda taviz vermeyelim diyorlar var. Sizin görüşleriniz neler?**

Bu ülke 80-85 yıl önce Lozan'ı da Sevr'i de yaşamış bir ülke. Bu yüzden bazı çekinceler var. Atatürk bence şunu diyor: "Hedefimiz Batı ülkeleri seviyesine erişmektir. Kendimize Batı'yı örnek almalıyız. Ama onlar bize her yaptırarak istediklerini yaptırılmazlar"

diyor. Gerçekten de bizim ana hedefimiz bu olmalı. Ben de her vatandaş gibi AB'yi istiyorum ama AB'yi isterken ulusal kimliğinden de uzaklaşmam mümkün değil. Artık topla, tüfekte, savaşla bir şey yapmanın manası yok. Ama asıl sorun bu değil. Beni umutsuzluğa sevk eden bu ülkenin eğitim sistemi; ne yazık ki çağdaş çizgileri yakalayan çocuklar yetiştiremiyoruz. Yetiştirsek bile istihdam edemiyoruz. Bugün Türkiye'de hangi lokale girsene bir sürü üniversite mezunu çıkıyor karşına. Bu çok kötü bir şey.

▼**İstanbul'da bir yanda Ulus, Akmerkez var, diğer yanda K. Armutlu var. Ve her gün yolları kesiyor bu insanların. Fakirle zengin hep karşı karşıya geliyor. Bu tehlikeli bir şey değil mi?** Atatürk'ün söylediği 'Büyük Türk milleti' belki de budur. Bütün kötülöklere rağmen, eşitsiz gelir dağılımı-

na, yoksulluğa rağmen bu ülke paylaşımcı bir ülke. Yani olan olmayana veriyor bir şekilde. Bu dayanışma ruhu da sosyal patlamaları engelleniyor. Başka türlü olsa çok kötü şeyler olabilir.

▼**Ama bu durum sorunları kangren haline getirmiyor mu? Ya da böyle gelmiş, böyle gider sözüne meydan vermiyor mu?**

Valla ben hiçbir zaman kendi işimde böyle gelmiş böyle gider demedim, böyle gelmiş böyle gitmez dedim. Bence bir takım şeyler değişmeye başlıyor. Eğer değişimi görüyorsan yapacaksın. Bundan evvelki hükümet çok önemli kararlar aldı ve o kararlar yüzünden siyaset sahnesinden silindi hepsi. Ama her şey ülke içindi. Ecevit, Mesut Yılmaz, hatta Bahçeli hiçbir zaman popülist olmadı. Onlar çok sağlıklı kararlar aldılar ve kendi siyasi geleceklerini de riske ettiler. Ama şimdiki iktidarın çok daha fazla avantajı var. Onlar da geniş destekle büyük bir değişimi başlattılar. Bunu oy kaybederim korkusu olmadan yapmak gerek. Bunlar yapılmazsa bizim Güney Amerika ülkelerinden bir farkımız kalmayacak.

▼**Türkiye'yi yönetenler ülke insanına güveniyor mu?**

Tam tersi, ülke insanı kendini yönetenlere güvenmiyor. Ama bana göre esas sarsılan şey toplum yapımız. De-

Ben de her vatandaş gibi AB'yi istiyorum ama AB'yi isterken ulusal kimliğinden de uzaklaşmam mümkün değil. Artık topla, tüfekte, savaşla bir şey yapmanın manası yok. Ama asıl sorun bu değil. Beni umutsuzluğa sevk eden bu ülkenin eğitim sistemi; ne yazık ki çağdaş çizgileri yakalayan çocuklar yetiştiremiyoruz.

Ülke insanı kendini yönetenlere güvenmiyor.

Ama bana göre esas sarsılan şey toplum yapımız. Demokrasi demişiz, hürriyet demişiz; ama bunları yanlış değerlendirmişiz. Hürriyet demek ülkeni unutmak, keyfekerde yaşa; hep bana, hep bana demek değil.

mokrasi demişiz, hürriyet demişiz; ama bunları yanlış değerlendirmişiz. Hürriyet demek ülkeni unutmak, keyfekerde yaşa; hep bana, hep bana demek değil. Evet bu ülkede kanunlar var, ama insanlar uyguladığı sürece kanunlar geçerlidir. Türkiye varların yoklara dönüştüğü bir ülke. Kayıp ekonomide dolaşan para 65 milyar dolar diyorlar. Bu durumda kayıtlı ekonomiye ne kalır ki? O zaman insanın kafasında bir sürü soru işareti oluşuyor. Türkiye'nin tek düreleri her şeyi kayda geçen insanlar yani kaçırma şansını olmayan bordrolular. Onun dışında bu kadar kayıt dışı para olması çok acı. Ben sana bordro kesmiyorum diye vergi kaçırmak zorunda değilsin ki! Bence bu bilince ermek gerekiyor. Bütün bunları söylerken, şunu da hiç unutmamak gerek. 60'lardan, 70'lerden bugüne çok şey değişti. Müthiş bir değişim bu, ama eksik yanları da var. Bunu da unutmamak gerek.

▼**AB sürecinde yeni yasalar çıkıyor, yeni özgürlükler yapılandırılıyor. Fakat bir yanda da mafya ilişkileri her gün daha fazla gündeme geliyor. Bu mafyöz adamlar futbolda da, siyasette de, hatta sanatta bile etkililer. Gerçekten bu kadar etkili mi bu ilişkiler?**

Bunlar nasıl ortaya çıkıyor ona bakmak lazım. Eğer sen bazı şeyleri yapamıyorsan, o yeri dolduracak birileri muhakkak vardır. Benim hayatım futbolla geçti ama böyle ilişkilerle hiç girmedim. Bu ülke neleri aşılıyor, bunları da aşar. Ama son on yılda aşamadığı, aşmakta zorlandığı hadiseler de var. Çünkü uygulamada bazı sorunlar var. Bu adamlar kendi başlarına iş yapmazlar. Ya bir davetle gelirler ya bir boşluğu görüp gelirler. Bunların ikisi de oldu benim şahsi kanaatim. Ama toparlamak bizim elimizde. Kararlı olursak daha iyi bir toplum haline gelmemiz an meselesidir. ■

Altyapı, üstyapı, altüst eden yapı

Futbol Mizah

Esasen, bu yazıyı Ukrayna'yı yendiğimiz zaman yazmayı çok isterdim.

Konu, Genişletilmiş Bayiiler Toplantısında gündeme geldi. Akşam televizyonun başına oturmadan önce, gün boyu, "Ukrayna maçı Federasyon için bir güvenoyu olabilir mi" diye; baktım, merdiven boşluğunda, kapı aralığında, fındikkabuğunda konuşuluyor. Ben yaklaşıncı da mevzuu değişiyor. Maçtan önce yemekte, dayanamayıp ayağa kalktım ve "beyler" dedim, "bize yakışmıyor".

"Böyle ileri geri konuşuyorsunuz, bu iş öyle top şişirmeye benzemez. Kimse karnından konuşmasın, Federasyon Dergisi'nde yazıyor olmam, gerçek hangi deliğe girmişse girsin, ortaya çıkarmama engel değildir. Gerçeklerden başka hiçbir kurum ve kişinin temsilcisi değilim. Çıkıp delikanlı gibi, topunuzu oynayın."

Buz kesildiler.

Bir aralar Haymanaspor'da da idarecilik yapmış bir arkadaşımız, (bir türlü Ukrayna diyemez, zaten 12 Eylül'den önce de 'DİKS'e bağlı bir sendikanın şube başkanıydı, ama hiç 'riks' almadı, ona göre ayrıca herkes 'psipokattır'!) 'Ukranya' maçının Federasyon için ciddi bir yol ayrımı olacağına dair tespitlerin, tüp gaz sektörüne mal edilmemesi gerektiğini; ancak halkın temayüllerine karşı da kayıtsız kalamayacağımızı, bu ve benzer lafların sadece berber ve terzilerde değil, büyük marketlerin kasa kuyruklarında da edildiğini söyledi.

Baktım olayın boyutları hepimizi açacak. "Yan top yapmayın" dedim. "Ne diyecekseniz yazılı verin, aynı şekilde cevaplandıracağım".

1. Federasyon, radikal bir çözüm üretmesi gerekirken bunu yapamadı. Takımı baştan aşağı yenilemeliydi. Yönetim, her düzeyde ekibiyle gelmeliydi. Eleştirilerden biri buymuş.

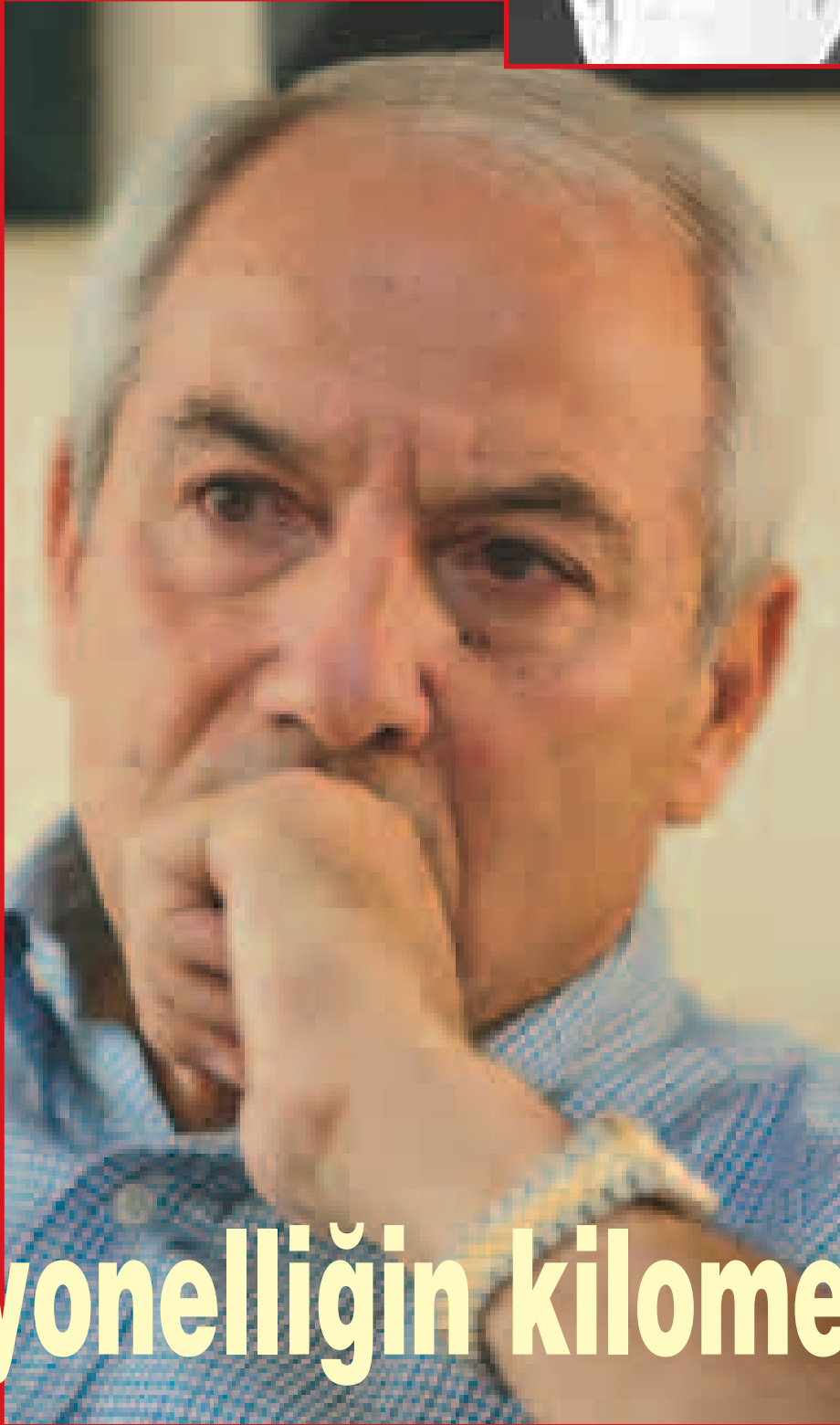
Cevap: Yeni yönetim geldiğinde, topçular da dahil olmak üzere, Ersun Hoca, hatta masör ve çaycı, bütün bir kadro istifasını sunmalı, yönetimi rahatlatmalı mıydı? Yönetim, yeniden görevlendirme yapar, istedikleriyle işbaşı yapardı, öyle mi! Federasyon Başkanı, siyasi partinin lideri olunca kendiliğinden başbakan olan siyasetçi mi ki, bütün bakanlardan istifalarını alsın? Biraz da sinirlenmişim. Şike, mafya, kara para (hatta) noya gibi onca sorun dururken, bu maç kazansak da kaybetsek de, futbolumuzun ve onun kurumsallaşmış organı federasyonun geleceği hakkında herhangi bir işaret veremez. Özetle böyle konuştum. Dostlarım rahat olsun, düşmanlarım da sevinmesin, diye de bir finalim oldu. Maçı kaybetmiştik.

2. Bütün uluslararası bahis kuruluşları, bu maçtan önce Türkiye'yi favori gösteriyor, Ukrayna'ya belki bir iki kurum ve kuruluş şansı tanıyordu. Nasıl oldu yenildik?

Cevap: İşte, bizi yanıltan asıl bu oldu. Maçtan önce, Federasyonun özellikle basın yayın işleriyle uğraşan arkadaşlara da dedim: "Sovyetler Birliği'nin dağıl-

masından sonra öbür kutupta çok net bir rehavet ortamı oluşmuş durumda." Herkes benim saçmalayacağımı sanıyordu. Oysa kendimden bile beklemediğim düzeyde bir tahlil yaptım. "Üst seviyede fikir üreten kuruluşlar bile bazen göremiyor. Görünen, dağılmanın siyasette olduğu yönündedir ve gerçek de budur. Bazen gerçeğe görünen aynı şey değildir. Aksi takdirde zaten bilime ihtiyaç olmazdı." Biraz mola vermem gerekiyordu. Tepkileri de ölçmek zorundaydım. Ters bir düdük gelmeyince devam ettim: "Oysa siyaset üst yapıdır" dedim. Hatta şunu da dedim: "Üst yapı dağılmış ama gerçek bir alt yapı olan futbol, dimdik ayakta". Alt üst olan sosyal ilişkilerde bireyin rolü üzerine de bir şeyler söylemek istiyordum. Özellikle artan yalnızlaşma duygusu, beraberinde içe kapanıklık ve umutsuzluk, hayatla ölüm arasındaki o ince köprü üzerinde med-cezir de tabir edilen gelgitler, intiharla ikiye birler, az adamla çok votkaya yakalanmak gibi, daha yerel motiflerin üzerinde de durmak gerekiyordu belki de. Ama ne ben bu tahlillerin adamıydım, ne de bu sayfa bu tahlillerin yeri. Ama hiçbir şey, maçtan sonra içimden buna benzer duyguları söküp atamıyordu. Donup kalmıştım. Altım üstüme gelmiş, ayaklar baş, başlar ayak olmuştu ve biliyordum ki bir kelime etsem, bilinçaltıma kaçırıacaktım. Çıktım dışarı, cep telefonumu kapattım. Uzun uzun yürüdüm... ■

Muzaffer Sipahi

Profesyonelliğin kilometre taşı

Bir Anı

Galatasaray'a ilk geldiğim dönemde Eskişehir'le çekişirdik. Onun da çok güzel bir anısı vardır bende. Eskişehir'e deplasmana gittik, Allah rahmet eylesin Metin Oktay'ın da son seneleri. Kadro açıklandı, Metin Ağabey oynamıyor. Maç yemeğini yedik, o zaman da adet yemek yedikten sonra çıkar biraz dolaşsın ki yemek hazım olsun. Bizde bir Bekir vardı, Yugoslav göçmeni, Çetro lakaplı, bek oynardı. Çok iyi bir insan ama nasıl pinti! O zaman da meşhur Eskişehir çakıları vardı. Yürüyüş sırasında Turhan "Çetro bana bir tane çakıl" diye tutturmuş. Çetro'nun da alası tutmuş. Döndüler otele, koridorda karşılaştık, Turhan'la ben karşılıklı yaklaşıyoruz birbirimize, onun elinde de yeni çakısı var. Ucu nu açmış, batrayım mı diye takılıyor bana. 'Batır' dedim, batırdı! Yani olacak bir şey değil. Kanlar içinde kaldı karnım. Önemli bir maç var önümüzde, 'ben oynayayım' istiyorum, ne olacağı belli değil. Hemen Şekerspor'un doktoruna götürdüler. Adam "olmaz, böyle oynamak risktir" dedi mi! Ne olacak? Ben hastaneye yattım, Metin Ağabey soyundu. Maçı radyodan dinliyorum, o ara bir telefon; karım da hamile o sırada, dediler ki kızın oldu. Yani senaryo yazsan bu kadar olmaz. Ve biz o maçı 2-0 kazandık. İki golü de Metin Ağabey attı. Belli ki Galatasaray'ın şampiyon olması içinde Tanrı benim kanımın akmasını istemiş. Ve bu galibiyet sayesinde Galatasaray uzun bir aradan sonra şampiyon oldu.

Bir dönemlerin unutulmaz oyuncusuydu. G.Saray'da yıllarca kaptanlık yaptı. 8 sezonda 4 lig şampiyonluğu yaşadı. İş disiplini, duruşu, kişiliği ile futbola farklı bir lezzet kattı. 20 kez Milli Takım forması giydi. Muzaffer Sipahi, döneminin simge ismiydi.

▼Galatasaray Kulübü'nde yıllarca kaptanlık yapmış, birçok kez milli olmuş bir futbolcuydunuz. Ama sporla profesyonel ilginizi hemen kesmişsiniz. Neden böyle bir karar aldınız?

Ben futbolu bıraktıktan sonra antrenörlük kursuna gittim. Ama 15 gün sonra çok enteresan bir şey gözlemledim. Bir baktım ki benimle beraber Galatasaray'da, Fenerbahçe'de, Beşiktaş'ta ve muhtelif kulüplerde oynamış oyuncular var. Hepsi antrenör olmak istiyor. Ama Galatasaray, Beşiktaş, Fenerbahçe sadece bir tane. Ben de dedim ki kendime; buradaki onca adamdaki sadece üç tanesi bu şansa erişecek. Peki ya diğerleri? İşte o an karar verdim, ben bu işi yapmayacağım.

Sonra da futbolla ilgili hiçbir şey yapmadım. İki dönem Futbol Federasyonu'nda görev aldım. Bir ara Galatasaray'ın yönetimine talip olduk sevgili Semih Haznedaroğlu'nun önderliğinde, ama seçilemedik. Ondan sonrada futbola hiç ilgilenmedim.

▼Ama futbolla gönül bağınız sürmüştür...

Zaten ondan kopamıyorsunuz. Organik bir bağ oluşuyor oyunla. Herhangi bir cismi alıp buradan buraya koymak gibi değil. Yıllar süren bir ilişki var ve ondan kopamıyorsunuz.

Futbol maceranız başına dönelim. Nasıl futbolcu oldunuz?

Ben çok şanslı bir sporcuyum, çünkü daha çok genç yaşta Oscar Hold ile çalıştım. Hold Fenerbahçe antrenörüydü, ama sonra Demirspor takımına geldi. Daha yirmi yaşında ya var ya yoktum. O zaman Demirspor'un kadrosu çok iyiydi. Celaller, Fikriler, Hüsnüler, Faruk Ağabey vardı. Oscar Hold döneminde futbol takımları ilk kez ağırlık çalışmasıyla karşılaştılar. Biz Demirspor'da, Ankara Gari'nin altında güreşçilerin antreman yaptıkları yerde halter çalışması yapardık. O güne dek yoktu böyle yöntem.

▼Demirspor'da başladınız. Sonra hikâye nasıl şekillendi?

Benim hayatım çok renkliydi. Abartıyorsa eğer, Türkiye'de benim yaşadığım sportif olayları yaşayan bir ikinci kişi yoktur. Neden? Ben Demirspor Genç Takımı'na girdim, o sene Ankara Şampiyonu olduk. Genç Takım'dan ayrıldım, Eskişehir Şekerspor'a gittim orada da Eskişehir şampiyonu olduk. Ondan sonra tekrar Demirspor'a döndüm. O Demirspor'la küme düştük. Sonra Ordu Milli Takımı'na gittim, Ordu Milli Takımı'yla Dünya Şampiyonu olduk 1964 senesinde. Ondan sonra

Galatasaray'a geldim. Galatasaray'da aklınıza ne kadar şampiyonluk geliyorsa aldık, ilk kez 3 sene üst üste şampiyon olduk.

▼Kaç sene oynadınız Galatasaray'da?

1968'den 1975 yılına kadar. O 8 sezonda 4 tane lig şampiyonluğu, TSYP Kupası, Türkiye Kupası, Cumhurbaşkanlığı Kupası... aklınıza ne geliyorsa hepsini yaşadım ben. 1975 senesinde de futbolu bıraktım.

▼Galatasaray'a geç geldiniz, ama otuzlu yaşlarınızda büyük başarıları imza attınız ve 35 yaşına kadar da futbol oynamaya devam ettiniz. Nasıl başardınız bunu?

Oynadığım takımların hepsinde en profesyonel oyuncu bendim. Neden profesyoneldim? Çünkü çok düzgün bir yaşamım vardı. Her sezon sadece on beş gün tatil yapardım. On beş günün sonunda eşofmanlarımı giyer, sezon hazırlığına başlardım. Cahit Öner, Ekrem Koçak, Muharrem Dalkılıç, Fahir Özgüner, Çetin Şahiner gibi atletler yönetiminde sürekli çalışırdım. Öyle ki, sezon başladığı zaman, çok rahatlıkla tempolu 10 km koşacak vaziyete gelirdim.

▼Daha o zamanlarda bu bilince nasıl erdiniz? Gencecik bir delikanlı iken şöhret, para vs. yerine profesyonel bir hayatı tercih etmek kolay olmasa gerek.

Ben bunu yaşayarak öğrendim. Hepimiz memur çocuklarıyız. Sınırlı imkanlarla büyüdük. Ama Tanrı bana bir yetenek lütfetti ve beni bir noktaya mesleğim getirdi. Bakın ben çok tesadüfî bir şekilde futbolcu oldum. O zaman altyapı falan yok, genç takımlar var ama onlar da bugünkü gibi olanaklara sahip değiller. Bir ağabeyim bana dedi ki "Amasya'ya gelir misin"? "Gelirim" dedim. Bakın insanın kaderi nasıl iki cümlede değişiyor. Gelmem desem, futbolcu olamayacağım, gelirim dedim oldum. O sırada tale-

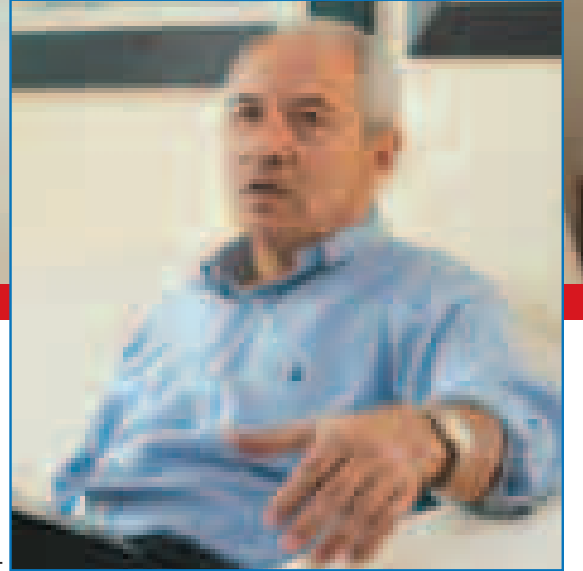

beydim. Ama Demirspor Genç Takımı'nda oynamak cazip geldi. Beni bir antremana çıkarttılar; düşünün ki ben o zamana kadar ayağıma top ayakkabısı giymemişim. Bir Fikret Ağabeyimiz vardı, bundan futbolcu falan olmaz demiş. Bir de Fiko vardı, kekeme, bir tek o 'olur olur' demiş. Neyse efendim, biz gittik Amasya'ya, ikinci maçta oynadım hemen. Ama ben ne oynadığımı bilmiyorum. Çünkü ne sistemden, ne taktikten haberim var; mahallede oynadığım gibi oynuyorum. Ama maçtan sonra Fikret Ağabey geldi "Aferin sana, beni mahcup ettin" dedi. Sonrası hızlı gelişti. Üç ay sonra genç takımdan A takıma çıktım. Tabii yetenek önemli. Ama ben daha o zamanlarda günde iki antrenman yapardım. Sizi temin ederim, evle-

nene kadar saat dokuzu beş gece yatmadım. O zaman Ankara'dan Milli Takım'a gelen tek oyuncu bendim. ▼Peki bu disiplin aileden gelen bir şey miydi? Yoksa kendiniz mi geliştirdiniz bu profesyonel yaklaşımı? Tabii o zaman ailemle yaşıyorum ama ailemin şöyle yapacağını, böyle yapacağını diye bir kısıtlaması olmadı. Gerçekten de benim gibi profesyonel yoktu o zaman. Evlendim, onu bir gece yatmadım, futbol yaşamım boyunca. Oyle ikilere üçlere hiç kalmadım. Şimdi de en geç 10:30'da yatıyorum. ▼Bu kadar devamlı ve verimli olmanızın nedeni de budur o zaman. Bakın benim anlayışıma göre, iyi idman yapan, iyi dinlenen, kafası rahat olan insan sahada kolay kolay sakatlanmaz.

Ben bir defa sakatlandım, o da Atletico Madrid-Galatasaray maçıydı. İstanbul'da oynuyoruz, kaval kemiğim çatlamış, farkında değilim. O zamanki teknik imkânlar da tabii ki yeterli değil. Bir ay ben Aksak Timur gibi bugün geçecek, yarın geçecek diye bekledim. Sonra çatlak olduğunu anladık. Tek sakatlığım buydu. Ayrıca bir şey daha söyleyeyim, Türkiye'deki en sert oyunu da ben oynardım ve ben hiç kimseyi sakatlamadım. Çünkü ben sahanın içerisinde o kadar güçlü hissediyordum ki kendimi korkutuyordum herkesi. Ama hiç kasti hareket yapmadım. ▼Futbol adına bir sürü şey biriktirmişsi-

niz. Çok da renki bir oyunculuk geçmişiniz var. Antrenör olmama kararı sizin için hiç pişmanlık vesilesi oldu mu? Kesinlikle hayır. Orası çok yapay bir dünya; güvenilecek, inanılacak bir dünya değil. Geleceğinizi oraya endeksleyemezsiniz. Benim dışarıdan gördüğüm şu, eğer belirli ilişkilere girmezseniz iş bulmanız neredeyse imkânsız. Zaten bakın, hep aynı isimler. Toplasan 10 kişi yok. Ama faal olarak göreve devam

eden 300-500 antrenör var. Spor yazarlarına gelince. Açık söyleyeyim, ben bugünkü arkadaşlarım da dahil olmak üzere bir çoğunun gerçek spor yazarı olduğuna inanmıyorum. Çünkü spor yazarı olabilmek için sporu tanımak, teknik direktör yetisine sahip olmak, hakem bilgisini edinmek, oyun kurallarını çok iyi bilmek ve de en önemlisi top oynamış olmak lazım. Kusura bakmasınlar ama, bir Galatasaray-Fenerbahçe rekabetini yaşamayan, oyuncuların ne yaşadığını hissedemez. Yine mesela, bakıyorum bizde dünyada futbol literatürünü takip eden kaç kişi var? Türkiye’de kaç spor yazarı yabancı lisan biliyor, kaç hakem kurslarına gitmişler, kaç oyun kurallarındaki değişimleri takip ediyor?... Üstelik çoğu acımasızca oyunun sonucuna göre yorum yapıyorlar. Doğru bir şey mi bu? Antrenman da izlemez oldular artık. N’oluyor o zaman, siz görmediğiniz, bilmediğiniz bir olayın tenkitini yapmış oluyorsunuz. Pek ki teknik adamlar bu kadar aptal mı? Kendi menfaatlerini bu kadar ayaklara altına mı alırlar mı? Türkiye’de oyun oynanırken oyunu okuyabilen antrenör bile az. Maçı oyuncular kazanır, antrenörün becerisi ise kazanabilecek oyuncuların teşekkül etmiş bir takımı saha ya sürmektir. Bunu iyi yapabilen kaç antrenör var? Bakıyoruz Sergen oynamadığı zaman Beşiktaş takımı kötü oynuyor, Hakan gol atamadığı zaman Galatasaray kazanamıyor...

▼**Peki, bugün futbolcu olsaydınız üç büyüklükte oynayabilir miydiniz?** Hem de öyle bir yer bulurdum ki, bir Allah’ın kulu beni kesemezdi. Bir hatıramı anlatayım. Bir milli maç öncesi beni Milli Takım’a seçmediler. Oysa hak kim olduğumu düşünüyordum. Karıma döndüm, “Bir sonraki Milli Takım seçimlerinde beni seçmek mecburiyetinde kalmaslarsa sen de bana yuh de” dedim. Antrenmanları günde üçe çıkarttım. Deliler gibi çalıştım. Bunu bir onur meselesi haline getirdim. Ve sonunda bir sonraki milli maçta beni seçmek zorunda kaldılar.

▼**20 kez milli oldunuz. Bu sizin döneminiz için çok yüksek bir rakam. Nasıl başardınız bunu?**

Daha da yüksek olabilirdi o rakam. Çünkü ben 27 yaşında geldim Galatasaray’a. Gerçi Milli Takım’a erken seçildik ama seyrek çağırılıyordum. Sonuçta Demirspor’da oynayan oyuncuyla Galatasaray’da, Fenerbahçe’de oynayan oyuncunun şansı aynı değil! Bu hâlâ da böyledir. Çağırılırsın ama oynamazsın genelde. 1962 senesinde İtalyan Milli Takımı’yla oynanacak maç için davet aldım Milli Takım’dan. Benim yerimde Beşiktaşlı Muhittin oynardı, ama gitti son antrenmanda sakatlandı. Antrenör de ‘sen oynayacaksın’ dedi bana. İşte Demirspor’dan Milli Takım’a gelen bir oyuncu için ancak böyle bir şans oluyor.

▼**O zaman şu noktaya geri dönelim. Eğer dediğimiz gibi bu iş zor ve uzmanlık gerektiren bir işse, bir futbolcu, futbolu bıraktıktan sonra ne yapabilir?**

Siz ne yaptınız?

Ben kendimi çok şanslı bir insan olarak görüyorum. Neden? Galatasaray gibi bir takıma geldim ve orada işimi gerçekten çok iyi yaptım. Çünkü ben hiçbir zaman Galatasaray seyircisini aldatmadım. Nasıl kendimi aldatmadıysam, seyirciyi de aldatmadım. Tabii ki kötü oynadığım maçlar oldu. Ama seyirci anlıyordu, her insanın inişli çıkışlı zamanları olabilir; o gün de öyle bir gündür. Ama hiçbir zaman çok kötü oynamadım. Sonunda da Galatasaraylılar bana sahip çıktı. Kulakları cınlasın, sevgili ağabeyim Can Kıracı ve benim için çok önemli bir insan olan Ergun Gürsoy elimden tuttu, bana iş imkanı verdi ve yaklaşık 24 senedir ben o işi götürüyorum. Böylece nakliyecilik işine girmiş oldum.

▼**Ve bir iş adamı oldunuz.**

Evet. Oynadığım dönemlerde bir takım şeyler kafamda belirmeye başlamıştı. Brian Birch benim bu düşüncemi somutlaştıran adamdır. Bir hazırlık maçı oynuyorduk, takımın da iyi zamanı. Sahanın kenarında yürüyoruz, döndü bana “Muzo, şunları görüyor musun? Herkes bağıyor ya aslanlar diye. Bunların her birinin elinde bıçak var aslında. Bugün iyiyiz bir şey yapmıyorlar, lakin yarın kötü olduğumuzda bunların hepsi sırtımıza batacak.” O gün anladım bu işte devam etmemem gerektiğini.

▼**Bütün bu söylediklerinizden anladığım, büyük**

maddi kazanç getiren bir meslek olarak futbol, aynı zamanda ağır bir manevi baskı yaratıyor. Öyle mi?

Öyle. Eğer Üç Büyüklük’de oynuyorsanız diğer takımlardan ayrı bir düşünme tarzınız oluyor. Tek başarı kriteri var: şampiyonluk. İkinci olmuşsun, üçüncü olmuşsun hiç önemli değil, başarılı gözükmek için şampiyon olmak zorundasın. Bu çok yıpratıcı bir şey. Eğer kendinize iyi bakmazsanız, eğer işinize hak ettiği saygıyı göstermezseniz, bu baskının altından kalkamazsınız. Ben bu baskıya hiç prim vermedim. Bir şeyi en iyi şekilde yapmam gerektiğini biliyordum ve yaptım.

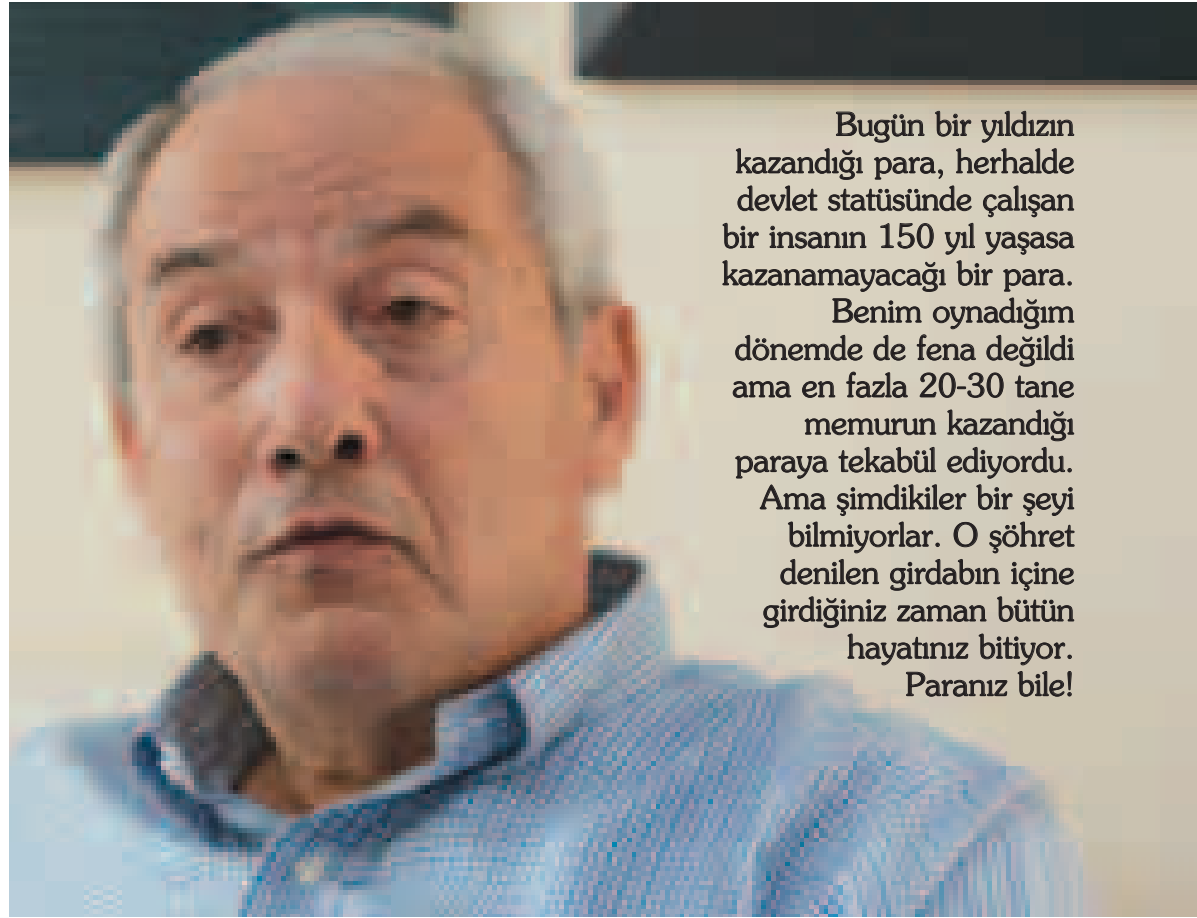
▼**Siz hep şuna inanmışsınız; insan iyi çalışır, kendine dürüst olur, düzenli bir hayat yaşar, profesyonelliği yerine geti-**

rirse futbolda istediği karşılığı alır.

Hiç şüpheniz olmasın.

▼**Ama futbolu bıraktıktan sonra bu sistem yürümüyor gibi. Eski futbolcuların yazarlık performansı pek de iyi değil galiba!**

Bugün spor yazarlığı yapan eski futbolcuların büyük bölümünün şöyle düşündüğüne inanıyorum. Bu yanlış olabilir, öyleyse hepsinden özür dilerim. Bence bu arkadaşlarımız kendi popülaritelerini devam ettirmek için, bu işi bir ek iş olarak görüyorlar. Mesela genç nesilden kimse beni tanımaz. Ama yazı yazanları tanıyor. Yazar olan futbolcu arkadaşlarımızın çok büyük bir bölümü bu işi paraya ihtiyacı olduğu için yapmıyor, prestij için yapıyor. Mutlaka ki gerçekten ihtiyacı olanlar da var. Ama onlar da muhtemelen har vurup harman savurduklarından bu hale düşüyorlar.

Bugün bir yıldız kazandığı para, herhalde devlet statüsünde çalışan bir insanın 150 yıl yaşasa kazanamayacağı bir para.

Benim oynadığım dönemde de fena değildi ama en fazla 20-30 tane memurun kazandığı paraya tekabül ediyordu.

Ama şimdiki bir şeyi bilmiyorlar. O şöhret denilen girdabın içine girdiğiniz zaman bütün hayatınız bitiyor. Paranız bile!

▼**Yani siz şunu diyorsunuz; bir takım yazarlar futbola bakmıyor, popülaritelerinin gereğini yapıyorlar.**

Şöhret o kadar tehlikeli bir şeydir ki, sizi öyle bir eline alır ki, nerede olduğunuzu bilemezsiniz. Düşünün, para var, ilgi var, her şey en kolay şekliyle ayağınıza geliyor, sıkılmıyorsunuz, üzülmiyorsunuz... Sporcu şaşkına dönüyor, bu ne dünya diye afallıyor! O kadar tehlikeli bir şey bu şöhret. Diyeceksiniz ki siz bundan nasıl sıyrıldınız? Ben şu bilince çok erken geldim “sen şöhreti kullan, şöhret seni kullanmasın”. Spor hayatım boyunca hiç kahveye gitmedim, kumar oynamadım, sağa sola para saçmadım ben. Bunlar önemli şeyler.

▼**Gerçekten futboldan para kazandınız mı?**

Gayet iyi kazandım, hem kazandığımı da olumlu bir şekilde kullandım. Bugün bir yıldızın kazandığı para, herhalde devlet statüsünde çalışan bir insanın 150 yıl yaşasa kazanamayacağı bir para. Benim oynadığım dönemde de fena değildi ama en fazla 20-30 tane memurun kazandığı paraya tekabül ediyordu. Ama şimdiki bir şeyi bilmiyorlar. O şöhret denilen girdabın içine girdiğiniz zaman bütün hayatınız bitiyor. Paranız bile! Yaşam bir alışkanlıktır çünkü. Şimdi siz Papermoon’da yemek yerken Sirkeci’ye dönemezsiniz! Unutmayın, futbol bittiği zaman kaynak da bitiyor. Eğer bir gazeteye gidip yazarlık, çizerek verilerse o da onu beceirebilirse onu yapıyor. Ama yoksa başka bir geliri olmayabilir. Şimdilerde de akıllı davrananlar var. Ben Tayfur Havutçu’yu biliyorum mesela. Akıllı bir

adam. Lisan biliyor, yatırım yapıyor vs. ▼**Peki şimdiki futbolcular niye sizin gibi bir yaklaşım içerisinde değiller? Siz en amatör dönemlerde profesyonelliğinizle örnek olurken, nasıl oluyor da şimdiki her gün ‘profesyonel’ deyip amatörcü davranıyor?**

Bocalayan oyuncular, geçmişte sahip olmadıkları imkânların sınırlılığı içerisinde olan arkadaşlar. Gerçekle hiç karşı karşıya gelmediler. Çoğu son derece savruk ve geleceği hiç düşünmüyorlar. Bu kafada olan insanların futbolu bıraktıktan sonra da hiçbir şansı olmaz. Eskiler der ki ‘hazıra dağ dayanmaz’. Böyle bir tempoya dayanamazsınız. Ben o zaman da, bugün de son derece mütevazı bir hayatı hedefledim. Başka türlü tutunamazsınız. ■

Futboldan zevk almıyorum!

Gökdeniz, Türkiye'deki futbol ortamını eleştiriyor

Söyleşi

Bir Kiev maçı yaşadık, açıkçası futboldan nefret ettim. Maçtan sonra küfür yiyen benim, eşimin arabasına saldırıldı, aynı şekilde arabama zarar verildi. O gece eve gidemedim. Niye? Sonra transfer zamanında fedakarlık yap Gökdeniz diyorlar. Ama kimse bunları hatırlamıyor, bilmiyor. Türkiye'deki bazı kuruluşlar, bazı zihniyetler sırf reyting ve reklam uğruna futbolu mahvediyor.

▼Ne zaman anladın futbolcu olacağını?

Ne zaman Trabzonspor'da A takımında idmanlara başladım, ne zaman o formayı giymeye başladım, o zaman anladım.

▼Hangisi daha zevkli asist yapmak mı, gol atmak mı?

İkisi de yerine göre zevkli, ikisinin de yeri çok farklı. Gol başka bir zevk. Ama asist yaptığında, arkadaşının sevinerek sana gelmesi çok zevkli bir şeydir. Ben ikisini de çok seviyorum.

▼Fizik ne kadar önemli sence futbolda? Sen kısa boylu ama çok seri ve tekniksin. Ama futbolda fizik iyiden iyiye öne çıkıyor Nasıl değerlendiriyorsun bu durumu?

Her futbolcunun kendine göre yetenekleri var. Fizik bundan sonra gelir. Benim boyum kısa ama tekniğim iyidir. Hüseyin'in boyu çok uzundur, hava hakimiyeti iyidir. Oynadığın mevki ile de alakalı bu. Benim oynadığım mevki, boyuma göre daha elverişli bir mevki. Zaten ben fizik çok belirleyici olduğuna inanmıyorum. Yetenekler asıl olan. Ama daha da önemlisi mücadeledir. Futbol fizik oyunu değil, mücadele oyunu artık. Kısa boylu adamlar da çok iyi mücadele eder. Yere daha yakın olduğu için daha sağlam basar. Tabii ki, mesela stoperle-

Küfür yemekten bıktık...

rin boyunun uzun olması gerekiyor, santraforların iyi fizikli olması şart, kalecilerin uzun boylu olması önemli. Ama geriye kalanların illa boyu uzun olsun diye bir şey yok.

▼Kimlerle oynamayı daha çok seviyorsun?

Çok adam ayırt etmem ama Fatih'le iyi anlaşıyoruz, o kesin. O benim gideceğim yeri biliyor, bende onun gideceği yeri biliyorum. Düşüncenizin

Ne gazete okurum ne televizyon izlerim. İki tane adam çıkıyor, benim hakkımda bilip bilmeden yorum yapıyor. Futbolcuyla eleştirmek bu kadar kolay olmamalı. Eleştirenin de bir takım meziyetleri olmalı. Futbol oynamış olmalı, hakemlerin ne çektiğini görmeli, hocaların, yöneticilerin psikolojilerini araştırmalı. Futbolu bıraktıktan sonra futbolun içinde olmayı düşünmüyorum. Eski futbolcuların yorumlarına bakıyorum, 'ben böyle olmayacağım' diyorum.

bir olması gerekiyor bunun için. Biz aynı anda aynı şeyleri düşünüyoruz. Fatih bir hareket yapıyor, ben onu anladığım zaman her şey olması gerektiği gibi gerçekleşiyor.

▼Peki sahada iyi anlaştığın adamlar, saha dışında da arkadaş olman şart mı?

Kesinlikle şart. Üstelik bir tek bir kişiyi değil, 20 kişiyi de seveceksin. Futbol bir takım oyunu. Herkesi belirli ölçüde sevmen, herkese saygı duyman gerekiyor.

▼Saygı duyman gerekiyor orası kesin, ama herkesi sevmen gerekiyor mu gerçekten?

Mesela her futbolcu bütün takım arkadaşlarını seviyor mu?

Sevmekten sevmeye fark var. Seversin, saygı duyarsın ama her anın birlikte geçmez. Başka futbolcular kafana daha uygundur, onlarla genelde muhabbet edersin. Ama saygı şart. Ben herkese saygı duyuyorum. Amatöründen tutun da Türkiye'deki bütün futbolculara kadar herkes bu saygıyı hak

ediyor çünkü.

▼**Milli Takım'da da durum aynıdır o zaman**

Daha da iyi. Kimse kimseye büyük-
lük taslamıyor, kimse kimseye saygı-
sızlık etmiyor. Bu inanılmaz bir
avantaj çünkü çok rahat oluyoruz
böylece. Herkes herkese istediği gibi
davranıyor ve saygı hiç eksik olmu-
yor.

▼**Oyun içinde kendi kafanda yeni taktikler geliştiriyor musun? Rakibe göre pozisyon değişikliğine gidiyor musunuz mesela? Antrenörden bağımsız kendi aranızda farklı bir taktik uyguladığınız oluyor mu?**

Tabii rakibin durumuna göre böyle şeyler oluyor. Bazen hemen değişikli-
ğe gidiyoruz oyun içinde. Ayrıca maç içinde, özellikle belli bir dakikadan sonra antrenörün futbolculara fazla bir müdahalesi olamıyor. O noktadan sonra bütün inisiyatif futbolcudadır. Fatih'le biz çok konuşuruz sahada. Ani değişikliklere gider, yeni taktikler geliştiririz. Mesela kapalı defansa karşı genelde çift santrafor oynadığımız için Fatih her

zaman topu ayağında ilk tutan oyuncu olur. Fatih'in topu ayağına aldığı anda ben direkt ileri giderim. Hiçbir zaman arkama bakmam.

Çünkü o topun önüne geleceğini bilirim. Bu sayede çok gol atmışızdır.

▼**Futbol hata oyunudur derler. Bu hatalardan en çok yararlanan oyuncularla mısınız. Sizin takımın hücum anlayışı da bu hatalardan yararlanmak ve rakibi gafil avlamak üzerine... Bunları antrenmanda da çalışıyor musunuz?**

Hayır, özel bir taktik antrenmanımız yok bunun için. Hatta Fatih'le de ben aynı takımda bile olmayız çalışmalarda. Bir tek taktik idmanlarında beraber çalışırız. Çift kalelerde ise ge-

nelde o bir takımda olur ben diğer takımda.

▼**Hangi yönlerini eksik buluyorsun? Gol vuruşların biraz daha iyi olsa çok daha iyi olur benim için. O konuda gelişme göstermem gerekiyor.**

▼**Ama değişik bir gol yeteneğin var. Mesela Dinamo Kiev'e yerden kalkan attığın golü çok az kişi yapabilir! Bence dünyanın en zor golüydü o. Onu attım atmasına da, kaleciyle karşı karşıya kalsam atamazdım. Böyle bir terslik var. Dengemi iyi koruyorum pozisyonlarda ama gol vuruşum bazen zayıf kalıyor. Bu yüzden en çok şut çalışması yaparım. Ama ne kadar çalışırsam çalışayım bazen olmuyor. Kaleciyle karşı karşı-**

ya'yı kaç kez çalıştım ama kaç kere de atamadım. Ama denge için özel bir çalışma yapmam hiç, giderim en zor golü atarım. Böyle garip bir durum var. Ama benim bir uğurum vardır. Ne zaman ki, kaleciyle karşı karşıya kaldığım pozisyonu değerlendiremem, hemen arkasından bir fırsat daha gelir ve gol yaparım. Yani kolayı yapamam, zoru yaparım.

▼**Peki, hiç 'keşke o golü bir atsaydım' dediğin bir maç oldu mu? Mesela Kiev maçı. 2-1 öndeydik, 3 - 1 yapacak bir pozisyon vardı. Kaleciyle karşı karşıya kaldım, vurdum kalecinin ayağından döndü. Biraz daha gidip çalışsam belki gol atabilirdim. Ama olmadı. Sonra da**

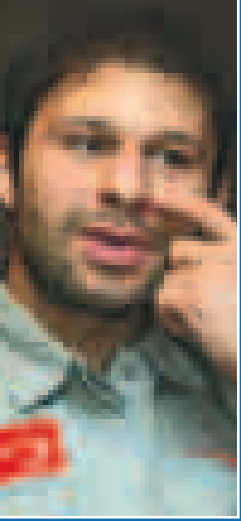
Gol vuruşlarım biraz daha iyi olsa çok daha iyi olur... O konuda gelişme göstermem gerekiyor.

Benim bir uğurum vardır. Ne zaman ki, kaleciyle karşı karşıya kaldığım pozisyonu değerlendiremem, hemen arkasından bir fırsat daha gelir ve gol yaparım. Yani kolayı yapamam, zoru yaparım.

Söyleşi

Fatih'le biz çok konuşuruz sahada. Ani değişikliklere gider, yeni taktikler geliştiririz. Mesela kapalı defansa karşı genelde çift santrafor oynadığımız için, Fatih her zaman topu ayağında ilk tutan oyuncu olur. O topu ayağına aldığı anda ben direk ileri giderim. Hiçbir zaman arkama bakmam. Çünkü o topun önüme geleceğini bilirim. Bu sayede çok gol atmışızdır.

Avrupa'da büyük takım kavramı çok farklı. Açıkçası ben Avrupa'ya gitmeyi çok istiyorum. Çünkü, demin de dediğim gibi, burada futboldan zevk almıyor insan. Ben bu oyundan zevk almak istiyorum. Bizim ülkemizdeki insanlar çok farklı izliyor maçları. Basını da, yöneticisi de, futbolcusu da, hocası da zevk almıyor. Oysa futbol bir zevk oyunu, gösteri amaçlı bir oyun. Oynayan da keyif almalı, izleyen de. Ama biz bunu beceremiyoruz.

elendik işte.

▼**Küçükken mahalle maçı da yapmışsındır birçok kez. Ama Trabzon altyapısına girdikten sonra hep orada geçti hayatın. Yine de takımdan ayrı mahalle maçı yaptığın olur muydu? O günlerin özlüyor musun?**
Canım, çocuksun işte, kolasına maç oynamak hep zevkli geliyordu. Ama kaybetmeye gelemedim. Kazanınca kolamı alırdım ama kaybedince mızıkçılık yapardım çok. İnsan özlüyor o günleri. Çünkü o zamanlar zevk için oynuyorduk. Burada ise belli bir mücadele için oynuyorsun. Zevk kalmıyor eskisi gibi.

▼**Oyundan zevk almak ne zaman bitiyor futbolda?**

Bence Türkiye'de profesyonel futbol oynarken zevk alamazsın. İzleyen de zevk alamaz, oynayan da zevk alamaz.

▼**Neden?**

Çünkü izleyen küfür etmekten oyununun zevkine varamıyor, oynayan da küfür yemekten bıkıyor. Bu da futbolun keyfini kaçırıyor. Ben bunun çok kötü bir şey olduğunu düşünüyorum. Herkesi olumsuz etkiliyor bu durum.

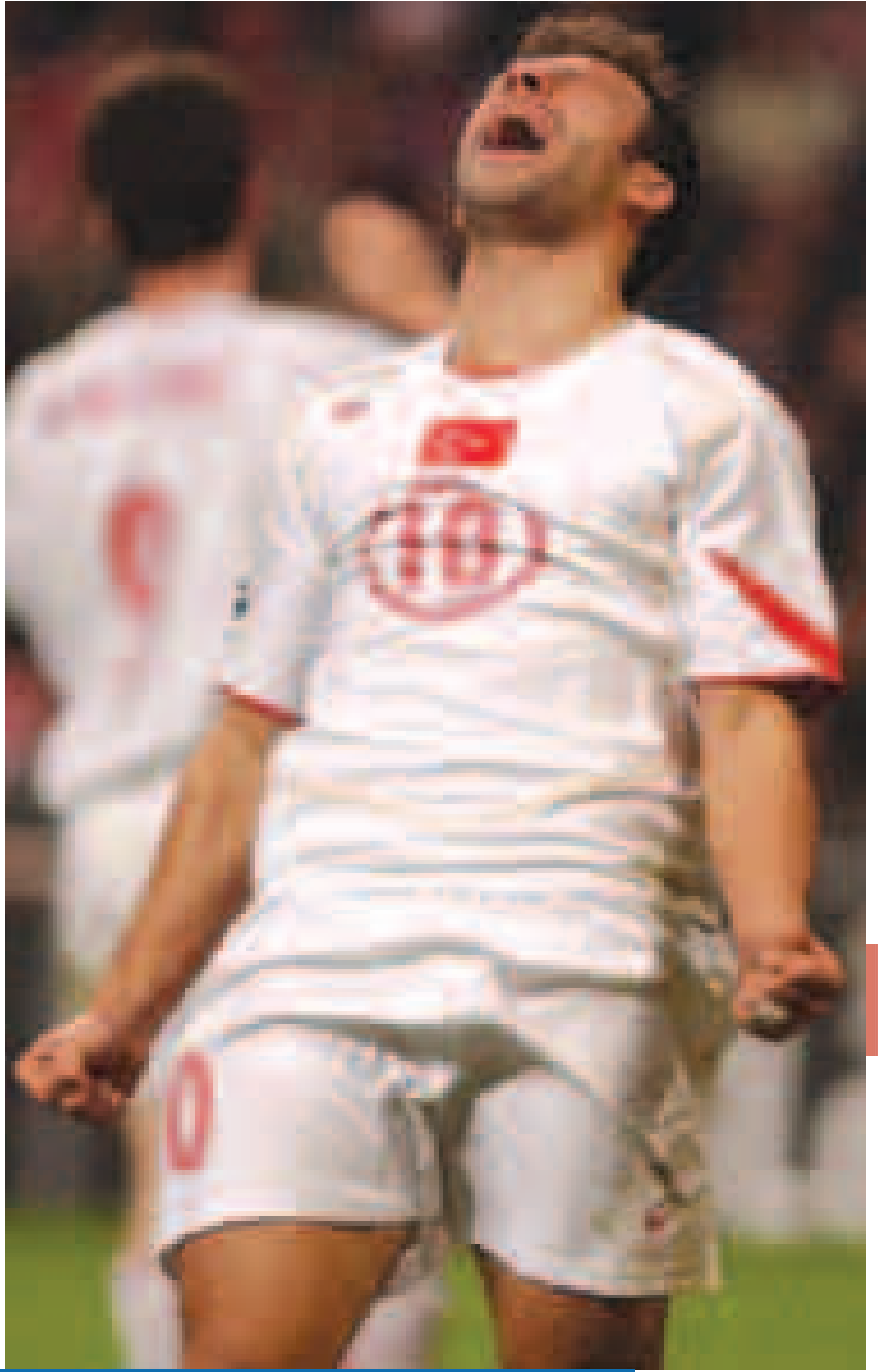
▼**İnsan sabahtan akşama kadar futbolla ilgilenince sıkılmıyor mu?**

Bazen. TV'de maç izlerken maç sıkıcı geçiyorsa kapatıyorsun ama maç güzelse, günün ne kadar futbolla geçerse geçsin, oturup zevkle izliyorsun.

▼**Avrupa'ya gitmek istiyor musun? Bu tekliflerde neyi gözetiyorsun? Mesela oynayabileceğim bir takım mı olsun, ya da büyük takım olması yeter mi?**

Öncelikle oynayabileceğim bir takıma gitmek isterim. Avrupa'da büyük takım kavramı çok farklı. Bu yüzden iyi bir takım olması yeterli. Açıkçası ben Avrupa'ya gitmeyi çok istiyorum. Çünkü, demin de dediğim gibi, burada futboldan zevk almıyor insan. Ben bu oyundan zevk almak istiyorum. Bizim ülkemizdeki insanlar çok farklı izliyor maçları.

Basını da, yöneticisi de, futbolcusu da, hocası da zevk almıyor. Oysa futbol bir zevk oyunu, gösteri amaçlı bir oyun. Oynayan da keyif almalı, izleyen de. Ama biz bunu beceremiyoruz. Fenerbahçe'yle oynayaca-

İnşallah Türk Milli Takımı 2006'ya gidecek

Türkiye'de her şey sahada bitmiyor. Önce saha dışında bitiyor maç, sonra sahada bir şeyler oynanıyor, sonra sonuç tekrardan saha dışında bağlanıyor. Bu durumu aşamadığımız sürece Türk futbolu ileri gitmez. İnşallah Türk Milli Takımı 2006'ya gidecek, başarılı da olacak. O da nasıl olacak biliyor musun? Futbolcuların ve hocalarının kalitesi sayesinde.

ğımız maçı haftalar öncesinde gerginlik başladı mesela. Ne anlamı var ki bunun? Fenerbahçe'de oynayan da bu memleketin insanı, Trabzon'da oynayan da. Ama bizde her şey birinci olmak uğruna feda ediliyor. İlle de en iyi ben olayım diye tutturuyor kulüpler. Sadece birincilik prim yapıyor ve herkes diğerinin kötülüğünü istiyor. Ben biliyorum ki, mesela Fenerbahçe Şampiyonlar Ligi'nde yenildiği için Türkiye'de sevinen birçok insan var. Niye seviniyorsun? Senin ülke puanın düşüyor. Ülken tanınmı-

yor. Belki Fenerbahçe'yle beraber sen de tanınmayacaksın. Geçen sene Gençlerbirliği'nin başarısı vardı, G. Antep'in başarısı vardı, çok güzel değil miydi? Şimdi Beşiktaş ve Fenerbahçe yoluna devam ediyor UEFA Kupası'nda, inşallah başarılı da olurlar. Bunlar iyi şeyler ama biz anlamıyoruz. Türkiye'de sadece şampiyonsan başarisın. İkinci, üçüncü kimse için önemli değil.

▼**Ama bu haksızlık değil mi?**

Tabii ki! Oysa küme düşen de mücadele ediyor, 10. bitiren de, şampiyon olan

da... Herkesin şampiyon olana saygı duyması şart, tamam. Ama küme düşene de saygı duymak gerekiyor. Onlar da alinteriyle mücadele ediyor. Ama bizde böyle bir şey yok. Kim gol attı en iyi futbolcu o, kim yendi en iyi takım o. Bence Türkiye'de futbol ileri gitmektense gün geçtikçe geri gidiyor. Bakın şampiyonluğa kim oynuyor bu sene? Fenerbahçe, Trabzonspor, Galatasaray. Küme düşenler de belli oldu. Artık lig bitti yani. Türkiye nereye gidecek ki böyle?

▼İyi oynadığına inandığın zamanlar da bile eleştiri aldığın oluyor mu? Ne yapıyorsun bu durumlarda?

Olmaz mı? Bizim insanımız çok farklı; sıcakkanlı, tez canlı, hemen kızar hemen sakinleşir. Bence inanılmaz zararı var bunun. Çünkü önce düşünmeden bir laf eder, sonra düşünür ya da pişmanlık duyur. Bu da hep olumsuzluk yaratıyor.

▼Futbol sadece sahada kazanılıyor mu Türkiye’de?

Ama ben yıllardır ısrarla söylüyorum; Türkiye’de her şey sahada bitmiyor. Önce saha dışında bitiyor maç, sonra sahada bir şeyler oynanıyor, sonra sonuç tekrardan saha dışında bağlanıyor. Bu durumu aşamadığımız sürece Türk futbolu ileri gitmez. İnşallah Türk Milli Takımı 2006’ya gidecek, başarılı da olacak. O da nasıl olacak biliyor musun? Futbolcuların ve hocalarının kalitesi sayesinde. Biz Yunanistan’la berabere kaldık. Niye berabere kaldınız, niye yenmediniz diye eleştiriler çıktı. Aynı şey Danimarka içinde geçerliydi. O kadar kolay mı bu? Tamam, doğru, gücümüz var, yenebiliriz. Ama Allah aşkına destek olun, köstek olmayın ya!

▼Gazete yorumlarını okuyor musun? Ben hayatta gazete okumam. Ne gazete okurum ne televizyon izlerim. İki tane adam çıkıyor, benim hakkımda bilip bilmeden yorum yapıyor. Futbol-

ra, oruç tuttıkları için galip geldiler’ dediler. Var mı böyle bir şey ya? Böyle bir mantığın geçerliliği olur mu?

▼Gerçekten futbolla ilgili hiçbir iş yapmayacak mısın bıraktıktan sonra?

Arkadaşlarımı görüp üzüldüğüm sürece bu kararım kesin. Ben futbolcunun ne hissettiğini görürken bir de kalkıp onu eleştiremem. Bakın bir Kiey maçı yaşadık, açıkçası futboldan nefret ettim. Maçtan sonra küfür yiyen benim, eşimin arabasına saldırıldı, aynı şekilde arabama zarar verildi. O gece eve gidemedim. Niye? Sonra transfer zamanında fedakarlık yap Gökdeniz diyorlar. Ama kimse bunları hatırlamıyor, bilmiyor. Türkiye’deki bazı kuruluşlar, bazı zihniyetler sırf reyting ve reklam uğruna futbolu mahvediyor.

Türkiye’de futbolcuyu yanlış tanıtıyorlar. Para aldığı zaman şımaran, insanlara yukardan bakan, sırf para için oynayan biri gibi gösteriyorlar. Oysa ben eminim ki hiçbir futbolcu maça çıktığı zaman parayı düşünmez. Sadece galip gelmek ister, çünkü galip gelmenin hazzı başkadır. Ama insanlar bunu göremiyor.

▼Peki bu işte bu kadar para dönüyor ve bu paranın en büyük kaynağı da senin en çok eleştirdiğin kurumlar. Burada bir çıkmaz var. Nasıl aşılar bu çıkmaz?

Türkiye’de futbolcuyu yanlış tanıtıyorlar. Para aldığı zaman şımaran, insanlara yukardan bakan, sırf para için oynayan biri gibi gösteriyorlar. Oysa ben eminim ki hiçbir

futbolcu maça çıktığı zaman parayı düşünmez. Sadece galip gelmek ister, çünkü galip gelmenin hazzı başkadır. Ama insanlar bunu göremiyor. Futbolcuların karakterlerini, kişiliklerini hiç tanımıyorlar. Bir dönem Galatasaray’da Hasan Şaş’a yapılan muamele mesela. Dünya Kupası’nda büyük işler yapmış, dünya çapında ün yapmış. Ama sen yerden yere vuruyorsun adamı. Oysa ona destek versen, güven versen, belki seni tek başına şampiyon yapacak. Ama olmuyor!

▼Eleştiri olmasın mı hiç?

Olsun tabii ki. Futbolda eleştiri yapacaksın, Gökdeniz kötü oynadı diyebilirsin, ama iş orada bitsin. Ama şerefinden tutun, oruca kadar hayatının içine giriyorlar. Ben istemiyorum bunu. Hiçbir basın mensubu benim evimin içine girmesin kardeşim. Orası benim özelim. Bırakın orada rahat yaşayayım. Sen ne hakla futbolcunun şerefini konu edersin? Böyle olunca taraftar da basına tepki duymaya başlıyor ve herkesi aynı kefeye koyuyor. Bu hem basın için handikap, hem de oyuncular için. Mesela bu röportaj Futbol Federasyonu’nun dergisi için olmasaydı, bir Allah’ın kulu bana röportaj yaptıramazdı. Çünkü güvenmiyorum. Ben yakın arkadaşşıma bir şey söylüyorum, o gidiyor gazeteciye arıyor, haber yapıyor. Olacak şey mi bu?

▼Bunlar sadece bize mi özgü? Başka ülkelerde yok mu bu?

Mutlaka her ligde belli ölçülerde vardır bu. En iyisi, gittiğin ülkenin dilini bilmeyeceksin, böylece hiçbir şey duymayacaksın. Burada da dinlemiyorsun, okumuyorsun, ama biri gelip senin hakkında bunu yazmışlar diyor, asabın bozuluyor. Gideceksin İtalya’ya, İspanya’ya; yabancı dilin de olmayacak. Ya da olacak ama işine geldiğini duyacaksın!

▼Nasıl değişir bu?

Ben karamsarım. Bence Türkiye’de futbol sektöründe hiçbir şey değişmez. ■

Söyleşi

cuyla eleştirmek bu kadar kolay olmalı. Eleştirenin de bir takım meziyetleri olmalı. Futbol oynamış olmalı, hakemlerin ne çektiğini görmeli, hocaların, yöneticilerin psikolojilerini araştırmalı. Bütün bunları yaptıktan sonra yorum yapabilir bence. Futbolcular için yorum yapanlar, futbolcunun ne yaşadığını bilmeli. Ben şunu çok açık yüreklilikle söyleyeyim; futbolu bıraktıktan sonra futbolun içinde olmayı düşünmüyorum. Eski futbolcuların yorumlarına bakıyorum, ben böyle olmayacağım diyorum. Onların acımasızca eleştirilerine çok karşıyım. Çünkü o da o yoldan geldi, kaç kez üzüldü. En iyi onun bilmesi gerekmez mi bu psikolojiyi. Ama sen bir tepki ortaya koyuyorsun, hemen şımarıyor adını. Her futbolcu, her insan eleştiriye açık olmalı, kabul ama yapıcı olmak gerekmez mi?

▼Sana yapılan eleştirilere tepki gösteriyor musun?

Eleştiri her zaman olur. Bundan kaçamazsınız. Kötü oynadığında biri sana kötü oynadı diyor, bence buna bozulamazsın. Kabulleneceksin. Ama futbol içinde kalmalı eleştiriler. Ankara’da berabere kaldık, Galatasaray’a yenildik, futbolcular oruç tutuyor, takım ondan mağlup oldu dediler. Sonra biz iki hafta galip geldik, bu sefer de ‘Allah yardım etti bunla-

Kulüplerde mali yönetim felsefesi ne olmalı?

Her şeyden önce 'bizden sonra tufan' demek için tüm spor kulüplerinin yönetim felsefesinin hiç kuşkusuz 'denk bütçe' esasına dayanması gerekmektedir.

Ülkemizde son 15 yıl içinde başlayan ve özellikle dört büyüklerin duygusal ama acımasız bir yarışmaya girişmesi, sportif gayeyi gölgede bırakan para savaşlarına dönüşmüştür. Üstelik büyük bölümü de borca dayanmıştır bu paraların. Bu esnada haklı olarak bundan istifade eden bazı Anadolu Kulüpleri de bu yarış kızıştırmışlar ve yüz milyonlarca dolarlık kaynağa kavuşma imkânını elde etmişlerdir.

Türkiye'nin hemen hemen her bireyi, 2002 yılında Cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizinde kızcılık sopası ile gerekli dersi almış olmakla birlikte, birçok spor kulübü bu acıyı yaşamamış gibi davranmışlar ve maalesef ciddi bir ekonomik sıkıntıya girmişlerdir.

Bir spor kulübü ne kadar iddialı olursa olsun, sportif başarıyı yakalamak için mali başarı kapısını aralamak zorundadır, nitekim mutluluğa giden yol ancak bu şekilde açılır. Bir örnek: 100. yılında şampiyon olan Beşiktaş, ekonomik kriz sırasında mali yapısını düzeltmeseydi, şampiyonluk sadece hayal olurdu.

Fiilen ve acı çekerek 10 yılda yönetici olarak yaşadıklarım bana şunu öğretmiştir:

İddiaya bindirilen işlerde sportif başarıyı, özellikle ve öncelikle Avrupa'da, sonra da Türkiye'de yaşayabilmek için, destekleyebileceğiniz azami futbol şube bütçesi tutarı ve Futbol A.Ş.'nin diğer genel giderleri ve ana para borç ödemeleri ancak ve ancak yaratabildiğiniz gelirle sınırlı olmalıdır. Aksi takdirde kâr etmeyen yani fon yaratmayan bir işletme gibi aşırı borçlanma olur. Bu durumda da gelirinden fazla harcama yapan bir futbol şirketi eninde sonunda patlaması zorunlu bir balona benzer.

Yaratabileceğiniz gelirin tamamını, genel giderler, finansman masrafları, borç ödemeleri gibi yükümlü olduğunuz maliyetlerin dışında, futbola harcaatabilirsiniz. Ama unutmamalıyız ki her yıl yeni transferler için ihtiyaç duyulan yeni bir yatırım tutarı da bu bütçe içinden karşılanmak zorundadır.

Bize göre sihirli formül daima yaratabildiğiniz yıllık gelirinizin en fazla %50'sini futbol şubesine ayırmanızdan geçmektedir. Tabii ki Amerika'yı yeniden keşfetmeden son sezonun dört Avrupa ve bir yerli takım gelir tablosunu mukayese ettiğimizde bu gerçek çok daha net olarak

önümüze çıkacaktır.

Yukarıdaki analizde görüldüğü gibi spor şirketlerinin futbol şubesinin maliyetleri (amortismanlar hariç) cirolarının sırası ile Beşiktaş A.Ş.'de %40'ı, Manchester United'da %46'sı, Newcastle United'da %50'si, Juventus'ta %56'sı ama Chelsea'de %83'üdür. Bu, Chelsea kulübünün patronajının bugün için (!) hesap yapmadan ne kadar çok para harcadığını ve futbolcuların ücretlerinin ne kadar astronomik olduğunu göstermektedir. Tabiidir ki, gelir yaratabilen için geliri kadar harcamak hakkıdır. Ama gelirinden fazla (hele de borçlanarak) para harcamak ise kulübünün veya şirketinin tüm serveti ile kumar oynamak anlamına gelir ki, dünyada üç defa zıplayan çekirge hiç görülmemiştir. ■

Futbol Ekonomi

	BEŞİKTAŞ A.Ş. USD		MANCHESTER UNITED USD		NEWCASTLE UNITED USD		CHELSEA USD		JUVENTUS USD	
	SEZON 2003-2004	ANALİZ (%)	SEZON 2003-2004	ANALİZ (%)	SEZON 2003-2004	ANALİZ (%)	SEZON 2003-2004	ANALİZ (%)	SEZON 2003-2004	ANALİZ (%)
TOPLAM SATIŞLAR	54.021.901	100	307.015.464	100	163.714.344	100	76.510.549	100	253.171.200	100
1- FUTBOL GELİRİ	27.356.282	51	111.137.855	36	61.535.646	38	76.510.549	100	252.076.800	100
2- MEDYA GELİRİ	19.205.794	36	113.567.395	37	61.107.117	37				
3- TİCARİ GELİRLER	7.459.825	14	82.310.214	27	41.071.580	25			1.094.400	0
FAALİYET GİDERLERİ (-)	(41.242.946)	76	(252.704.886)	82	(150.160.660)	92	(70.636.436)	92	(287.948.800)	114
1- FUTBOL ŞUBESİ MALİYETİ	(21.641.177)	40	(139.587.809)	45	(81.529.420)	50	(63.553.000)	83	(142.393.600)	56
2- AMORTİSMAN GİDERLERİ	(6.556.684)	12	(11.967.938)	4	(45.213.420)	28		0	(79.891.200)	32
3- BONSERVİS İTFA PAYI	-	0	(39.655.256)	13	(23.423.820)	14		0		0
4- DİĞER FAALİYET GİDERLERİ	(13.045.085)	24	(61.493.883)	20		0	(7.083.436)	9	(65.664.000)	26
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	(12.778.955)		54.310.578		13.547.684		5.874.113		(34.777.600)	
DİĞER GELİR	(11.760.470)	22	2.249.776	1	2.224.355	1	168.869	0	13.497.600	5
1- FUTBOLCU SATIŞ KÂRI	-		-		-	0	-	0	4.377.600	2
2- DİĞER OLAĞAN GELİRLER	(11.760.470)	22	2.249.776	1	2.224.355	1	168.869	0	9.120.000	4
DİĞER GİDER	(17.631.360)	33	(5.886.824)	2	(8.238.285)	5	(19.974)	0	(3.040.000)	1
1- FUTBOLCU SATIŞ ZARARI	-	0	(5.599.927)	2	-	0	-		-	
2- DİĞER OLAĞAN GİDERLER	(17.631.360)	33	(286.896)	0	(8.238.285)	5	(19.974)	0	(3.040.000)	1
VERGİ ÖNCESİ OLAĞAN KÂR	(6.908.065)		50.673.531		7.533.754		6.023.009		(24.320.000)	
VERGİ	(9.759)	0,02	(15.408.879)	5,02	(99.869)	0,06	(1.823.063)	2,38	(1.824.000)	0,72
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	(6.898.306)	13	35.264.652	11	7.433.885	5	4.199.945	5	22.496.000	9
BİLANÇO TARİHİ	31.05.2004		31.07.2004		31.07.2004		31.07.2004		31.07.2004	

91 sene önce Burhan Felek'ten futbolumuzun sorunları

**Tarihten
bir yaprak**

Futbolumuzun sorunları gündelik hayatımızda önemli tartışma konularından biri olmaya başladı. Genellikle futbol maçları ve takımlar üzerine olan tartışmalar, uzun bir zamandır futbol aleminin kurumlarına ve ilişkilerine dair sorunlara odaklandı. Özellikle son senelerde hakemler üzerine dönen tartışmalar ve iddialar bunun en önemli göstergesi. Elbette ki, Türk futbolunun sorunları üzerine hoşbeş etmek yeni bir durum değildir. Özellikle son yirmi yıldır altyapıda görülen maddi ilerlemelerden önce, futbolun sorunları, tartışmaların önemli bir boyutunu teşkil ederdi. Çamur deryası sahalar, yetersiz eğitim, spor ekipmanlarının kötülüğü, ebeveynlerin futbola yaklaşımları hep anlatılacaklar, aktarılan ve hatırlanan sorunlardır.

Anadolu Kulübü'nden Burhanettin

Bugün olduğu gibi futbol tarihimizin ilk günleri de bu tartışmalardan, sorunlardan azade değildi. Hatta tahmin edilebileceği gibi sorunlar daha ağır ve futbolun yerleşmesinin temellerine dairdi. Bu noktada Türk spor tarihinin önemli figürlerinden birisi olan Burhan Felek'in o ilk günlerde yazdığı bir yazı dikkat çekicidir. Bilindiği gibi o günlerde Anadolu Kulübü'nden Burhanettin olarak anılan Burhan Felek basın hayatına *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde spor yazarı yazarak başlamış, yine zamanın önemli kulüplerinden birisi olan Anadolu Kulübü'nün de kuru-

cusu olmuştur. Felek hem gazetecilik dünyasında hem de spor aleminde çok önemli görevler üstlenmiştir. *TamSaha*'nın birinci sayısında belirttiğim gibi Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurucularından olan Burhan Felek, Türk Basın Birliği'nin de temellerini atanlar arasında yer almıştır.

Az Zamanda Büyük İşler

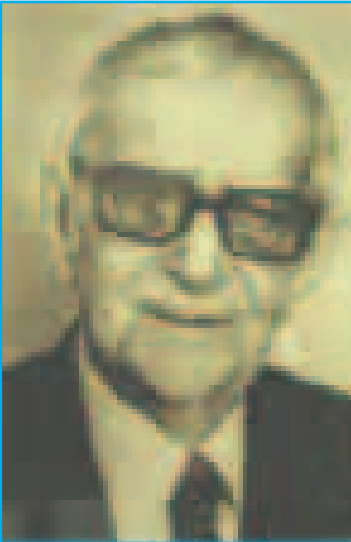
Nitekim futbol tarihimizin bu önemli isminin bundan 91 sene önce Türkiye'de futbolun sorunlarına ilgisiz kalması beklenemezdi. Felek, futbolun ve en genel anlamda sporun gelişmesi için bir takım eksikliklerin, noksanların üzerine gitmenin gerekliliğine inanmıştı. Yazıya sporun sorunları ile başlamışsa da verdiği örneklerden de anlaşıldığı üzere kafasında daha çok futbol vardı. Bu yaklaşım, spor tarihimizin ilk günlerinde spor dalları arasındaki hiyerarşinin nasıl oluşmaya başladığına dair bize bir fikir de vermektedir. Felek çok önemli eksiklikler ve sorunlar olsa da yazısının hemen başında Türk sporundaki hızlı gelişmeyi tespit etmeden de geçememiş. Örneğin yazdığına göre daha beş-on sene öncesine kadar Kadıköy'ün muhtelif çayırıları ecnebi ve gayri Müslimler ile doluyken ve Türkler daha "gol" kelimesinin anlamında bihaberken, çok kısa bir süre içerisinde bu sahalar artık Osmanlı gençleri ile dolmaya başlamış. Yine ona göre göre ilk kez "gol" kelimesinin anlamına vakıf olduklarında, gol atanlardan daha büyük bir mutluluğa nail olmuşlar. Her ne kadar spor kısa bir süre içerisinde ecnebi uğraşı olmaktan çıkmış ve önemli ilerlemeler göstermiş olsa da Felek'e göre Türk sporunun ve özellikle futbolunun çok önemli sorunları var ve buradan hareketle yazısında sorunları maddi ve manevi eksiklik-

ler olarak iki başlık altında toplamış. Özellikle manevi eksiklikler üzerine söyledikleri, zamanın gelişmekte olan spor anlayışını yansıtmaya açısından da önemlidir.

Maddi Eksiklikler

Burhan Felek her şeyden önce bu eksikliklere ancak değinebildiğini, hepsi üzerine gidecek olsa ciltler dolusu yazmak zorunda kalacağını belirtmiş. Ona göre en önemli sorunların başında spor kurumlarının, heyetlerinin belli bir programdan yoksun olmaları gelmekteydi. Bu konuya dair bazı yazı ve düzenlemelere şahit olduğunu da ekleyen Felek, bunların hiçbirinin uygulamaya geçmediğini, bu nedenle de kanaatinin sabit olduğunu yazıyor. İkinci olarak Türkiye'de yapılan sporun bilimsel gerekliliklerinin farkında olan bir heyet de mevcut değil Felek'e göre. Masaj, banyo, hıfzısıhha, spordan önce ve sonra yapılması lazım gelen hareketler vb. hususlar bilinmemekte ya da uygulanmamaktaydı. Yine örneğin futbolda nasıl bir top veya nasıl bir ayakkabı giyilmesi gerektiği de bilinen konular arasında değildi. Öyle ki, Burhan Felek sayıları binlere varan topçuların ne kadarının bu konudaki nizamın kabul ettiği tipte top ve ayakkabı giydiğini sormadan edememiş.

Ahalinin Yardımı

Üçüncü maddi sorun ise futbol aleminin yenilik ve ilerleme peşinde olmaması Burhan Felek'e göre. Bundan dolayı futbolun on yıldır (1903-1913) girdiği yeni biçimi kıramadığını iddia etmiştir. Futbol cemiyetlerinden, heyetlerin bir ikisi dışında hiçbirinin ne belli bir yerleri ne de bir yayınları varmış o zaman. Bu da futbolun dördüncü eksiğiymiş. Felek bu konunun üç beş gencin gayretiyle çözülebeyeceğini teslim ediyor ve bunun için halkın, ahalinin yardımını gerekli görüyor. Genel tavrın aksine devlete seslenmeyen yazar, sabahdan akşama kadar kahvede oturan halkın yarın memleketi emanet edeceği gençliğe bir yardımı çok görmeyeceğini iddia ediyor. Beşinci sorun da bununla ilintiliymiş zaten: Para. Futbol aleminin genellikle parası yok tespitini yapmış Burhan Felek. Bu konuda da yine 'çözüm halktır ve halka sporun faydaları anlatılmadan da çözülmesi zordur' diyor. Ahaliye spor fikrinin nasıl verileceği çok önemli bir konu Felek'e göre. Görüleceği üzere tüm bunlar futbolun ilk yerleşmeye başladığı yıllarda beklenilmesi gereken problemlerdir. Fakat bunların bazıları ancak günümüzde çözüme ulaştırılmıştır. Örneğin adamakıllı bir kulüp yayını, çok yeni bir gelişmedir. Mali sorunlar halen en önemli madde olmasına rağmen geçmiş ile karşılaştırılmayacak ölçüde çözülmüştür. Kamuyunun spora ilgisi futbol merkezli kalmışsa da çok büyüktür. Son yıllarda da altyapı ala-

evrensel spor anlayışı ile de benzerlikler taşıyor. Mesela her şeyden önce Türkiye'de "gaye" yoktur diyor Burhan Felek. Ona göre futbol tavlâ oynar gibi vakit geçirmek için oynanmaktaymış. Futbolcular o anın neşesiyle haz doluyor ya da üzüntüsüyle perişan oluyormuş sadece. Ancak o daha çok futbol oynattıranlara teessüf ediyor. Çünkü onlar oyuncuyu tıpkı horoz dövüştürür gibi çarpıştırıyorlar. Bu ortamda spor hayat kavgasına hazırlanmak, hayat iştigaliyle haşır neşir olmaktan çıkmakta. Burhan Felek futbolcuların çoğunda bu eksikliği gördüğünü ifade ediyor. Bundan dolayı da ona göre futbolda bir ilerleme olması olanaklı değil. Zira amaç hep birbirini yenmek, ancak ne yazık ki ne fen ile ne de çalışma ile ilgilenmiyor hiçbirisi. Sadece bu da olsa Felek yine gayet mutlu olacaktı. Ancak olan hep bir kulübün oyuncusunu ayartmak, onu hep kuvvetsiz bırakmaya çalışarak muvafak olmak... Yani uzun lafın kısası yenmek için kulüplerin her şeyi yapmaları ve bunun ana gaye olmasına hayıflanıyor üstad. Bunun yanında hem futbolcularda hem de

Burhan Felek'e göre futbol, tavlâ oynar gibi vakit geçirmek için oynanmaktaymış. Futbolcular o anın neşesiyle haz doluyor ya da üzüntüsüyle perişan oluyormuş sadece. Ancak o daha çok futbol oynattıranlara teessüf ediyor. Çünkü onlar oyuncuyu tıpkı horoz dövüştürür gibi çarpıştırıyorlar. Bu ortamda spor hayat kavgasına hazırlanmak, hayat iştigaliyle haşır neşir olmaktan çıkmakta.

sporun şeklinden bihabermiş yazara göre. Ne güreşçiler, ne koşucular, ne de futbolcular çağdaş yöntemleri kifayetiyle bilmemekteymiş. Bu durumun en acıklı örneğini de Burhan Felek'e göre yine futbol oluşturmaktaymış. Futbol kurallarının cahili olmayan, nazariyesinin yabancıları olmayan kaç futbolcu var Felek merak ediyor. Hatta hakem bulmakta çok büyük zorluklarla karşılaşılmasına, bu yüzden genellikle yabancıları başvurularak hakem açığı kapatılmaya çalışılmasına kadar ileri gidiyor bu sorunlar.

Metaneti Ahlakiye

Burhan Felek'in en acıklı bulduğu eksiklik ise, sporcuların yeteri kadar ahlaki metanet gösterememeleriymiş. Maçlarda rakiplere karşı alınan tavırlar, yapılan davranışlar, gösterilen tutumlar hep bu noksanlığın eseriymiş. Sporda bu alana uymayacak gaye ve maksatlarla sapmamalı, sporun belli vasıtaları, usullerinden başka yollara sarılmamalı. Yazara göre, unutulmamalı ki açıklık, mertlik, incelikli davranış,

yani kendi deyişle, nezahet-i tavır ve lisan, bir sporcunun her zaman lehinedir. Bu sorunların aşılması için spor aleminde ve elbette ki futbol da ıslahat ve yenilik gerekmektedir. Bu reformların ehemmiyetine vakıf olunana kadar yazmayı ve uyarıyı kendine görev addettiğini söyleyerek ve bu muzırlar kemale çevrilene kadar da bu uğraşısını sürdüreceğini belirterek bitirmiş yazısını Burhan Felek.

nında önemli bir ilerleme sağlanmıştır. Ancak Burhan Felek'in tespit ettiği eksiklikler sadece maddi değil aynı zamanda manevidir de...

Manevi Noksanlar: Futbol Tavlâ, Oyuncu Horoz Değildir

Bu manevi sorunlar dair fikirler zamanın

kulüplerde sebat ve azim noksanmış Burhan Felek'e göre. Öyle ki, bir maçta dağılıveren, çökme badireleri atlatan heyetler çokmuş. Bunun sebebi, o kulüpleri kuranların hep yenmeyi hedeflemeleri ve metanetten yoksun olmalarıymış. Bu gayeden yoksun futbol alemini aynı zamanda ilmi usullerden, kurallardan, her an gelişmekte olan

Anadolu Kulübü'nden Burhanettin'in belirttiği maddi eksikliklere dair zaman içerisinde önemli adımlar atıldı, bunların birçoğu tarihsel süreç içerisinde giderildi. Ama üstadın değindiği manevi eksikliklere ilişkin ne kadar yol kat etik, bugünkü okuyucunun payına düşen bunu sorgulamak olsa gerek...■

Eyvah koptu!

“ Tam da kupa finali maçının en önemli dakikalarıydı. Top daha önce ayağına ya istediği gibi gelmemiş, ya da geldiğinde istediği gibi oyun çıkaramamıştı. Birkaç top kaybetmiş ve bunların birinin ardından topu almak için uğraşırken faul yapıp, gereksiz yere bir de sarı kart görmüştü. Ligde umduklarını bulamamışlardı. Şampiyonluk yarışından çok erken kopmuşlardı ve bütün umutları kupaya kalmıştı. Maçın primi de oldukça yüksekti. Ama onun için daha önemlisi sezon sonu yapacağı transferdi. Bu maç bir sonraki sezonda oynayacağı takım ve alacağı para açısından çok önem taşıyordu. Bu düşün-

nun antrenman veya maç sırasında başına gelebilecek olaylardan birisine, yani kas çekmeleri veya kopmalarına aittir. Genel olarak birkaç hafta tam antrenman yapamayan sporcu birkaç maç kaçırrır. Bu yazıda hem kendisi hem de takımı için önemli sorunlardan birisi olan kas çekmeleri ve kopmalarından korunma ve tedavi için neler yapılabileceğini ele almaya çalışacağız. Kaslarımız, birbirine paralel liflerden oluşan, kasılma (kısılma) ve dolayısıyla kemik ve eklemleri hareket ettirme özelliğine sahip bir dokudur. Kaslar bazen bir, bazen iki eklem geçerler. İki eklem geçenlerin (örneğin uyluk arka grubu-hamstring) zedelenme özelliği daha fazladır. Çünkü koşu adımında diz yukarı çekildiğinde uyluk arka kasları kalçada gerilir ve bu hareketin devamında ayak öne uzatıldığında diz arkasından da esner. Diz ve kalça eklemlerindeki bu gerilme ve esneme kasın uzamasına yol açar. Bacağın öne hareketinden hemen önce, vücudun öne itilmesi (ötenmesi) için geriye doğru çekilen ve kasılmış olan bacak arka grup kasları henüz tam olarak gevşeyemediği için bir iç direnç oluşmuştur. Peki, bu direnç ne zaman kopmayla sonuçlanır?

a) Eğer sporcu maç ya da antrenman öncesinde yeterince ısınma ve esneklik hareketleri yapmıyorsa veya genel olarak esnekliği sınırlıysa, b) Hava sıcaklığı düşüktür, c) Sporcunun genel olarak kondisyonu düşük ve maç/antrenman sırasında koşu aralarında kaslarda dinlenme (toparlanma) yavaş veya yetersizse oluş-

yorsa, d) Uyluk ön ve arka kas grupları arasında çok büyük kuvvet farkı varsa, özellikle arka kas grubu zayıfsa, e) Sporcunun vücudunda direnç düşüklüğüne yol açan bir durum (diş çürüğü, enfeksiyon vb.) varsa, f) Daha önce aynı bölgede kas çekmesi olmuş ve kopma sinyalleri alınmışsa, g) Antrenman planlaması yanlış ve yüklenmeler kişisel tolerans düzeyinin üzerindeyse kas liflerinde kopmalar görülebilir.

Kopma mı, çekme mi?

Eğer sporcu koşarken kasta ortaya çıkan ağrı onu zamanında uyarırsa, ağrının üzerine gidecek şekilde koşuya devam etmemiş ve durmuşsa, genellikle kas çekmesi (1. derece zedelenme) ortaya çıkar. Böyle durumlarda liflerde tam bir ayrılma, yırtılma söz konusu değildir. Sınırlı bir zedelenme vardır, kas içinde ödem oluşur ve doku daha çabuk iyileşir. Sporcunun yakınmaları fazla değildir. Şişme olmaz. Morarma görülmez. Hafif bir aksamayla birlikte yürüyebilir. Oyuna/antrenmana devam etmemek gereklidir. Soğuk uygulamaların (24-48 saat boyunca saat başı 10 dakika) yararı vardır. Elastik bandaj ile doku desteklenmelidir. Kas gevşetici ilaçlar (yerel ve ağızdan uygulamalar şeklinde) ve ağrı kesicilerin yardımı olabilir. Anti enflamatuar ilaçlar alınması önerilmemektedir. 2. (veya duruma göre 3.) günden sonra hafif masaj uygulamaları, germe egzersizleri, fiziksel ajanlar (ultrason, elektriksel akımlar, intermittent kompresyon, girdap banyoları ve jakuzi gibi) iyileşmeyi destekler. İyileşme süresi 1-2 hafta kadardır.

Ancak, hareket çok hızlı bir şekilde gerçekleşirken uyarı sinyali alınmadan zorlanma olursa, kopma (yırtık) gelişebilir. Kopmalar (yırtıklar) kas grubunda kısmi (2. derece) veya tam (3. derece) olabilir. Her ikisinde de sporcunun bacağını hareket ettirmesi ve yürütmesi mümkün değildir. Yüzeye yakın bir kas grubu zedelendiyse birkaç gün sonra deride morarma ortaya çıkabilir. Bir miktar şişlik görülebilir. Gerekli durumlarda çekme veya kopma için ultrasonografi veya manyetik rezonans görüntüleme (MRG) yöntemlerinden yararlanılabilir. Deneyimli bir

hekim bu konuda görüntülemeye ihtiyaç duymadan tanı koyabilir. Tedavi yaklaşımları çekmelerde olduğu gibidir. İlk 2-3 gün anti enflamatuar ilaçların kullanılması önerilir. Daha sonra kullanılmaya devam edilmesi iyileşmeyi olumsuz etkileyebileceğinden kesilmelidir. İyileşme süresi kopmalarda 2-3 haftaya (ciddi zedelenmelerde 1 aya) kadar çıkabilir. Bazı hekimler Orta Avrupa ülkeleri kaynaklı ağızdan alınan enzim preparatları ile yerel veya enjeksiyon olarak uygulanan bitkisel ilaçları tedaviye eklemektedirler. Bunlara ait detaylı bilimsel çalışma bulunmamakla birlikte yararlı olduklarına inanılmaktadır. 3. derece zedelenmelerde kopmanın yerine göre operasyon ile onarımı gerekebilir. Bu durumda ortopedi ve travmatoloji uzmanının kararı önem taşır. Eğer bir benzetme yapmak gerekirse, kas çekmeleri, bir kumaşın çekilmesiyle zorlanması ama yırtılmaması, sadece kısmen zedelenmesi sırasında çıkan CIRT sesinde olduğu gibi bir olaydır. Kopma ise kumaşın yırtılmasını sırasında çıkan CART sesindeki durumdur. Bütünlüğü bozulmuş, lifler kopmuştur. Kas zedelenmelerinde tedavi devam ederken sağlık taraflarının çalıştırılması gerekir. Özellikle dayanıklılığın kayba uğramaması için tek bacakla sabit bisiklete binme ve havuz egzersizleri çok yararlıdır. Kuvvet egzersizleri yapılamaz. Ağrısız dönem başladığında jogging ile düz koşulara geçilebilir. 800-1200 metrelik mesafeler ilk günlerde yeterlidir. Koşu hızı her gün ağrısız yapılacak şekilde artırılır. Koşulara daha kompleks hareketler, örneğin slalomlar, (toplu ve topsuz) ve sıçramalar eklenir. Sonraki günlerde top sektirme, pas, orta ve şut çalışmaları başlatılır, kendi topuna koşma yaptırılır. Geri geri koşular mutlaka programa eklenmelidir. Uygun bir geçiş ile 5'e 2'ler yaptırılır. Eğer ağrı yoksa sporcunun dar alandaki çift kale çalışmalarına katılmasına izin verilir. Soğuk havalarda tıyt giyilmesi ve destekleyici kas grubunu destekleyici breysler takılması önerilmektedir. Ardından tam saha antrenmanlara katılabilir. Unutulmaması gereken en önemli nokta, eski bir öz deyişte olduğu gibi, "bir gram önlemin bin ton tedaviye yeğleneceği" gerçeğidir. ■

Futbol Sağlık

celerle kafası karışık bir şekilde top beklerken orta sahadan yüksek bir pas geldi. Göğsüyle yumuşatıp yere indirdi. Ayağına aldı. Kendisini hiç hissetmediği kadar güçlü ve hızlı hissetti. Sanki kanatlanmıştı. İşte şimdi ceza sahasına doğru sağdan hızla ilerliyordu ve önu boştu. Sola doğru baktı. Rakibin defans oyuncusu yavaş yavaş yaklaşıyordu. Biraz daha hızlanıp kale önüne orta yapmayı düşündü. 3-4 adım daha atıp bunu yapmayı planlarken rakip yaklaştı, sıkıştırdı ve o anda sağ uyluğunun arkasından ani bir ağrı duydu. Büyük bir acıyla yere yığıldı. Daha önce böylesini yaşamamıştı. Sanki birisi bir bıçak saplamıştı. Ya da bir elektrik çarpmıştı. 'Tamam, bu sefer kopardık', dedi içinden. Bacağını hareket ettirdikçe ağrı artıyor ve dayanılmaz oluyordu. O anda tüm hayallerinin suya gömüldüğünü düşündü. Üstelik gol kokan bu hücum da güme gitmişti. Yukarıdaki senaryo hemen her sporcu-

ısının ve esneklik hareketleri yapmıyorsa veya genel olarak esnekliği sınırlıysa, b) Hava sıcaklığı düşüktür, c) Sporcunun genel olarak kondisyonu düşük ve maç/antrenman sırasında koşu aralarında kaslarda dinlenme (toparlanma) yavaş veya yetersizse oluş-

Bir Baba Bosque!

Sıcak, sevecen, deneyimli ve kariyerli. İşte bir kulübe beyefendisinin futbol izlenimleri...

Madrid-Barcelona derbisi sosyal ve sportif açıdan büyük rekabetin izdüşümüdür. O yüzden de futbolun ötesinde bir sürü anlam taşır. Real Madrid'in merkezî hükümetin simgesi, Barcelona'nın ise karşı dinamikleri barındırdığı, hatta Katalanların özerk alanı olduğu söylenir. Bence bunlar haklılık payı içerse de kolaycı yaklaşımlar.

Küçükken Madrid'in dışında oturan her çocuk gibi Real Madrid'i pek tutmazdım. Athletic Bilbaoluydum ben. Real Madrid'te oynamaya başladıktan, oraya hayatımı vakfettikten sonra sıkı bir Real Madridli oldum. Öyle bir kulüpte ömür boyu çalışmanız çok zor. Hatta imkânsız. Real Madrid'i çalıştırıyorsanız görev sürenizin kısa olacağına inanmalısınız...

Kıtalararası Kupa'yı Boca Juniors'a kaptırdığımız maçı unutamam. Çok üzülmuştum. Kulüpte herkes kahrediyordu. Çünkü Uzak Asya onlar için iyi bir pazardı ve orada başarılı olmak istiyorlardı. Ama yenildik. Hatta kalede de Cordoba vardı. Neyse ki iki yıl sonra Boca'dan rövanşı aldık ve kupayı evimize götürdük.

Gündemdeki Adam

İspanyol hoca, istedikleri çizgiyi yakalayamadıklarını söylüyor

Endişelerim hâlâ bitmiş değil!

sını giyerken de, kulübede otururken de evimde gibiydim hep.

▼Küçükken Real Madrid'i mi tutuyordunuz?

Açıkçası hayır. Ben de o dönemde Madrid dışında oturan her çocuk gibi Real Madrid'i pek tutmazdım. Athletic Bilbaoluydum ben. Ama tabii, Real Madrid'de oynamaya başladıktan, oraya hayatımı vakfettikten sonra sıkı bir Real Madrid taraftarı oldum haliyle.

▼Sizin futbol oynadığınız 70'li yıllarda İspanya'da toplumsal hayatta da değişimin emareleri görülüyordu. Real Madrid ise o dönemde 'değişim'in değil eski'nin simgesiydi. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

1975 yılında büyük bir sosyal değişiklik oldu İspanya'da. Bu futbola da birebir yansdı aslında. Almanya'daki Dünya Kupası'ndan sonra İspanya futbolu da bir değişim sürecine girdi. Real Madrid toplumsal simge anlamında başka şeyler ifade ediyor olabilir, ama futbol olarak biz de büyük bir yenileşme yaşadık o dönemde. Yeni antrenman teknikleri öğrendik, yeni oyun stillerini anlamaya başladık. Zaten benim için de antrenör

olma düşüncesi ilk o zaman ortaya çıktı.

▼Real Madrid-Barcelona derbisi dünyanın en büyük derbisi diye bilinir. En büyüklerden biri değil, birincisi. Sanırım bu, birçok farklı anlamı da barındırmamasından kaynaklanıyor. Mesela, derler ki 1976 yılında, yani efsane Real Madrid döneminin sonunda, Cruyff'lu Barcelona'nın Madrid'de Real Madrid'i 5-0 yendiği maç İspanya'ya demokrasiyi getiren maçıdır. Doğru mu bu?

Yapmayın canım. Olur mu hiç? Bunlar abartılı yorumlar kanımca. Ama şunu da reddedemeyiz. Madrid ve Barcelona çekişmesinin simgesidir bu derbi. Sosyal ve sportif açıdan büyük rekabetin izdüşümüdür. O yüzden de futbolun ötesinde bir sürü anlam taşır. Bu da kaçınılmazdır. Lakin futbol maçları vesilesiyle bazı toplumsal sorunları basite indirgememek gerekiyor. Real Madrid'in merkezî hükümetin simgesi, Barcelona'nın ise karşı dinamikleri barındırdığı, hatta Katalanların özerk alanı olduğu söylenir. Bence bunlar haklılık payı içerse de, kolaycı yaklaşımlar.

▼Ama İspanya İç Savaşı'ndan beri bu söylenegeler. Madrid Merkez'in, Franco'nun, Barcelona ise Cumhuriyetçilerin takımıdır. Siz futbol oynadığınız zamanlarda bunun etkilerini hiç hissettiniz mi?

Bence bu bir önyargı. O kadar da basit

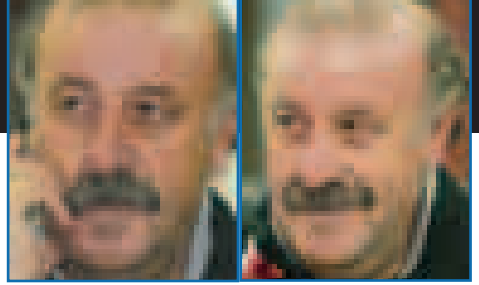
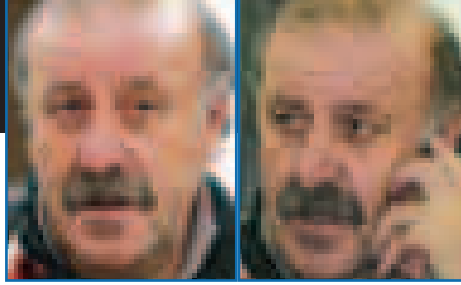
olamaz hiçbir şey. Real Madrid belli politik anlayışlara birebir uymayan bir takımdır. Çok çeşitli görüşler taşıyan üyeleri vardır. Hatta bu yönetim katında bile böyledir. Kibirli insanlar kadar, alçakgönüllü, normal insanlar da tutar Real Madrid'i. Barcelona'nın durumu da farklı değildir. Onlar da sadece Madrid karşıtı insanlardan oluşmuyor. Ben böyle bir karşıtlığa inananların İspanya futboluna kötülük yaptığına inanmıyorum. Çünkü futbol açısından düşünürsek, Real Madrid-Barcelona derbisinin ne kadar yararlı bir rekabet yarattığını hemen fark ederiz. Başka anlamlar

Türkiye’de “Dört Büyükler” hikâyesine inanmıyorum. Herşeyi onlar yönlendiriyormuş gibi gösteriliyor ama bence öyle değil. Söylendiği kadar baskın değil bu takımlar. Bir A.Sebatspor G.Saray’a kök söktürebiliyor mesela. Dört büyükler herkesi kolay lokma gibi yutamıyor aslında. Bu İspanya’da da böyle.

Açıkcası ben sezon başındaki kötü gidiş sırasında çok endişelendim. Hâlâ da bitmiş değil bu endişeler. Zaten ligde bulunduğumuz yerden kimsenin mutlu olması mümkün değil. Ama böyle durumlarda sorumluluk sahibi insanların sakın olması gerekiyor. Yoksa işler hep-ten sarpa sarar.

Sahada çok fazla öne çıkan, vitrin yapan bir insan değilim. Antrenör sahada oynanan oyunla ilgilenmeli herşeyden önce. Top kimde, kim, neden aksıyor, nasıl bir oyun planı gerekiyor? Bunlardır aslolan. Bazıları hakemi protesto edeyim derken, oyunu kaçınıyor. Hırsla kapılıp herkese saldırmak çözüm değil!

▼Real Madrid’de alçak gönüllü insanlar da var dediniz. Biz de sizin sayenizde bunu öğrenmiş olduk. Çok makul, mütevazı bir duruşunuz var. Real Madrid’in başındayken bile bu duruşu korudunuz. Ve Real Madrid’den en çok nefret edenler bile size bir saygı duyuyordu. Nasıl becerdiniz bunu? İnsan geldiği yeri unutmamalı her şeyden önce. İşine saygı duyduğunu göstermeli. Ben hiçbir zaman ortalığı karıştıran, her şeye tepki

gösteren insanlardan biri olmadım. Tahmin ediyorum insanlar bunu görünce bana sevgi ve saygı göstermeye başladılar. Gerçekten de Real Madrid’den ayrıldıktan sonra hiç beklemediğim kulüplerden teklifler aldım. ▼Real Madrid’de kötü günler yaşadığınız oldu mu? İşlerin sarpa şardığı bir an var mıydı? Öyle çok kötü bir anım olmadı. Ama Kıtalararası Kupa’yı Boca Juniors’a kaptırdığımız maçı unuta-

mam. Çok üzülmuştum o maça. Kulüpte herkes kahrediyordu. Çünkü Uzak Asya onlar için iyi bir pazardı ve orada başarılı olmak istiyorlardı. Ama olamadık ve yenildik Boca’ya. Hatta rakip kalede de Cordoba vardı. Neyse ki iki yıl sonra Boca’dan rövanşı aldık ve kupayı evimize götürdük.

▼Real Madrid’e son yıllarda Galactico denmeye başladı. Yıldızlarla dolu bir takım için bulunmuş bir ad bu. Ama bu sene gördük ki, yıldızları almak kolay ama takım olmak pek kolay değil. Real Madrid’in takıma en çok benzediği dönem sizin döneminizdi. Ne diyorsunuz bu gidişat için?

Ben Galactico terimini sevmiyorum. Medya dünyasının yakıştırmaları bunlar. Çok fazla bireye vurgu yapıyor ve bence gerçekleri, daha doğrusu olması gerekeni yansıtmıyor. Kulüp yönetimi pazarlama açısından böyle terimleri cazip buluyor olabilir. Ama takımı asla ihmal etmemelisiniz. Öncelikli olan ekip ruhunu oluşturmaktır. Elinizde Figo da olsa, Zidane da olsa, Beckham da, Ronaldo da olsa, bütün Altın Top ödüllüleri toplanınız da, eğer takım kuramazsanız başarılı olamazsınız. Bir takım starlardan oluşamaz sadece.

▼İspanya ve Türkiye iki ayrı futbol ülkesi. İspanya’da futbol kılcal damarlar misali bütün ülkeye yayılmış durumda ve genelde denk kuvvetlerden oluşuyor. Oysa Türkiye’de Dört Büyükler merkezli bir futbol anlayışı var. Bu iki geleneği karşılaştırabilir misiniz?

Milli Takımlar seviyesinde bakarsanız Türkiye’nin öne çıkan bir yanı var. Milli Takım taraftarları çok daha fazla Türkiye’de. En önemli benzerlik de şu: Her iki ülkede de Milli Takım antrenörünün tercihleri polemik konusu oluyor her zaman. Oysa şöyle bir ikilem vardır: Eski kaliteli oyuncularla yeni potansiyel yıldızlar arasında seçme zorluğu... Bunu hiç unutmak gerekiyor. Kulüpler seviyesinde bakarsak; ben

yüklemeye gerek yok kanımca.

▼Yani sizce bunlar hepsi önyargı mı?

Bence öyle açıkcası. Evet, haklısınız, dışarıdan baktığınızda Real Madrid hükümetin takımı gibi duruyordu o yıllarda. Ama bu o kadar da vurgulu bir durum değildi hiçbir zaman. Ben üyelerine kadar tanırım Real Madrid’i, tek bir görüşün hepsine hakim olduğunu söylemek mümkün değildir. Olsa olsa Madrid’de, doğmak, orali olmanın baskın geldiği bir kulüp olarak görebiliriz.

▼Real Madrid gibi bir dünya kulübü çalıştırdınız. Ve ondan sonraki ilk tecrübeniz de Beşiktaş’la oldu. Arada büyük farklar var mı?

Ben büyük farklar olduğuna inanmıyorum. Bütün soyunma odaları aşağı yukarı aynıdır. Bir grup genç insan var karşınızda ve hepsi futbol oynamak istiyor. Evet Real Madrid dünyaca ünlü, ama bu iki kulüp arasında çok da büyük farklar olduğunu göstermiyor. İyi organize olmuş, kaliteli ve profesyonel ekiplerle çalışan kulüpler bunlar.

▼Real Madrid’in sizin hayatınızda bambaşka bir yeri var. Hem futbolcu, hem antrenör, hem de teknik direktör olarak sayısız başarı yaşadınız orada. Şimdi o büyük camiaı geride bırakıp bambaşka bir dünyaya yelken açmak sizin için bir zorluk yarattı mı?

Real Madrid gibi bir kulüpte ömrünüz boyunca çalışmanız çok zor, hele de üst düzey bir görev aldıysanız. Herkes gibi ben de Real Madrid teknik direktörü olarak uzun yıllar çalışmanın ne gibi sıkıntılar doğuracağını biliyordum. Hatta bunun imkansız olduğunu da biliyordum. Real Madrid’i çalıştırıyorsanız görev sürenizin kısa olacağına kendinizi inandıracaksınız. Başka bir yerde yeni bir tecrübe yaşamam gerektiği de aşikardı. Bunun neresi olacağını önceden kestiremiyordum sadece.

Türkiye’de ‘Dört Büyükler’ hikâyesine inanmıyorum. Her şeyi onlar yönlendiriyormuş gibi gösteriliyor ama bence öyle değil. Söylenildiği kadar baskın değil takımlar. Bir Akçaabat Sebati Galatasaray’a kök söktürebiliyor mesela. Dört Büyükler herkesi kolay lokma gibi yutamıyor aslında. Bu İspanya’da da böyle. Real Madrid gider en sonuncu takıma yenilebilir ve bu kimseyi şaşırtmamalı.

▼Benzerlik var diyorsunuz, ‘Dört Büyükler’ yok diyorsunuz ama biz Birinci Lig kurulduğundan bu yana, yani 45 yıl içerisinde sadece dört şampiyon gördük. İspanya’da ise durum farklı. Ne kadar para harcarsa harcasın Real Madrid geçen sene şampiyon olmadı mesela. Bir Alaves çıktı, ligde sıradan bir takımken UEFA finali oynadı. Biz buları pek göremiyoruz ne yazık ki! Tabii İspanya’da çok daha geniş bir spektrum var bu açıdan. Barcelona ve Real Madrid dışında Valencia, Athletic Bilbao, Real Sociedad, Athletic Madrid, Deportivo La Coruna da şampiyonluk tattı. Orada daha bir eşit güçler. Hele de son yıllarda herkesin oynadığı futbol birbirine benzemeye başladı- yınca bu güç eşitliği iyice

önem kazandı. İspanya’da da bunun etkilerini görüyoruz. Bakın görün, bunun etkileri yakında Türkiye’de de gözlemlenecek.

▼Türkiye’ye dönelim şimdi. Sezon başındaki kötü gidiş sırasında sizden hep sağduyulu açıklamalar geldi. Hiçbir zaman kontrolünüzü kaybetmediniz. Sonradan takımın toparlamasında bu sağduyu tavrınızın etkisi var mıydı? Serinkanlı tepkilerinizi futbolcularınıza da aşıladınız mı?

Açıkçası ben sezon başındaki kötü gidiş sırasında çok endişelendim. Hâlâ da bitmiş değil bu endişeler. Zaten ligde bulunduğumuz yerden kimsenin mutlu olması mümkün değil. Ama böyle durumlarda sorumluluk sahibi insanların sakin olması gerekiyor. Yoksa işler hepten sarpa sarar. Ve çözülmesi imkânsız problemler belirlemeye başlar. Bu yüzden sağduyu davranmak zorundasınız.

▼Şöyle bir açıklamada bulunduğunuz

yansıdı basına: “Taraftar ve yönetim istiyor diye hakem hakkında konuşmam.” Bu doğru mu?

Tam olarak böyle bir şey demedim. Evet hakemler hakkında konuşmayı sevmiyorum, ama kimse için değil, kendi yapım gereği bunu yapmıyorum. Bence futbol adına yapılması gereken

yılıyoruz. Nasıl buluyorsunuz Türkiye’deki tartışma ortamını?

Şunu kabul edebilirim, bu tartışmalar futbolun bir parçasıdır. Ama hakemler hakkında en az konuşması gereken kişiler antrenörlerdir. Çünkü hakemler hakkında konuşarak bir şey elde etmek mümkün değil. Bu daha baştan kaybe-

Hakemi konuşan, savaşı baştan kaybeder

Hakemler hakkında konuşmayı sevmiyorum, ama kimse için değil, kendi yapım gereği bunu yapmıyorum. Bence futbol adına yapılması gereken de budur. Hakemler hakkında en az konuşması gereken kişiler antrenörlerdir. Çünkü hakemler hakkında konuşarak bir şey elde etmek mümkün değil. Bu daha baştan kaybedilmiş bir savaşa benziyor.

de budur.

▼Oysa Türkiye’de biz tartışmayı çok seviyoruz, polemiği çok seviyoruz. Hele de hakemler hakkında konuşmaya ba-

dılmış bir savaşa benziyor. Tabii ki onlar da hata yapacaklar. Kolay değil işleri. Bu futbolun bir parçası olarak görmek zorundasınız. Bugün sizin aleyhinize hata yapan, yarın lehinize de bir şeyler yapabilir. Ama hakemlere bakarak maçı anlamaya çalışmak yanlış bir şey, ne olursa olsun.

▼Bu hal ve tavrınız Beşiktaş’a güven aşıyor sanırım. Siz sakin oldukça takım da sakinleşiyor ve doğruları yapmaya başlıyor. Son dönemde bunun semereleri de gelmeye başladı. Takım olmaya başladı mı Beşiktaş?

Futbolda gelecek hakkında konuşurken çok dikkatli olmak gerekiyor. Tabii ki iyileşme sinyalleri gelmeye başladı. Bu bizi mutlu ediyor, ama bir şey söylemek için daha erken. Geniş bir kadromuz var. Ama kadro genişliği bazen zorluk yaratır. Çünkü herkesi tatmin etmek zordur ve kontrol altında tutmakta zorlanırsınız. Bir antrenörün görevi en geniş kadrodan en iyi onbiri yakalamaktır. Ama daha da önemlisi fazla oynama şansı bulamayan oyuncuları her daim oynamaya hazır tutmanız, onların morallerini yükseltmeniz gerekir.

▼Çok sempati toplayan bir insansınız. Hem hal ve tavrınızla, hem de tevazunuzla bunu sağlıyorsunuz. Bu durum Real Madrid gibi iddialı bir takımda bile böyleydi. Orada bile siz hep makul konuştunuz, makul davrandınız. Öte yandan son derece de iddialı birisiniz. Bu iki şey nasıl aynı kaptaydınız? Biz biliyoruz ki, hırslı ve iddialı olan biraz da kendine dönük olur. Ya da munis görünen birinin hırslı, azmi eksik kalıyor. Sizde bu ikisi nasıl kaynaşıyor gerçekten?

Ben sahada çok fazla öne çıkan, vitrin yapan bir insan değilim. Bence antrenör sahada oynanan oyunla ilgilenmeli her şeyden önce. Top kimde, kim neden aksıyor, nasıl bir oyun planı gerekiyor? Bunlardır asıl olan. Bazıları hakemi protesto edeyim derken oyunu kaçırıyor bence. Aşırı hırsla kapılıp herkeşe saldırmak bir çözüm getirmiyor ki! Bu yüzden akliselim kalmak daha doğru geliyor bana. Böyle makul olmak insanın iddialı olmasına engel değil. İddianızı sahada ortaya koyarsınız. Aslolan budur.■

Gündemdeki Adam

Futbolda gelecek hakkında konuşurken çok dikkatli olmak gerekiyor. Beşiktaş iyileşme sinyalleri gelmeye başladı. Bu bizi mutlu ediyor, ama bir şey söylemek için daha erken. Geniş bir kadromuz var. Ama kadro genişliği bazen zorluk yaratır.

Kadın futboldan ne anlar!

Futbol bir Satranç, bir Briç, hadi bilemediniz King kadar kuralı olan bir oyun olsaydı, bu kadar karışanı, konuşanı olmazdı sanırım. Oysa ister kabul edin, ister etmeyin, en kabadayı kuralının ofsayt olduğu, basit bir spor bu. İlk kez seyreden bile anlar ne olup bittiğini. Top kaleye girdiğinde gol olur. Çok uzaktan attın diye 2 puan, penaltıdan attın diye yarım puan yazmazlar. Gol goldür. Atan kazanır. Atamayana atarlar. İşte bu kadar!

Bunun neresini anlayamayacaksınız artık, yıllardan beri bir kadınlar ve futbol muhabbetidir döner. Kadınlar futbol sevmez diyorlardı, tribünde

sayımız neredeyse erkeklerle yetişt; hadi bu sefer lafı kadınlar futboldan anlamaza çevirdiler, biz de gazetele-re yazı yazmaya başladık. Şimdi de kadından futbol ya-

zarı olmaz diyorlar. Anlaşılan ne yaparsak yapalım, istersek ağzımızla kuş tutsalım, 'Yok bu bülbül, Anka kuşunu tutacaksınız' diyecekler, besbelli. Kuşkusuz bakış açımız farklı. Mesela ben bir maçta sahadaki takımın 4-4-2 mi, 3-5-2 mi dizildiğiyle, Tuncay'ın ilk onbirde olmayışının varoluşsal sebepleriyle, ya da ne bileyim Hagi'nin bir önceki haftanın kadrosunu neden bozduğuyla pek o kadar ilgilenmiyorum, çünkü bence o kadar da önemli değil. İlk tribüne gittiğim dönemlerden bu yana, futbolu hep futbol olduğu için sevdim. Tribünde, bir profesör ve bir kapıcı yan yana oturabildikleri ve 'Bahçelerde kereviz, biz kereviz yemeyiz' diye başlayan ve muhtemelen 'Manda yuva yapmış söğüt dalına' türküsünden bu yana duyulmuş en absürd besteyi, aynı şevk ve heyecanla bağırabildikleri için. Sınıf fark-

larını en azından 90 dakika boyunca yok ettiği için sevdim. Hem bir çocuğun anlayabileceği kadar basit, hem aynı maç üzerinde bir hafta boyunca konuşulabilecek kadar karmaşık olduğu için... Koyu Beşiktaşlı babayla, fanatik Galatasaraylı kızların arasında, özü, maçtan gelen kızları Beşiktaş galipse, saat isterse gece yarısını geçmiş olsun, siyah-beyaz bayraklarla süslenmiş bir evde, ortada hiçbir anormallik yokmuş gibi karşılamaktan; Galatasaray galip gelmişse, maç isterse öğlen oynanmış olsun, kızlar eve gelmeden mutlaka yatıp uyumaktan ibaret olan ve yıllardır süregelen sessiz bir oyuna vesile olduğu için sevdim. O baba ki, Pazar sabahları Üçüncü Lig yükselme maçlarını, Dünya Kupası finalini seyrettiği aynı heyecanla seyrederek ve televizyona yeteri kadar yüksek sesle bağırıldığında, futbolcuların söylediklerini duyabildiğine inanır. Ben futbolu, Galatasaray 14 yıl sonra şampiyon olduğunda, Florya sokaklarında, biraz önce kafa kafaya çarpıştıkları arabalarından inip, zararın ne olduğuna bakmak yerine, birbirini kucaklayıp 'Pınarbaşı' eşliğinde halay çeken taraftarları gözlerimle gördüğüm için sevdim. Evde biri Beşiktaş, ikisi Galatasaray fanatığı üç insanla, sürekli maç seyretmek zorunda kalarak yaşamayı, 'Kanal değiştirerek mi?', 'Hayır', 'Surat asarak mı?', 'Hayır', 'Ben de Trabzonu (aynen böyle telaffuz ediyor) tutuyorum o zaman' diyerek protesto eden ve her derbide ortaya dökülüp bireysel olarak 'Trabzon Trabzon' diye tezahürat yapan bir anneye sahip olduğum için sevdim. Öyle bir anne ki Galatasaray'ın Avrupa Kupası maçlarından birinde, sırf o bahçede çöp dökerken gol attık diye, o tarihten sonra Galatasaray'ın oynadığı bütün Şampiyonlar Ligi maçlarının ikinci devrelerini, mevsim ne olursa olsun, uğur uğruna, itiraz bile etmeden bahçede çiçekleri, böcekleri inceleyerek geçirmiş, bu sayede UEFA kupasının alınmasında ciddi katkısı olduğuna inanan ve biz evdeki tüm bayrakları alarak maça gittiğimiz için, Galatasaray'ın şampiyonluğunu bahçe kapısına astığı bir sarı çorap ve bir kır-

mızı kazak ile kutlayabilmiş biridir. Ben futbolu, bütün bunları hayatta gördüğüm en fanatik taraftar olan bir kızkardeşle beraber yapabildiğim için sevdim. O kızkardeş ki, maçı kaçırmamak için UEFA Kupası finalini İngilizler tarafından yarılmış ve şakır şakır kanayan bir kafayla seyretmiş ve 'ölmeye ölmeye geldik' tezahüratına gerçeklik kazandırmasına ramak kalmış biridir. Ben futbolu, sayesinde kazandığım dostlar için sevdim. O, her birini yıllardır tanıdığım, koca adam görüntüsündeki çocuklarla, yağmurda, çamurda, karda, tribünlere sığmadığımız kadar kalabalık ya da bir avuç olduğumuz zamanlarda 'Çıldır çıldır çıldır dırmayan Fenerli' şeklinde mantık dışı bir tezahürat eşliğinde zıplarken ve gülmekten ölecek kadar eğlendiğimiz anlarda sevdim. Ben futbolu, şampiyon olduğumuzdan çoktan belli olduğu o sene, sezonun son maçına tabii ki yine de gittiğimiz, hayatımda gördüğüm o en ağır tempolu maç sırasında, sıkıntıdan ölmek için bayrak sopalarıyla 'zehirli ok atmaca' oyununu keşfettiğimiz, vurulanın öldüğü, bir adımlık mesafeden vurulamamak gibi bir ihtimal söz konusu olmadığı ve dolayısıyla sonuçta hepimizin öldüğü maçın sonunda, tam eve gitmeye hazırlanırken, stat ışıkları teker teker sönüp, zifiri karanlıkta kasap havası çalmaya başladığında, kısacası hiç beklemediğimiz bir anda kendimizi takımımızın sürpriz şampiyonluk partisinde bulduğumuz ve muhtemelen başka hiçbir partide eğlenmediğimiz kadar eğlendiğimiz anda sevdim. Yoksa ben futbolu Neuchatel maçında beşinci golden sonra kendimi nasıl olduğumu hala bilemediğim bir şekilde tam sekiz sıra önde bulunca mı sevmiştim? Belki de rock ya da yabancı dilledeki herhangi bir müzikle alakası olmadığı halde, sırf Ali Sami Yen'de olduğu ve o mekandaki hiçbir aktiviteyi kaçırmayacağı için Rolling Stones konserine geldiğini beyan eden tribün arkadaşımız sayesinde sevmişimdir. Futbolu neden sevdiğimi anlattığım şu son paragrafta, herhangi bir noktada 4-4-2 dedim mi? Demedim. Çünkü benim sevdiğim futbolun 4-4-2 ile, 3-5-2 ile, tandemle, mandemle

hiçbir alakası yok, çok şükür. Tıpkı Zidane'in Real Madrid'e transferinin kariyer endişesiyle, para beklentisiyle hiçbir alakası olmadığı gibi. Madrid'e gitti, çünkü karısı Turin'de yaşamayı sev-mi-yor-du, işte bu kadar basit. Tıpkı futbolun aslında çok basit bir oyun olduğu gibi. Belki de onu zorlaştıran ve derin anlamlar yükleyen erkeklerdir, ne dersiniz? Sonra da kalkıp kadınlar futbolu sevmez, kadınlar futboldan anlamaz derler. Tamam, belki futboldan 'onların anladığı anlamda' anlamıyor olabiliriz ama kusura bakmayın, aşktan anlarız. Hem de iyi anlarız. ■

Kadın ve Futbol

İlk tribüne gittiğim dönemlerden bu yana, futbolu hep futbol olduğu için sevdim. Tribünde, bir profesör ve bir kapıcı yan yana oturabildikleri ve 'Bahçelerde kereviz, biz kereviz yemeyiz' diye başlayan ve muhtemelen 'Manda yuva yapmış söğüt dalına' türküsünden bu yana duyulmuş en absürd besteyi, aynı şevk ve heyecanla bağırabildikleri için. Sınıf farklarını en azından 90 dakika boyunca yok ettiği için sevdim.

Ben nerede yanlış yaptım?

Uluslararası transfer, dünyanın dört bir yanında tartışma konusu. Oyuncunun kalitesi, ülke değişikliklerinde bazen performansa yansımıyor. Aile özlemi, dil sorunu, kültürel uyumsuzluk, futbol anlayışlarından kaynaklanan farklılık, çoğu yıldızı bunalıma itiyor ve bu da çoğu kulüpte hayal kırıklığı yaratıyor.

Transfer yanlışları

Lineker

G eçtiğimiz ay yayınladığımız Alex De Souza röportajında pek çok kişinin atladığı önemli bir detay vardı. Alex Türkiye ile Brezilya arasındaki sistem farkının kendisini çok etkilediğini ve takımının uzun pasa dayalı oyununda kapasitesinin altında performans gösterdiğini vurguluyordu.

Alex'in yaşadığı bu sorun aslında dünya çapında yaşanan hatalı transferlere bir yanıyla bağlıyor. Her yıl dünyanın dört bir köşesinde binlerce oyuncu takım değiştiriyor ve bu transferlerin pek çoğunun hatalı olduğu kısa bir zaman sonra ortaya çıkıyor. UEFA Şampiyonlar Ligi'nin resmi yayın organı *Champions* Kasım ayında bu hatalı transferleri ve futbolcuların ne tip zorluklar yaşadığı sorusunu özel dosya konusu yapmış, biz de özetleyerek aktarıyoruz:

Bazı futbolcular transfer olmak için doğar. Jürgen Klinsmann kariyerinin sonuna kadar Bundesliga'da top koşturamazdı. Bir gün geldi, transfer oldu, fakat eski formunu kulüp takımlarında yakalayamadı. Gary

Lineker ise uyum sağlamak için futbolcu olmuştu. 1986 yılında Barcelona'ya transfer olduğunda takım arkadaşlarının kalbini çabucak kazandı.

Inter kulübü, Matthias Sammer'i satın aldığı zaman bir 10 numara transfer ettiği yanlışını içindeydi. Çünkü Sammer defansif bir orta saha oyuncusuydu sadece. Bu hatalı transfere Sammer'in kültürel şok yaşaması ve uyum sağlayamaması eklenince kaçınılmaz son gelmiş oluyordu. Sammer Almanya'ya döndü.

Bazen sorunlar Sammer'in yaşadıkları kadar büyük olmuyor elbette. Fiorentina kulübü yöneticileri yeni transferleri Eviar'a neden mutsuz olduğunu sordukları zaman Brezilyalı futbolcu evinin çok soğuk olduğunu söyledi ve bir ısıtıcıyla bir transfer, dolayısıyla çuval dolusu para kurtarıldı.

Bazı sorunlar ise ne kültürden, ne taktikten ne de oyuncunun özel yaşantısından kaynaklanıyor. Atalanta'nın büyük ümitlerle transfer ettiği Ivan Valenciano yerel mutfağa

o kadar merak salmıştı ki ülkesine dönerken 12 kilo fazlası vardı.

Aileler

Bir futbolcu transfer edilirken en önemli faktör her zaman en sona bırakılır. Aileler. Futbolcunun öteki yarısı. Gary Lineker ve Kevin Keegan, Barcelona ve Hamburg'a aileleriyle gittiler ve başarılı oldular. Mark Hughes ve Matthias Sammer ailelerini yanlarına almadılar ve kısa sürede ülkelerine döndüler. Ailesiyle gelip başarısız olanlar da vardı elbette. Paul Gascoigne'nin kiloları, alkol tüketimi ve sakatlığın yanında bir büyük problemi daha vardı. Roma'daki dairesinde o zamanlardaki kız arkadaşı Sherly, onun ailesi ve kendi ailesiyle birlikte yaşayan Gazza ailevi sorunlarla boğuştu durdu.

Aston Villa'ya transfer olan Juan Pablo Angel'in Birmingham şehrine uyum sağlamadığını vurgulayan gazeteler, Angel'in sahaya

Uyum sağlamak konusunda ekstrem örnekler de yok değil. Faroe Adaları'nın B98 takımına transfer olan Marcelos Marcolini kültüre uyum sağlamak için boş zamanlarında, kulüp başkanının da desteğiyle, limanda balıkçılarla beraber çalışmaya başladı.

Kültürel Şok

Rudi Völler Roma'ya transfer olduğunda televizyonun karşısına sözlükle oturur ve saatlerce İtalyan kanallarını izlemiş. David Platt kariyerinde aldığı en büyük övgülerden birisinin, Juventus'a transfer olduğunda, gazetelerin "Juventus bir İtalyan futbolcu transfer etti" diye yazmaları olduğunu söyler. Bari'de İngilizce konuşmasının bir işe yaramadığını gören yıldız oyuncu hızla İtalyanca öğrenmişti çünkü.

Hernan Crespo Chelsea'ya transfer olduğunda yaşadığı en büyük sıkıntının dil olduğunu vurgularken soyunma odasında futbolcular arasında konuşulan en son konunun futbol olduğunu belirtiyor.

Henry

çıkabilmesinin bile mucize olduğunun farkında değillerdi. Her gün yoğun bakımda kalan eşine refakat eden Kolombiyalı futbolcu kısa süre sonra bu zorlukları atlattı ve gollerini sıralamaya başladı.

Şehirler

Şehirler de transferler üzerinde çok etkili. Middlesbrough'dan nefret eden Emerson, Ravanelli ve Karembeu, şehir yüzünden takıma da uyum sağlayamadılar ve kısa sürede başka takımlara transfer oldular. Bu konuda en ilginç açıklamayı Karembeu'nun süpermodel eşi Adriana Karembeu yaptı: "Yemekler kötüydü, hava kötüydü ve en güzel şehirlerden birisi de değildi, ama ayrılırken Middlesbrough aksanımız vardı, bu şirindi en azından."

Taktikler

Artık ekoller birbirine karışmış da olsa İngiltere'de 4-4-2, İtalya'da genellikle 4-5-1, Almanya'da 3-5-2 ve Portekiz'de 4-4-1-1 en sık kulanılan dizilişlerdir. Hamburg'a transfer olan Kevin Keegan ilk günlerinde çok zorlanır. Alman

özgürlüğün ülkesi olarak görülen Hollanda'da futbolcuları susturmak en büyük sorunların başından gelir. Acaba Sacchi, Van Basten, Gullit ve Rijkaard'ı dinlemese Milan bu kadar başarılı olur muydu? İtalyanlar ise her şeyi hocalarına bırakır. Sorumluluk

Mark Hughes

futbolcular çok disiplinlidir ve markacı Keegan'ın peşini hiç bırakmaz. Keegan ise gol atmanın yolunu bulmuştur! Her futbolcu sorumlu olduğu adamın markajını o kadar sıkı yapar ki markajdan bir kere kurtulan Keegan gole rahatlıkla ulaşabilmektedir. Ne de olsa Keegan'ı marke etmek diğer defans oyuncularının görevi değildir. İngiltere'de tercih edilen 4-4-2 dizilişiyle Zidane'nın adaya geldiğini bir düşününize. Ya sol ya sağ

hocada olsun, kendilerine laf gelmesin diye.

Belki de hatalı transferlerin temel bir nedeni var. En basit işe girerken bile yapılan iş görüşmeleri, futbol söz konusu olunca yapılamıyor. Maç kasetlerinden, menajerler aracılığıyla yapılan transferler ve profesyonelliğin parada kalmaması transferi daha doğmadan öldürüyor. Ama yurtdışına transferlerin çok başarılı olanları da yok değil. Barcelona Cruyff'un evi oldu. Roma'da İspanyol defans oyuncusu Cesar Gomez'in. Gomez 3 sezon boyunca sadece 3 maça çıktı ama şehri o kadar sevdi ki şu an Roma'da ticaretle uğraşıyor. Londra Ardiles'in evi oldu, ama Ardiles'le aynı günlerde Tottenham'a giden Ricardo Villa için aynı şeyi söyleyemeyiz. Ardiles anlatıyor: "Ben bir resim aldığım zaman Londra'daki evimin duvarında ne güzel görünür diye düşünürdüm, Villa ise benim Arjantin'deki çifliğime çok güzel gider diye alırdı aynı resmi."

Kimi futbolcular konuşmayı severler, kimi de her şeyi teknik direktöre bırakırlar. Örneğin topa vurdukları ilk andan itibaren 4-4-2 ile büyüyen İngilizler taktiklerini tartışma gereği duymazlar. Fakat

Ortega

Farklı bir çizgi. Farklı bir kişilik. Kalitesi ve kariyeri ile sıradışı bir oyuncu. Her maçında özel seyirci çekiyor. Onu Hertha tribünlerinde ortalama 5 bin vatandaş izliyor

Söyleşi

Alman futbolunun en büyük kozu bu geniş alt yapı imkanı. O profesyonel yaklaşım, o sağlam altyapılar Türkiye'de de olsa, burada çok daha iyi futbolcular çıkar diye düşünüyorum.

Bundesliga'ya damga vuran Türk

Yıldıray Baştürk

Almanya'da yetiştim ve oranın futbolunu seviyorum. Tabii ki milli bir oyuncu olarak buradaki takımlardan teklifler alıyorum ve bu her sene tekrarlıyorlar. Fakat ben de her sene aynı cevabı veriyorum. Avrupa'da Türkleri temsil etmeyi tercih ettiğimi ve şimdilik Türkiye'ye dönmek istemediğimi söylüyorum.

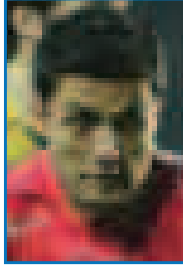
Benim için Alman Milli Takımı hiç söz konusu olmadı. Gerçi gelip bana teklifte bulundular. Ama ben kendime göre bir karar verdim ve şimdi bu kararın doğru olduğunu görüyorum. Almanya'da büyümüş de olsam, en büyük hayalim Türkiye Milli Takımı'nda oynamaktı.

Sakatlıklar da futbolun bir parçası. Ne kadar kaçınırsanız kaçınınız, başınıza gelebiliyor. Ama benim için, son iki sene büyük şanssızlıklarla geçti. Umarım önümüzdeki senelerde bir daha böyle sakatlıklar olmaz ve istediğimi sahaya yansıtırım. Bundan sonra iyi günler beni bekliyor.

Orada ligler daha enteresan. Her maç 30-40 bin kişi oluyor mutlaka. Statları çok güzel. Ama bütün bunların ötesinde benim orayı tercih etmemde en önemli neden orada büyümüş olmam. Benim alıştığım ortam orası. En çok bu yüzden bana cazip geliyor.

Söyleşi

Türkiye’de oynayan bütün oyuncuların hedefi Avrupa’da oynamak aslında. Ama ben onlardan biraz daha şanslıyım. Almanya’da doğduğum için orada oynama şansını daha kolay buldum. Ama ben orada Türk insanını temsil ettiğimi hiç unutmuyorum. Zaten Avrupa’da oynayan oyuncuların bu açıdan daha büyük bir sorumluluğu var.

▼Yurtdışında oynayan az sayıda futbolcuzdan birisin. Nasıl bir duygu bu?

Türkiye’de oynayan bütün oyuncuların hedefi Avrupa’da oynamak aslında. Ama ben onlardan biraz daha şanslıyım. Almanya’da doğduğum için orada oynama şansını daha kolay buldum. Ama ben orada Türk insanını temsil ettiğimi hiç unutmuyorum. Zaten Avrupa’da oyuncuların bu açıdan daha büyük bir sorumluluğu var.

▼Seninle diğer yurtdışında oynayan oyuncular arasında bir fark var. Sen orada başladın, orada devam ediyorsun. Buradan yurtdışına gitmek daha zor. Sen ne düşünüyorsun bu konuda?

Bence o kadar da önemli değil bu. Önemli olan Türkiye için oynamak. Ben orada başladım, öyle devam ettim. Bazı arkadaşlar burada başlayıp oraya geliyorlar. Bunlar iyi şeyler, futbolumuz açısından önemli adımlar.

▼Türkiye’de her sene transfer listelerinin en başında ismin oluyor. Her sene geldi, gelecek diye bekliyor birçok kişi. Yakın bir zamanda Türkiye’de futbol oynamayı düşünüyor musun?

Ben Almanya’da yetiştim ve oranın futbolunu seviyorum. Tabii ki milli bir oyuncu olarak buradaki takımlardan teklifler alıyorum ve bu her sene tekrarlıyorlar. Fakat ben de her sene aynı cevabı veriyorum. Avrupa’da Türkleri temsil etmeyi tercih ettiğimi ve şimdilik Türkiye’ye dönmek istemediğimi söylüyorum.

▼Almanya hangi açıdan daha cazip? Ligi çok çekışmeli olduğundan mı, taraftarı bol olduğundan mı, hangisi?

Açıkçası orada ligler daha enteresan. Her maç 30-40 bin kişi oluyor mutlaka. Statları çok güzel. Ama bütün bunların ötesinde benim orayı tercih etmemde en önemli neden orada büyümüş olmam. Benim alıştığım ortam orası. En çok bu yüzden bana cazip geliyor.

▼Yıldırım Baştürk portresiyle biz Dünya Kupası elemeleri sırasında tanıştık, en büyük atılımı o zaman gerçekleştirmiştin. Bu süreç nasıl oldu, seni nasıl keşfettiler?

Ben yedi yaşında başladım futbola. Wattenscheid kulübünde oynuyordum. 17 yaşına kadar orada devam ettim. Yani bütün altyapı ve temel bilgileri orada aldım.

▼Peki hangi yaş gruplarında oynadın bu süreçte?

7-9, 9-11, 11-13, 13-15 ve 15-17. Hepsinde oynadım. Bu dönem bittikten sonra A takıma geçmeden direkt Bochum’a transfer oldum. Dört sene orada oynadıktan sonra bildiğiniz gibi Leverkusen dönemi başladı. Üç sene büyük başarılarla imza attık orada. Bu sene başında da Hertha Berlin’e üç senelik imza attım.

▼Türkiye Milli Takımı’na gelişin nasıl oldu? Hangi aşamada keşfedildin, Milli Takım yetkilileri hangi dönemde seni çağırdı?

Bayer Leverkusen’e transfer olduktan sonra gerçekleşti her şey. Daha doğrusu takımın önemli bir parçası olmaya başladığım dönemdir bu. Yoksa daha 18 yaşındayken oynadım ilk milli maçımı. Bochum’daki ilk sezonumda, Mustafa Denizli zamanıydı ve hoca beni An-

talya’daki Arnavutluk maçına çağırdı. O gün ilk kez A Milli oldum. Ama ondan sonraki iki sene hiç A Milli Takım’a çıkamadım. Ümit Millî’ye döndüm geri. Ama Leverkusen’e transfer olmamla birlikte tekrar Milli Takım şansım doğdu. Ondandır da sürekli çağırılır oldum.

▼Senin gibi yurtdışı doğumlu gençler, çok zor bir karar vermek durumunda kalıyor sürekli. İki milli takımda da oynama şansınız oluyor ve

birini seçmek zorunda kalıyorsunuz. Ya Türkiye Milli Takımı, ya da Almanya Milli Takımı... Sen bizim Milli Takımı seçtin ama bir sürü oyuncu için kolay olmuyor bu, gel git yaşıyor. Kolay olmasa gerek değil mi; bir yanda doğup büyüdüğün ülke, diğer yanda anavatanın...

Gerçekten de çok zor bir karar bu. Herkesin

kendi açısından bakıp çok iyi değerlendirmesi gerekiyor. Ama benim için Alman Milli Takımı hiç söz konusu olmadı. Gerçi gelip bana teklifte bulundular. Ama ben kendime göre bir karar verdim ve şimdi bu kararın doğru olduğunu görüyorum. Almanya'da büyümüş de olsam, en büyük hayalim Türkiye Milli Takımı'nda oynamaktı.

▼18 yaşında Milli Takım'a çağırıldıktan sonra tekrar Ümit Milli'ye döndün. Bu sende bir kaygı yarattı mı? Acaba bir daha çağırılmayacak mıyım diye düşündün mü?

Yok hiç düşünmedim. Daha 18 yaşındaydım, çok gençtim. Ümit Milli Takım'da oynamak da çok önemliydi benim için. Zaten çok geçmeden, henüz 20 yaşındayken A Milli Takım'a tekrar döndüm ve oynamaya başladım.

▼Bu müthiş bir başarı öyküsü. Ülke içinde birçok oyuncu 24-25 yaşında keşfedilirken sen 18 yaşında A milli oldun ve 20 yaşında takımın önemli bir parçası haline geldin. Nasıl bir duygu bu? O zamanlar ben büyük futbolcu olacağım diyor muydun kendine?

Harika bir şey. Hayallerimde Türkiye Milli Takımı'nda oynamak vardı ve ben bunu 18 yaşında başardım. Bu çok büyük bir mutluluk. Evet ondan sonra bir süre Ümit Milli Takımı'nda oynadım ve orada bir sürü maça çıktım, ama ben bunu kaybedilmiş bir zaman olarak değil, önemli bir tecrübe olarak gördüm. Şimdi A Milli Takım'dayım ve bu çok güzel bir şey.

▼Almanya altyapısından yetişmiş bir oyuncu olarak Almanya'yla Türkiye arasında futbol açısından ne gibi farklar görüyorsunuz?

En önemli farklılık Almanya'da imkanların çok daha fazla olması. Her tarafta, oturduğunuz evin arkasında, okulunuzun yanında bir kulüp oluyor ve istekli olanlar hemen kendini gösterebiliyor. Bu da yeteneklerin çabucak keşfedilmesini sağlıyor. Bence Alman futbolunun en büyük kozu bu geniş altyapı imkânı. O profesyonel yaklaşım, o sağlam altyapılar Türkiye'de de olsa, burada çok daha iyi futbolcular çıkar diye düşünüyorum.

▼Almanya Milli Takımı'nda oynadıktan sonra bir baskı geldi mi hiç?

Ben çok erken yaşta Milli Takım'da oynadığım için baskılar artmadan kurtulmuş oldum. Ama buna rağmen Almanya'dan da teklifler gelmişti. Bizim zamanımızda Genç Milli Takım'dan itibaren tercihin belli oluyordu. Şimdi bu değişti ve A Milli seviyesine kadar tercihin netleşti. Ben 15 yaşında Türkiye milli takımlarına gitmeye başladım. 16 yaş grubundan başlamıştım işe. Ama bundan çok önce Almanya'dan 'bizde oynat' diye teklif gelmişti.

▼2000-01 sezonunda sen Bayer Leverkusen'de oynarken, o sezon dünyada en fazla maç oynayan iki futbolcu vardı; biri sen diğeri Michael Ballack. 70'e yakın maç oynamıştınız

ikiniz de. Nasıl bir sezondun o? Üstelik de bütün kupaları da kaybettiniz...

Gerçekten de inanılmaz bir sezondun. Son bir ayda 4 kupa birden kaybettik. Şampiyonlar Ligi, Almanya Kupası, Bundesliga ve Dünya Kupası. Çok şanssız bir seneydi ama yine de en başarılı sezonumu o dönemde geçirdim. Takım için de aynı şeyi söylemek gerek. Çok iyi bir performanstı o, takım çok iyiydi ve biz çok büyük işler başardık. Ama o sezondan sonra işler kötü gitti biraz. Sakatlıklar yüzünden, iki senedir toplam on maç peş peşe oynayamadım. Onun üzüntüsü var şimdi, ama inşallah artık daha iyi olacağım.

▼Sen başarılıydık diyorsun ama, o sezon Leverkusen'in başına gelenler bir Türk takımının başına gelseydi, alkış yerine büyük bir baskı olurdu muhtemelen. Bu, oralara özgü bir şey mi? Yani, başarı kriteri açısından Türkiye Avrupa'dan farklı mı?

Biraz farklı tabii. Biz o sene herkes tarafından çok başarılı kabul edildik. Evet Şampiyonlar Ligi ve ligi son anda kaybettik; evet Almanya Kupası da gitti elimizden ama her kupada final oynayan bir takımı alkışlamak gerekmez mi? Hem sezon başında kimse böyle bir gelişme göstereceğimizi tahmin etmiyordu. O yüzden çok başarılı bir sezon olarak görüldü herkes tarafından. Hatta şunu da iddia ederim, o takım birlikte kalsaydı çok

Alman futbolu çok disiplinlidir, açık bir futbol oynanmaz. Bizim Leverkusen dönemi o açıdan çok farklıydı gerçi, ama Almanya'da genelde daha fazla defans oynanıyor. Mesela bir İspanya gibi değiller. Almanya liginden de renksiz bir lig İtalya'dadır. Onlar daha fazla defans oynuyor.

şeyler başarırdı.

▼Alman futbolu sevilmez genelde. Derler ki 'futbol 22 kişi, bir top ve dört hakemle oynanan, sonucunda bir şekilde Almanların kazandığı bir oyundur'. Neden böyle bu, neden sevilmez Alman futbolu?

Bence Alman futbolu çok disiplinlidir, açık bir futbol oynanmaz. Bizim Leverkusen dönemi o açıdan çok farklıydı gerçi ama Almanya'da genelde daha fazla defans oynanıyor. Mesela bir İspanya gibi değiller. Almanya liginden de renksiz bir lig de İtalya'dadır. Onlar daha fazla defans oynuyor.

▼Taraftar baskısının az olması Leverkusen'i başarıya taşıyan etkenlerden biri miydi acaba? Gerçekten de taraftar bazen kötü etkiliyor olabilir mi? Zannetmiyorum, bizim o dönem

22.000 kişilik mütevazı bir stadımız vardı. Ve kimse beklemiyordu o sene Leverkusen'den o başarıyı. Ama taraftarın az olması bir rahatlık sağlamıyor. Çünkü futbolu onlar oynuyoruz ve ne kadar daha fazla taraftarın olursa o kadar daha iyi olacaktır. Açıkçası ben, daha kalabalık tribünler önünde oynamayı tercih ederim.

▼Zaten Hertha Berlin'e gidişinde bu da rol oynadı değil mi? Hertha Almanya'nın en köklü kulüplerinden biri ne de olsa. Hertha Berlin için derler ki, Berlin ikiye bölündüğünde Doğu'dan Batı'ya Hertha Berlin maçını izlemek için kaçanlar olmuştuk. O kadar da köklü bir kulüp Hertha Berlin. Nasıl bir duygu bu?

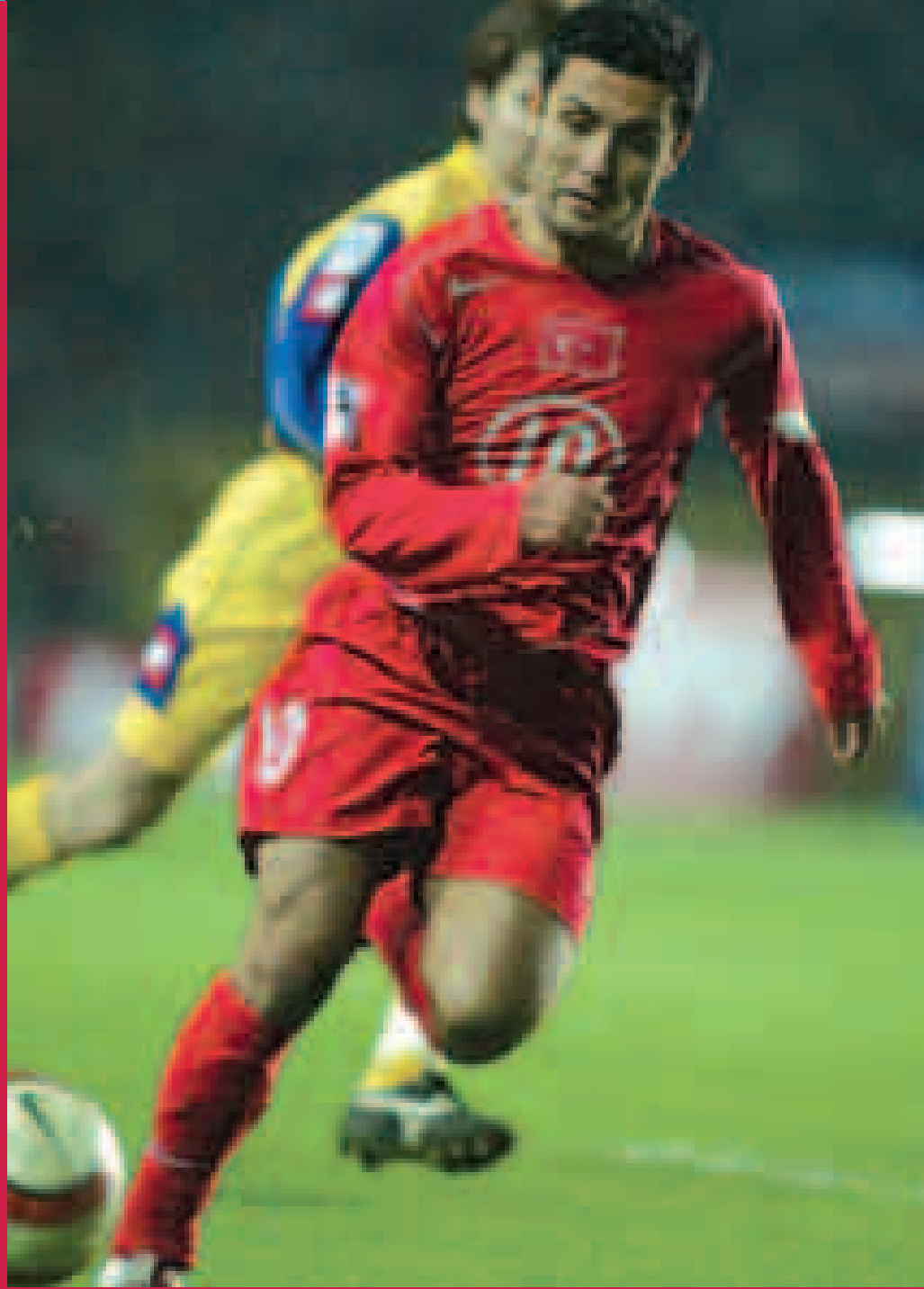
Henüz tadına varamadım ki. Şu şanssız dönemi bir önce unutmak istiyorum.

rum. Gerçi takım da pek iyi gitmiyor ya, neyse... Yine de, benim de oynamaya başlamamla son üç maçta yedi puan aldık. Toparlayacağız mutlaka. Ama Berlin'de

oynamak ayrı bir zevk. Bildiğiniz gibi Berlin bir Türk şehri aynı zamanda. İlk maça 5000 seyirci geldi beni izlemeye. Bu inanılmaz bir şey.

▼Sakatlık çok zor bir şey, sakatlıktan kurtulmak senin için çok uzun bir mücadeleye oldu. Bu ne kadar kötü etkiliyor futbolcuyu?

Futbolda en kötü şey sakatlık. Yeni bir kulübe gidiyorsun, daha ikinci haftasında sakatlanıyorsun... Çok kötü tabii. Hazırlık dönemini hiç yaşayamadım bu yüzden. Ama sakatlıklar da futbolun bir parçası. Ne kadar kaçınırsanız kaçının, başınıza gelebiliyor. Ama benim için, son iki sene büyük şanslılıkla geçti. Umarım önümüzdeki senelerde bir daha böyle sakatlıklar olmaz. Ve istediğimi sahaya yansıtırım. Bundan sonra iyi günler beni bekliyor.■

"Elland Road... SATILDI"

Leeds United çıkışa geçmeyi düşlerken çöktü

Futbolda Vertigo!

Batık Gemiler

Rio Ferdinand

Leeds United Galatasaray ile 2000 yılında UEFA Kupası yarı finalinde karşılaştığında tarihinin en parlak dönemlerinden birini yaşıyordu. Bu dönemden sadece 3 yıl sonra büyük bir çöküşe uğradılar. Aslında 1991-92 sezonunda İngiltere Premier Ligi'ni kazandıktan bir süre sonra, kulübe bu zaferi tattıran Howard Wilkinson yönetiminde sıkıcı bir orta sıra takımı haline bürünmüştü Leeds. Takımın çehresini değiştiren, futbol endüstrisinin hızla gelişen yapısına uymasını sağlayan olaylar zincirinin başlangıcı, Caspian adlı medya şirketinin kulübe talip olmasıydı. 16 milyon pounda mal olan bu el değiştirme ile kulüp, taraftarların Leeds United'ı olmaktan çıkıp hissedarların Leeds United'ı olma yoluna girdi. Takımı şirketleştirip borsaya sokmak aslında şeffaflık, taraftarlara yeni bir heyecan getirmek ve kısa sürede kulübe para akışı sağlamak için akılcı bir adımdı. Bazı taraftarlar bu konuya her ne kadar sıcak bakmasa da Caspian'ın hedefi bu sektörde yavaş ve sağlam adımlar atarak orta halli bir bütçeyle kârlı bir yatırım yapılabileceğini göstermekti. Leeds United kulübü daha geniş bir tabana yayılacaktı ve geniş katılıma imkân sağlayacaktı. Hatta bunun için takımın adı bile değişti ve Leeds Sporting oldu.

Bundan böyle futbol artık sadece futbol olmayacaktı ve takım yeni bir stad komplek-

siyle, daha geniş bir kitleye hitap ederek bir ekonomi mucizesi yaratacaktı. Bu konuda ilk adımlar oldukça başarılıydı. Takımın başında, artık yuhalanmaya başlayan Howard Wilkinson, Lee Bowyer ve Nigel Martyn'i takıma kazandırdıktan sonra yerini George Graham'a bıraktı. George Graham ilk sezonunda defans ağırlıklı bir takımla 38 maçta sadece 28 gol yemesine rağmen gol yollarındaki sıkıntılar yüzünden ligi 11. sırada bitirdi. İkinci sezonda ise taktiği değiştirdi ve ekip ligi beşinci sırada bitir-

meyi başardı. Bu UEFA Kupası bileti demekti onlar için. Ligdeki bu sıralamayla TV gelirlerinden daha fazla pay almaya başlayan Leeds, yeni sponsorlar ile bütçesini daha da genişletti. Bu arada takımın başkanlığına taraftarların içinden geldiğini iddia eden ve bugünlerde Barnsley kulübünün başkanlığını yapan Peter Ridsdale getirilmişti. Başkanın ideali Manchester United ve Liverpool gibi bir marka yaratmaktı. Çünkü böyle bir proje uzun yıllar boyunca sürekli para akışı ve başarının garantisi anlamına

geliyordu.

1998-99 sezonunun sonunda Teknik Direktör Graham Tottenham'a giderken yerini yardımcısı David O'Leary alıyordu. O'Leary takıma genç yetenekleri monte etmekte Graham'a göre daha cesurdu. Onun döneminde Lee Bowyer, Harry Kewell, Alan Smith ve Jonathan Woodgate gibi isimler takımın değişmez parçaları oldular ve Lucas Radebe, David Batty gibi tecrübeli oyuncularla bir takım haline gelmeyi başardılar.

İlk sezonunda O'Leary Leeds'i ligde dördüncü yaparken, yeni bir UEFA Kupası macerası daha başlıyordu. İki sezon üst üste gelen beşincilik ve dördüncülük Ridsdale ve O'Leary'yi takıma transfer yapma konusunda cesaretlendirdi. Bu finansal açıdan ilk çatlağı oluşturdur. Bunu gören Caspian grubu, başkan ve teknik direktörü uyarmaya çalıştılar, ama sert bir tepkiyle karşılaştılar. Teknik direktör, Caspian grubunun kulüpteki temsilcisini basına ve taraftarlara şikâyet etti. Temsilci de bunun üzerine, Caspian grubunun stratejik desteğini takımdan çekerek görevinden ayrıldı. Bundan sonra, kulüpte Ridsdale'in tam hâkimiyeti başladı. Bu dönemde kulübün çok az borcu vardı ve yeni stadyum inşası için şartlar uygundu. Fakat Şampiyonlar Ligi başarısının önemini düşünen Ridsdale yaklaşık 60 milyon po-

Alan Smith

undluk transfer harcaması yaptı. Bu transferlerin içinde Rio Ferdinand, Robbie Fowler, Mark Viduka gibi futbolcular vardı.

Bir sonraki sezon Leeds UEFA Kupası yarı finalinde Galatasaray'a elenirken Ridsdale ve O'Leary şöhretlerinin doruk noktasındaydılar. İki Leeds taraftarının öldürülmesinde takındıkları sert tutum ve takımın ligi uzun süre önde götürüp Şampiyonlar Ligi'ni garantilemesi bunda önemli rol oynadı. Fakat bunca başarıya rağmen ortada bir sorun vardı. 60 milyon poundluk transfer harca-

gılandığı, Hint asıllı bir genci dövmelemleri yüzünden açılan ceza davası sonuçlandı. Buna göre Bowyer suçsuz bulunurken Woodgate 100

saat sosyal hizmet cezasına çarptırıldı. Arkadaşları Paul Clifford -şanssızlığı futbolcu olmamasıydı!- 6 yıl hapis cezası aldı. Bu olaylar Leeds United'ın soyunma odasını da kötü etkiledi. Ligin ilk yarısını önde götüren Leeds sezonu sonu beşincilikte kalıyor ve Şampiyonlar Ligi hayal oluyordu. Bu sonucun yarattığı ani gelir düşüşü ve transfer sistemindeki değişiklik Leeds'i iyice zor durumda bıraktı. O'Leary bazı futbolcuları satmak zorundaydı, fakat transfer ücretleri eskiye oranla çok daha düşüktü ve taraftarlar takımın önemli futbolcularının satılmasını istemiyordu. Hâlihazırdaki futbolcularıyla başarıya ulaşabileceğini düşünen O'Leary satışa karşı çıkarken, Ridsdale dönülmez bir noktadaydı. Herkes Kore ve Japonya'da düzenlenen Dünya Kupası'nı izlerken Ridsdale, O'Leary'yi kovdu. Onun yerine Terry Venables getirildi. Venables'in gelişini takip eden haftalarda Leeds sezonun en flaş transferinde rol aldı ve Ferdinand'ı 30 milyon pounda Manchester United'a sattı. Fakat bu büyük transfer bile Leeds'deki gediği yamaya yetmedi. Takımın sezon sonunu getirebilmesi için 14 milyon pounda ihtiyacı vardı. Bu berbat finansal tabloya rağmen Ridsdale tekrar başkan seçildi. İlk icraatı ise 36 kişilik kadronun 30'a indirilmesi oldu. Geriye kalan kadroyla, yani 11 sakat ve transfer söylentilerinden bunalan futbolcularla, ligin ilk dokuz maçından altısını kaybetti. Bowyer, Fowler, Ferdinand'ın satışlarının ardından Woodgate'in de gözden çıkarılması taraftarı iyice isyan ettirdi. Ridsdale başkanlıktan alındı. Alınma sebebi ise basitti, Şampiyonlar Ligi için kumar oynamıştı fakat kumar oynadığı para kendisinin değildi. Hedef artık küme düşmemekti.

masının büyük bir bölümü REFF (Registered European Football Finance) adı verilen bir çeşit leasing yöntemiyle finanse edilmişti. Ve bu borç kulübün sırtında büyük bir yükü. (Nitekim Leeds'in halen 20 milyon poundun üzerinde borcu var REFF'e.)

Ertesi sezon Şampiyonlar Ligi'nde yarı final oynayan Leeds gelirlerini artırırken stadyum projesi için düğmeye basılmıştı. Ridsdale'in stadyum projesi Caspian modelinden oldukça farklıydı. Ona göre otel, alışveriş merkezi gibi yerler gereksizdi ve sadece 50.000 kapasiteli bir stadyum yeterliydi. Fakat bundan başka planı yoktu Ridsdale'in. Stad projesini de gerçekleştirmedi zaten.

Leeds United 2002 yılının başında ligi lider götürürken, Bowyer ve Woodgate'in yar-

gılandığı, Hint asıllı bir genci dövmelemleri yüzünden açılan ceza davası sonuçlandı. Buna göre Bowyer suçsuz bulunurken Woodgate 100

saat sosyal hizmet cezasına çarptırıldı. Arkadaşları Paul Clifford -şanssızlığı futbolcu olmamasıydı!- 6 yıl hapis cezası aldı. Bu olaylar Leeds United'ın soyunma odasını da kötü etkiledi. Ligin ilk yarısını önde götüren Leeds sezonu sonu beşincilikte kalıyor ve Şampiyonlar Ligi hayal oluyordu. Bu sonucun yarattığı ani gelir düşüşü ve transfer sistemindeki değişiklik Leeds'i iyice zor durumda bıraktı. O'Leary bazı futbolcuları satmak zorundaydı, fakat transfer ücretleri eskiye oranla çok daha düşüktü ve taraftarlar takımın önemli futbolcularının satılmasını istemiyordu. Hâlihazırdaki futbolcularıyla başarıya ulaşabileceğini düşünen O'Leary satışa karşı çıkarken, Ridsdale dönülmez bir noktadaydı. Herkes Kore ve Japonya'da düzenlenen Dünya Kupası'nı izlerken Ridsdale, O'Leary'yi kovdu. Onun yerine Terry Venables getirildi. Venables'in gelişini takip eden haftalarda Leeds sezonun en flaş transferinde rol aldı ve Ferdinand'ı 30 milyon pounda Manchester United'a sattı. Fakat bu büyük transfer bile Leeds'deki gediği yamaya yetmedi. Takımın sezon sonunu getirebilmesi için 14 milyon pounda ihtiyacı vardı. Bu berbat finansal tabloya rağmen Ridsdale tekrar başkan seçildi. İlk icraatı ise 36 kişilik kadronun 30'a indirilmesi oldu. Geriye kalan kadroyla, yani 11 sakat ve transfer söylentilerinden bunalan futbolcularla, ligin ilk dokuz maçından altısını kaybetti. Bowyer, Fowler, Ferdinand'ın satışlarının ardından Woodgate'in de gözden çıkarılması taraftarı iyice isyan ettirdi. Ridsdale başkanlıktan alındı. Alınma sebebi ise basitti, Şampiyonlar Ligi için kumar oynamıştı fakat kumar oynadığı para kendisinin değildi. Hedef artık küme düşmemekti.

Ridsdale döneminin son yılında 17 milyon pound gelire karşı yaklaşık 80 milyon

pound gider vardı ve bu giderin 50 milyon poundu futbolcu maaşlarıydı. Leeds'te geçtiğimiz sezon ortasında 1 milyon pound üzerinde kazanan 15 futbolcu oynuyordu. Bunun yanı sıra garip giderler de söz konusuydu. Kovulan teknik direktörlere verilen tazminat tutarı yaklaşık 6 milyon pound, 70 bin pound yönetim kurulu üyelerinin jet uçaklarının giderleri ve aylık 20 pound Ridsdale'in Japon balığının yemek masrafı gibi!..

Leeds United, finansal çöküşün her yöne sıçraması açısından önemli bir örnek. Büyük başarılar yaşayan bir takımken şu an İngiltere Birinci Ligi'nde mücadele ediyorlar. En son Elland Road'ı ve antrenman sahalarını sattılar, fakat finansal çöküş takıma olumsuz etki etmeye devam ediyor. Leeds artık orta sıralarda bile zor tutunuyor. Genç oyuncularla yoluna devam eden takımda eskilerden sadece Bakke, Johnson ve Radebe kaldı. Teknik direktör ise Kevin Blackwell. Takımın başkanı Krasner, Leeds'i işadamı Stephan Sainsbury'ye satmaya hazırlanıyor. Sainsbury takım için gerekli güçlü finansal desteği sağladığını söyleyerek taraftarları teskin etse de, Leeds'de eski günlere dönüş için paradan daha fazlasına ihtiyaç var. Takım kısa sürede toparlanmaz ve bir kez daha küme düşerse onları Tanrı bile kurtaramaz!

Lee Bowyer

Düdük Sizde...

1. Fauller ve fena hareketler kuralında belirtilmeyen bir nedenden dolayı, oyuncuya ihtar verilmesi için oyun durdurulmuş ise oyuna nasıl ve nereden başlanır?

- a) İhlalin olduğu yerden hakem atışı.
- b) Topun bulunduğu yerden hakem atışı.
- c) Topun bulunduğu yerden endirekt serbest vuruş.
- d) İhlalin olduğu yerden endirekt serbest vuruş.

2. Bir savunma oyuncusu rakibini ofsayda düşürmek için kendi kale çizgisinin dışına çıkıyor. Kararınız nedir?

- a) Oyun durdurulur, savunma oyuncusuna ihtar verilir.
- b) Oyun devam eder, top oyun dışı olunca savunma oyuncusu ihraç edilir.
- c) Oyun devam eder, top oyun dışı olunca savunma oyuncusuna ihtar verilir.
- d) Oyun devam eder, herhangi bir ihlal yoktur.

3. Aşağıdaki hangisi dikkatsiz, kontrolsüz veya aşırı güç kullanılarak yapıldığında cezalandırılması gereken ihlallerden birisidir?

- a) Topu kazanmak için ayakla müdahale ederken, topa dokunmadan önce rakibe dokunursa.
- b) Rakibe vurursa veya vurmaya teşebbüs ederse.
- c) Rakibi tutarsa.
- d) Topu eliyle bilerek oynarsa.

4. Bir oyuncu taç atışını kullanmış, top hiç kimseye değmeden önce, atışı kullanan takımın kalecisi tarafından rakip ceza sahası içinde elle oynanmıştır. Oyuna nasıl başlanmalıdır?

- a) Taç atışı tekrarlanır.
- b) Kalecinin takımı aleyhine direkt serbest vuruş.
- c) Kalecinin takımı aleyhine endirekt serbest vuruş.
- d) Kalecinin topa temas ettiği yerden hakem atışı.

5. Bir kaleci, rakiple girdiği mücadelede topu taça attıktan sonra oyun icabı taç çizgileri dışına düşüyor. Hücum oyuncusu tacı hemen kullanıyor ve takım arkadaşları topu boş kaleden içeriye atıyor. Hakem ne yapmalıdır?

- a) Gol kararı vermelidir.
- b) Kalecinin kalesinde olmaması nedeniyle tacı tekrar ettirmelidir.
- c) Oyunu durdurup kalecinin yerini almasını sağladıktan sonra hakem atışı ile oyunu başlatmalıdır.
- d) Kaleciye ihtar vermelidir.

6. Sadece 7 oyuncusu kalmış bir takımın oyuncusu bariz gol şansını kendi ceza alanında topla elle oynayarak önüyor. Hakem aşağıdaki kararlardan hangisini vermelidir?

- a) Oyuncu ihraç - penaltı.
- b) Oyuncu ihtar - penaltı.
- c) Oyuncu ihraç edilip, penaltı vuruşu yapıldıktan sonra müsabaka tatil edilir.
- d) Oyuncu ihraç edilip, penaltı vuruşu yapılmadan müsabaka tatil edilir.

1-D, 2-C, 3-B, 4-B, 5-A, 6-D

David Batty

Harry Kewell

Attığım tüm gollerin hayalini kurmuştum!

Tuncay Şanlı

▼Türkiye'nin önümüzdeki dönem en önemli, en büyük yıldızlarından biri olacaksın. Hatta bir kuşak seninle anılacak gibi. Ama bütün bunlar senin centilmenliğine zarar vermiyor hiç. O kadar hırslına, saha içindeki müthiş dinamizmine rağmen yere düşeni kaldıran bir Tuncay görüyoruz. Bu ikisini nasıl bir arada tutabiliyorsun?

Hırslım sadece kazanma arzusunun ibaret ve oyun içi mücadele ile sınırlı. Ben hiçbir zaman rakip oyuncuları düşmanım olarak görmedim. Onlar da benim gibi bu işten para kazanıyorlar ve ailelerini geçindiriyorlar. Bunu hiç unutmamak gerek. Hiç kimsenin sakatlanmasını veya kötü duruma düşmesini istemem. İçimde kötü bir niyet barındırmam asla. Bu yüzden de faul yaptığımda en azından rakibimi teselli etme adına veya arkadaşım olduğu için onu yerden kaldırmak zorunda hissedirim kendimi. Biz meslektaşız. Bunu hep aklımda tutarım. Hırslımı da, mücadelemi de futbol için, takımım için, başarı için harcarım. Tek düşüncem takımım için iyi bir şeyler yapmaktır. Art niyetsiz herkesin de böyle yapması gerek bence.

▼Ama hırslı olan bir tek sen değilsin ki!

Herkes hırslı ama sen o hırslı gayet iyiniyetli kullanabiliyorsun sahada.

Ben orada arkadaşşıma faul yaptıktan, iyice ortamı gerip bir de kavgaya edersen bizi izleyen milyonlarca insana kötü örnek olurum. Hep aklımızın bir köşesinde tutmalıyız, bizi izleyen genç oyuncular var ve her yaptığımızı örnek alıyorlar. Onlara örnek olma adına, bazı şeyleri değiştirme adına bu şekilde davranmak zorundayız biz. Ben böyle bir düşünceyle sahaya çıkıyorum. Düşünün, benim yaptığım bir hareketle onların düşünceleri veya futbola bakış açıları değişebilir. Türk futbolunun gelişmesi adına bunlar çok önemli. Bu da ağır bir sorumluluk gerektiriyor. Bazı şeyleri yaparken arkanızdan gelen yeni nesili düşünmek zorundasınız.

▼Bu yaşta bu sorumluluğu göstermen gerçekten takdir edilesi. Nasıl eriştin bu olgunluğa? Sana da örnek olan birileri var mıydı?

Sonuçta ben de futbol oynamadan önce iyi bir futbol izleyicisiydim. Ve büyük futbolcuların her hareketine bakardım. İzlerken örnek aldığım insanlar vardı ve daha da en önemlisi benim gibi Sakarya'dan yetişmiş ağabeylerim vardı. Hakan Şükür, Oğuz Çetin, Aykut Kocaman gibi... Bunlar hem futbollarıyla, hem kişilikleriyle her zaman örnek olmuş insanlardı. Ben de bu yolda devam etmeye karar verdim. Büyük oyuncu olmak için böyle bir sorumluluk bilinci şart bence. Sadece futbol oynamak sizi bir yerlere getirmiyor. Futbolcu olabilirsiniz. Ama hem futbolcu, hem kişilikli, hem de düzgün olursunuz.

Futbolu yaşayan ama futbolla yaşamayan bir adam! Yaşı küçük, hedefleri büyük. Kalitesi var. Kapasitesi var. Ufku var. Ve her konuda sadece söylenecek değil, dinlenecek lafı da var!

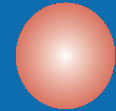
sanız gerçek başarıyı yakalarsınız.

▼Sen güzel bir ideal çiziyorsun ama genele baktığımızda farklı bir tablo var. Neden böyle? Yani biz sana neden deniz feneriymişsin gibi davranıyoruz? Niye herkes böyle değil?

Başkalarının düşünce tarzları ya da yaşayış tarzları farklıdır; hatta belki de hayata bakış açıları farklıdır. Ben böyle yaşamayı seçtim, böyle öğrendim, böyle gördüm, böyle olmak zorundayım. Beni izleyenlere karşı bir sorumluluğum olduğuna inanıyorum. Bunun bilinciyle sahaya çıkıyorum. Bunu bilinçaltıma yerleştirdiğim için davranışlarım daha ön planda oluyor belki de.

▼Biraz gerilere gidelim. İçinde seninde bulunduğun bir Ümit Milli Takım vardı. Herkesin gözü oradaydı, pırıl pırıl yıldızlarla doluydu. Nitekim sen Fenerbahçe'ye geldin. Diğerleri de

Bizi izleyen milyonlarca insanın önünde kötü örnek olmak istemem. Hep aklımızın bir köşesinde tutmalıyız, bizi izleyen genç oyuncular var ve her yaptığımızı örnek alıyorlar. Onlara örnek olma adına, bazı şeyleri değiştirme adına bu şekilde davranmak zorundayız biz. Ben böyle bir düşünceyle sahaya çıkıyorum. Düşünün, benim yaptığım bir hareketle onların düşünceleri veya futbola bakış açıları değişebilir. Türk futbolunun gelişmesi adına bunlar çok önemli. Bu da ağır bir sorumluluk gerektiriyor. Bazı şeyleri yaparken arkanızdan gelen yeni nesili düşünmek zorundasınız.

Hırslım sadece kazanma arzusunun ibaret ve oyun içi mücadele ile sınırlı. Ben hiçbir zaman rakip oyuncuları düşmanım olarak görmedim. Onlar da benim gibi bu işten para kazanıyorlar ve ailelerini geçindiriyorlar. Bunu hiç unutmamak gerek. Hiç kimsenin sakatlanmasını veya kötü duruma düşmesini istemem. İçimde kötü bir niyet barındırmam asla.

Kaybetmeyi hazmedemiyorum. Benim düşünceme göre maçı kaybedebilirsiniz ama mücadeleyi kaybetmemelisiniz. Skor ne olursa olsun hırsıyla asılmalısınız oyuna. Kötü oynadığında herkes üzüldür. Ama kötüyken bile eğer sahada her şeyinizi vermişseniz sonuç ne olursa olsun, biz her şeyi yaptık ama kaybettik diyebiliyorsanız bu rahatlatır insanı. Vicdanen ve beyin olarak rahat olmak için sürekli mücadele etmek şart.

Birer birer transfer oldular. Fenerbahçe'ye geldiğinde oynayabileceğine inanıyor muydun gerçekten?

Her işte bir hayır varmış. Geriye dönüp o Ümit Milli Takım'a baktığımda gerçekten çok iyi bir kadro görüyorum. Hem takım olarak, bireysel olarak üst düzey futbolcular vardı. Arzulu, hırslı bir kadroyduk. Fenerbahçe'ye ilk geldiğimde ise korkularım vardı açıkçası. Sonuçta ikinci Lig'den geliyorsunuz. Kadroya baktığınızda altı tane santrafor var, orta saha kalabalık. Ortega'nın, Revivo'nun, Rapaç'ın, Serhat'ın, Washington'un olduğu bir kadroydu o. Kaliteli, tecrübeli, yabancı oyuncuların da fazla olduğu bir takımdı Fenerbahçe. Ama ben mücadelele, koşu tempomla ve istekliliğimle bazı noktalara gelebileceğimi gördüm. Açıkçası Fenerbahçe'ye gelirken önüme 4 tane 5 tane büyük takımı koydum ve kadrolarına baktım. Galatasaray'da koşan oyuncular vardı, Beşiktaş'ta da, Trabzon'da da bu açıdan bir sıkıntı yoktu. Ama geçtiğimiz yıllara baktığınızda Fenerbahçe'de hep yıldızlar, büyük oyuncular ve oyunu duran topla veya kendi becerileriyle değiştiren oyuncular oynuyordu. Ama koşan pek yoktu. Ben de dedim ki kendime, eğer buraya gidip

çok fazla koşarsam, mücadele edersem o formayı alırım. Bu mantıkla geldim. Bazı şeyleri çok istediğinizde, mücadele ettiğinizde veya hedef koyduğunuzda belirli bir noktaya geliyorsunuz işte. Hedefler gerçekleşmeyebilir ama siz hep oraya doğru adım atarsınız. Ben bunun karşılığını aldım diye düşünüyorum. **▼Gerçekten de, birkaç genç arkadaşınla birlikte Fenerbahçe'ye yeni bir kimlik kazandırdınız. Artık çok koşan, mücadele eden bir takım kimliğiniz var, değil mi?** Kadroya bakın; Selçuk, Serkan, Kemal, Mahmut. Bunlar koşan ve mücadele eden oyuncular. Öyle ki biz koşmadığımız zaman diğer oyuncular koşturuyor. Bizde en kötü şey, eleştirilerin sürekli saha dışından beslenmesi. Bir hafta kötü olsanız hemen ya gece hayatınıza ya da diğer dış etkenlere bağlanıyor. Sürekli dediko-

cay nerede oynuyor tartışmasıyla yatıp kalkıyoruz. Ama bu tartışma hep senden bağımsız olarak yapılıyor. Peki sen ne diyorsun?

Sakaryaspor'dayken de orta sahada oynadım. Sol tarafta ve ortadaydım genelde. Hatta Fenerbahçe'ye geldiğim ilk dönemde sağ tarafta bile oynadım bir dönem. 3-5-2 oynadığımız zamanlarda orta alanın ortası çok kalabalık olduğunda solda oynadım mesela. Açıkçası hiçbir zaman ben burada oynayamam, veya kötü oynarsam bir daha oynayamam gibisinden bir düşüncem olmadı. Önemli olan o formayı giymekti o dönemde. NBA'ye de baktığınızda çaylaklar da böyledir, mücadeleleriyle öne çıkarlar. Ben de kenarda başladım. Ama burada, yani A Milli Takım'da ve Genç Milli Takım'da hep santrafor gibi oynuyordum. Tartışma biraz daha gole dönük oynadığımda daha iyi performans gösterince başladı. En çok da Konfederasyon Kupası'nda santrafor mevkiinde iyi oynamam bu yorumlara ve eleştirilere neden oldu. Aslında büyük bir kazancım oldu o dönemde. Hem ofansif hem de defansif özelliklerimi geliştirmiş oldum. Daha komple bir futbolcu olma yolunda mesafe aldım.

▼Bu tartışmaların en fazla olduğu dönemde, yani Tuncay solda oynamaz yazılarıyla ortalık kaynıyorken sen gittin 19 gol attın, 10 da asist yaptın. Ama biz senin nerede oynadığını tartışmaya devam ettik! Gülüp geçiyor musun sen artık bu tartışmalara?

Eleştiriler tabii ki olacak. Eleştiri veya yorum olmadan futbol da olmaz. İşin en zevkli yanları bunlar. Futbolun keyfidir eleştiri.

▼Okuyor musun yazılanları?

İlk geldiğimde dikkatle takip ediyordum. Ama şimdi eskisi gibi değil. Hatta maçtan önce ve sonra gazete okumamaya başladım. Yine de eleştirileri gayet normal karşılıyorum. Yeter ki kişinin şahsına yönelik şeyler olmasın. Onun dışında bir sorun olacağını zannetmiyorum. Bizde en kötü şey, eleştirilerin sürekli saha dışından beslenmesi. Bir hafta kötü olsanız hemen ya gece hayatınıza ya da diğer dış etkenlere bağlanıyor. Sürekli dediko-

du üretiliyor. Bu da insanı üzüyor haliyle.

▼Eleştirilere cevap vermek istediğin oluyor mu?

Eleştiri hep var ve olacaktır. Cevap vermeye kalkışanlar ise sürekli kaybediyor. O yüzden onları dinlemeyi tercih ediyorum. Söylenenler eğer iyi niyetliyse dikte alıyorum. Ama bazen cevap vermek polemik yaratıyor. Bence bizim en iyi konuşabileceğimiz yer futbol sahası. Cevapları oraya saklamak gerek.

▼Tuncay nerede oynuyor tartışması kadar Tuncay nasıl oynuyor tartışması da var aslında. En önemli özelliğin kilittenmiş maçlarda rakip takımın duruşunu bozmak ve onların bile anlayamadığı bir deflişeklikle bir anda ortaya çıkmak. Bunun için özel çalışıyor musun?

Çok fazla özel çalışma yapmıyorum. Sadece sol ayağımı geliştirmek için, şut çalışması yapıyorum. Çünkü farklı yerlerde oynamak benim önemli bir avantajım. Nitekim sol ayağımla da geliştirdiğimde hem sağda hem solda rahat rahat oynayabileceğim. Şunu hiç unutmuyorum. Gol atmamak tabii ki önemli futbolda, ama ben hep hırsımla, mücadelele, koşularımın bir yerlere geldim. Bazen pozisyonların hayalini kurarım. Böyle gelirse, şöyle yaparım falan. Zaten neredeyse attığım tüm gollerin hayalini önceden

Tuncay Şanlı... Yeni neslin startı... Sahada bir deli fişek. Özyle sözyle, duruşu ve bakışı ile yeşil sahaların sevilen adamı.

kurmuşumdur. Bunu çok yaşadım. Ama golden de önemlisi ben şuna inanırım. Eğer çok fazla istediğinizde, koştuğunuzda, mücadele ettiğinizde zaten ya maçı koparıyorsunuz ya da takımınıza çok fayda sağlıyorsunuz.

▼Gerçekten de sen hep takımı ateşleyen isim oluyorsun. Nasıl oluyor bu?

Belki de kaybetmeyi hazmedemiyorum. Benim düşünceme göre maçı kaybedebilirsiniz ama mücadeleyi kaybetmemelisiniz. Skor ne olursa olsun hırsıyla asılmalısınız oyuna. Kötü oynadığında herkes üzüldür. Ama kötüyken bile eğer sahada her şeyinizi vermişseniz sonuç ne olursa olsun, biz her şeyi yaptık ama kaybettik diyebiliyorsanız, bu rahatlatır insanı. Vicdanen ve beyin olarak rahat olmak için sürekli mücadele etmek şart. Ama kötü oynayıp mücadele etmediğinize mağlubiyet ayrıca üzüyor insanı.

▼Bilgiye çok açık bir oyuncuya benziyorsun. Herkesten bir şeyler öğrenmek isteyen bir halin var. Mesela Ortega ile ilgili bir sürü şikayet vardı, ama sen 'bana çok emeği dokunmuştur' diyordun. Hala tecrübeli oyuncularla diyalogun iyi mi?

Ben Fenerbahçe'ye geldiğim zaman çok genç oyuncu yoktu kadroda. Hatta bir tek Serhat vardı, diğerleri hep tecrübeli oyuncular.

O dönemde Ogün Ağabey'den tutun Washington'dan Rapaç'e kadar hepsi bana çok yardımcı oluyordu. Takım içinde tartışmalar tabii ki olur. Ama bu tartışmalar ne içindir? İyi olabilmek veya benim iyi olmamı istedikleri için. Mesela Ortega maça çıkmadan önce belirli yerlere gitmemi veya top ayağımdayken bazı alanlara kaçmamı isterdi. Pierre de keza öyle. Belki dil problemi olabilir ama o da Türkçe'yi yavaş yavaş çözüyor. Alex ve Nobre gelmeden önce Serhat'la biz ona yakın oynuyorduk. Pierre her zaman bizimle konuşan, yardımcı olan bir insandı. Dışardan nasıl görüyorlar bilmiyorum, ama aramız gerçekten hep iyiydi. Hâlâ da öyle. Sanırım insanlar görmek istedikleri gibi görüyorlar bizi. Yoksa içeride öyle bir sıkıntı olsa bizi de derhal gönderirlerdi.

▼Sen futboldan çok zevk alarak oynuyor gibi gözüküyorsun. Hala 13-14 yaşındaki keyfin var mı?

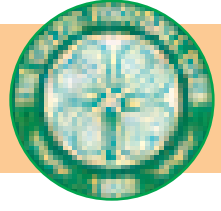
Ben futbola 15 yaşında başladım. Altyapıda hiç oynamadım. Bir halı saha turnuvası vardı. Ayakkabı bile yoktu ayağımda. Orada beni Tamer Hocaı begendi ve Sakarya'nın amatör takımında oynamam için ikna etti. İlk kez idmana çıktığımda yapamayacağım dedim, geri döndüm. Sonra Tamer Hoca evime kadar geldi, beni zorla idmanlara götürdü. Orada 1,5 yıl oynadım. Sonra 1 sene Sakarya Genç takımında yer aldım ve A takımına çıktım. Çok fazla bir futbol yaşıntım yok yani. Kısa bir dönemde iyi bir noktaya geldim. Bu yüzden henüz sıkılmış sayılmam!

▼Bu gecikmişliğin eksisi, artısı neydi senin için?

Eksisi olduğunu düşünmüyorum, eğer kısa bir dönemde bir yerlere geliyorsanız, bazı şeyleri çok çabuk öğreniyorsunuz ve görüyorsunuz demektir. Bir de istekliyseniz aradaki fark hızla kapanıyor. Tabii ki zorluklar yaşadım. Zor anlar yaşamadan iyi bir noktaya gelemiyorsunuz. Ama ben hep olumluya yönelttim kendimi.

▼Sen örnek olma misyonunu çok önemsiyorsun. Zaten futbol da şu anda tüm genç çocuklar için büyük bir umut kapısı. Alex'e sorduğumuzda 'önce okusunlar' dedi. Sen neler tavsiye edersin?

Türkiye şartlarında, ülkemizin ekonomisinden dolayı, zor durumda olan aileler, çocuklarını daha iyi bir ortam sağlamak adına futbola teşvik ediyor. Ama okul da çok önemli. Eğitimli futbolcu daha farklı davranabiliyor mesela. Çok zeki olanlar futbolcu olabiliyor ancak. Herkese gülüyor bu şans. Unutmayın futbolu en çok beyninizle oynuyorsunuz. Eğer beyniniz ayaklarınıza hükmetmiyorsa hiçbir şey yapamazsınız. ■

CELTIC

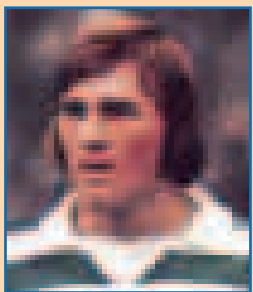
Bir din, bir ulus, bir takım

Devlerin Hikayeleri

Barış Münevveroğlu

Ünlüler geçidi

Bugüne kadar oyuncu ve antrenör olarak birçok ünlü isim geçmiştir Celtic Park'tan. Bunlar arasında ilk akla gelenler Pat Bonner, Kenny Dalglish (yanda), Pierre Van Hooijdonk, Paolo di Canio, Mick McCarthy, John Barnes, Juninho Paulista olurken şüphesiz ki Henrik Larsson'un Celtic taraftarı arasında özel bir yeri var. 1997 yazında Celtic'e transfer olan İsveçli golcü yeşil beyaz formayla oynadığı 7 sezonda 184 gol atarak taraftarın sevgilisi oldu ve Larsson sezon başında Barcelona'ya transfer olurken Celtic Park'ta oldukça duygusal anlar yaşandı. O ilk değil, son da olmayacaktır. Ve nice büyük yıldız için Glasgow'un Katolik tarafı çekiciliğini hâlâ koruyacaktır. ■

göçmenliği ifade eder. Ve bu öyle kuvvetli bir işaretir ki Belfast sokaklarında bir çocuk üzerinde sırf Celtic forması var diye Protestan bir grubun üyelerince öldürülmüştür. Celtic'ten bahsedilen bir yazıda hemşehrisi Rangers'a da mutlaka değinmek gerekir. Çünkü Celtic ne kadar Katolikse Rangers da o kadar Protestan'dır. Celtic nasıl Kuzey İrlanda'da İrlanda ile birleşme yanlıları tarafından tutuluyorsa Rangers da İngiltere ile birlik yanlılarının takımıdır. Ve bu iki takımın oynadıkları maçlar (nam-ı diğer Old Firm) dünyanın en zorlu 3 derbisinden birisi olarak anılır. Öyle zıttırlar ki, Rangers ve Celtic geçtiğimiz sene oynadıkları bir maçta Celtic tribünlerinde Filistin, Rangers tribünlerinde İsrail bayrağı asılmıştır. Bazen birbirlerine karşı olan nefret o kadar büyür ki Kuzey İrlandalı bir Katolik olan Neil Lennon Celtic'e transfer olunca aldığı ölüm tehditleri nedeniyle milli takımı bırakmak zorunda

Futbol takımları bazen temsil ettikleri şehrin ötesine geçer dünya takımı olurlar. Celtic de tüm dünyada adı bir dinle özdeşleşecek kadar büyük bir kulüp...

kalır - ne de olsa söylentiye göre Celtic IRA'nın sportif (!) kanadıdır. 6 Kasım 1887'de bir rahip tarafından Glasgow'daki Katoliklerin futbol arenasında temsil edilebilmesi için kurulur Celtic ve kısa sürede düşman kardeşi Rangers ile beraber İskoç Ligi'nin en önemli takımı olur. Renk olarak Adalı köklerine istinaden yeşil-beyazı seçerler, tıpkı takımın amblemindeki dört yapraklı yoncanın simgelediği gibi. Maçlarını da Celtic Park'ta oynarlar, bu stadın taraftarlar arasındaki ismi "Heaven/Cenneh" tir. İlk lig şampiyonluğuna 1892-93 sezonu sonunda ulaşır yeşil-beyazlılar ve müzesine de şimdiye kadar 39

Belki dünyanın en güçlü kulüplerinden biri değil Celtic, ama en köklülerinden... Keltlerin ve tüm Katoliklerin gönüllerinde yeri var. Forması ise resmen bir bayrak!..

yarı final 3 kez de çeyrek final oynama başarısı, hâlâ her Celticlinin dilinden düşmeyen bir altın dönemi simgeler. 1990'larla beraber bir duraklama dönemine girer Celtic. Yönetimde bölünmeler, sık sık gerçekleşen teknik direktör değişimleri ve artan borçlarla birlikte ezeli rakibi Rangers'ın gölgesinde kalmaya başlar takım. Bu karanlık dönem işadamları Fergus McCann'ın kulübü satın almasıyla sona erer. Yapılan transferlerle takım güçlendirilir, 10 sene aradan sonra şampiyon olunur. Nitekim son birkaç senedir ise yine Celtic fırtınası esmeye başladı İskoçya'da.

Bu çıkışta en önemli rollerden birisi teknik direktör Martin O'Neill ise, diğeri geçtiğimiz sezon sonunda takımdan ayrılarak Barcelona yolunu tutan Henrik Larsson'du. Söz konusu iki ismin öne çıktığı bu dönemde Celtic şampiyonluklara ve kupalara ambargo koyarken 2002-03 sezonunda da UEFA Kupası'nda finale kadar yükselme başarısını gösterdi, fakat Jose Mourinho'nun Portosuna uzatmalarda yenildi. Aslında hem Celtic'in, hem de Rangers'ın sosyal anlamlarını bir adım öteye taşıyacak başarıları yakalayamadıklarını söylemek gerekiyor. Dünyanın en büyük derbilerinden birini

Şeref Kürsüsü

- 1 Şampiyon Kulüpler Kupası
- 1 Şampiyon Kulüpler ikinciliği
- 1 UEFA Kupası ikinciliği
- 39 İskoçya Lig Şampiyonluğu
- 32 İskoçya Kupası Şampiyonluğu
- 12 İskoçya Lig Kupası Şampiyonluğu

şampiyonluk kupasının yanı sıra 12 Lig Kupası ve 32 İskoçya Kupası şampiyonluğu taşımıştır. Celtic tarihindeki en başarılı sezon ise 1966-67 sezonudur. O yıl ligde, İskoçya ve Lig Kupaları'nda şampiyon olan takım Avrupa'nın da en önemli kupasını kazanır: Şampiyon Kulüpler Kupası. Lizbon'da Inter Milan'ı 2-1 yenerek kazanılan bu şampiyonluk bir Britanya ekibinin bu kupada kazandığı ilk şampiyonluktur. 1969-70 sezonunda bir kez daha final oynar Celtic, fakat bu kez şampiyonluk gelmez. 1980'lerin sonuna kadar bir fırtına gibi eser Celtic efsanesi, artarda kazanılan şampiyonluklar ve Şampiyon Kulüpler Kupası'nda 2 kez

Dalglish (solda) ve Henrik Larsson (yukarıda) Celtic tarihinin en unutulmaz iki ismi oldu. Kulübün en büyük başarılarının altında hep onların imzası vardı. Jon Hartson (sağda) ise Rangers maçlarının gediklisiydi

Ödüllü taraftar

Celtic'in en önemli güçlerinden birisi de taraftarı. İçeride oynanan her maçta stadyumu dolduran Celtic taraftarı takımlarına yurtdışı deplasmanlarda da büyük destek vermektedir. Bunun en güzel örneği 2003 Mayıs ayında Sevilla'da Porto ile oynanan UEFA Kupası finalidir. O maçta Glasgow'dan onbinlerce Celtic taraftarı gelmiş ve maç sonuna kadar takımlarına centilmence destek vermişlerdir. Nitekim o sene sonunda da UEFA fair-play ödülünü Celtic taraftarına vermiştir.

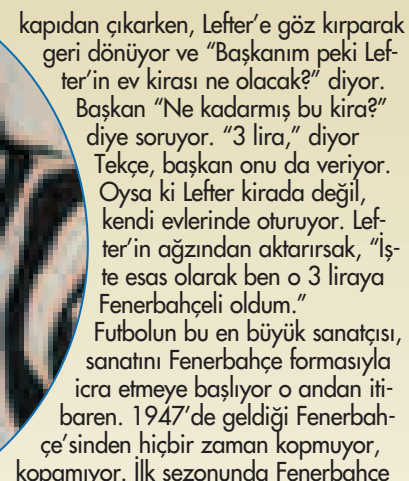
oynayan bu iki takım ne yazık ki uluslararası başarılardan hep uzak kalıyorlar. Bu durumun en büyük nedeni ise Avrupa'nın vaşat ligleri arasında yer alan 12 takımlı kısır İskoç Ligi. Nitekim bu iki köklü kulüp sorunu aşmak için yeni girişimlere başlamış durumda. Hem daha iyi televizyon gelirleri elde etmek, hem de düzenli olarak daha dişli rakiplerle oynayabilmek için, 2 sene önce Celtic yönetimi Rangers ile beraber önemli bir karar verdiler: İngiltere Premier Ligi'ne transfer olmak! Ancak İngiltere Futbol Federasyonu bu iki takımı ancak alt liglerden itibaren lige katabileceğini açıklayınca Celtic bu girişiminden şimdilik vazgeçti. Aslında bir süre sonra Celtic yönetimini yine bu yollarda kafa eskitirken görebiliriz. Mesela muhtemel bir Avrupa Ligi'nin en büyük destekçileri olacaktırlar. Çünkü bu köklü kulübün büyük düşünebilmek için gerçekten de köklü yeniliklere ihtiyacı var. Günümüzde futbol endüstrileşiyor ve kulüpler de kendilerine yüklenen anlamları kaybediyor yavaş yavaş. Artık belli aidiyet kriterlerine uyan taraftar genellemeleri de yapmak zorlaşıyor. Fakat yine de Celtic taraftarıyla birlikte bir kimliği temsil eden futbol takımlarından birisi olarak varlığını sürdürüyor. İnanmayan dünyanın bütün Katoliklerin sırtındaki formanın rengine baksın. ■

**Futbola adanmış
bir yaşam. Adı
Ordinaryüs'e
çıkılmış bir adam.
Bu coğrafyanın
yetiştirdiği bir
futbol sihirbazı
Lefter
Küçükandonyadis.
Nesilden nesile
anlatılacak gerçek
bir star.**

Sağ ve sol ayağını aynı meziyette kulllanması, müthiş bir serlikle adam eksiltmesi, driplingi birden kesip, yine kestiği hızla devam etmesi, gerilmeden attığı ve kaleye bakmadan dönüp santraya koştığı kurtarımları, kaleyi gördüğü anda teslim frikikleri, kaleyi savurduğu müthiş uzaklık tanımıdan savurduğu beyefendışutları, saha içinde ve dışındaki beyefendiliği... Futbolcu tanımında olması gereken ne varsa fazlasına sahip bir “ordinaryüs...”

Kabataş'ta yakalıyor Lefter'i ve koluna girip "Hadi," diyor "Fenerbahçe'ye gidiyoruz." Lefter ne olduğunu anlayamadan bu davete icabet etmek zorunda kalıyor, ama gittiğinde görüldüğüne o

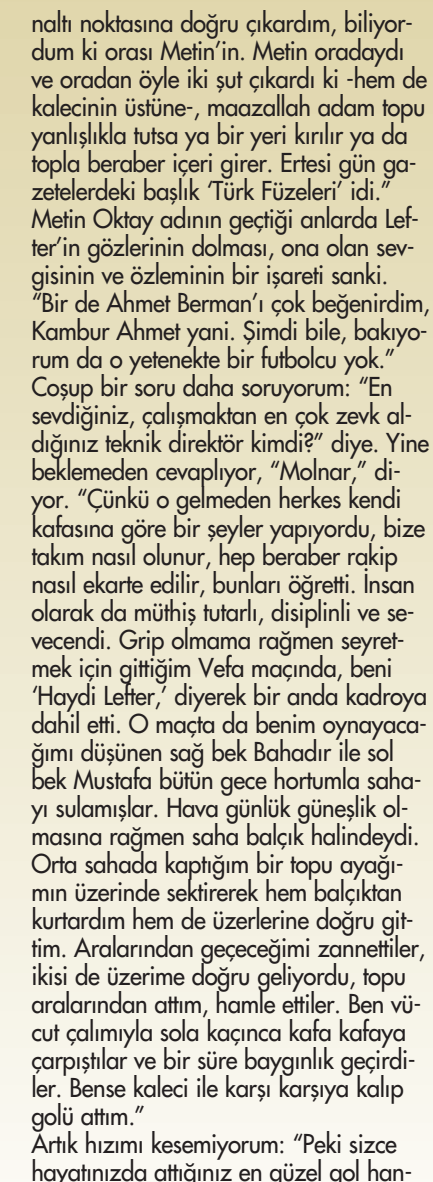

şampiyon olurken, Lefter 13 golle Fenerbahçe'nin en golcü ismi oluyor. Hep söylendiği gibi, hiçbir zaman futbol matematiğiyle çözülemeyen Lefter. Eğer Türkiye Profesyonel Futbol Ligi 1959 yılında değil de daha önce kurulmuş olsaydı, muhtemelen kirdağı rekorlarını yanına bugün bile yaklaşılmayacak. Fenerbahçe ve Milli Takım forması altında onca başarı, onca destan nasıl yazıldı? İnsanüstü yeteneğini seyredenler bugün bile hiçbir yere koyamıyor onu, boşuna mı? Sağ ve sol ayağını aynı meziyette kullanması, müthiş bir serilikle adam eksiltmesi, driplingi birden kesip, yine kestiği hızla devam etmesi, gerilmenden attığı ve kaleye bakmadan dönüp santraya koştuğu kurtarılar-

1960 ihtilali sonrasında dönemin en güçlü takımlarından İskoçya'yı Ankara'da 4-2'yle perşan ettiğimizde, yine iki gol atıyordu büyük usta. Hele 30 metreden attığı füze, herkesin aklını başından alıyordu. Maç sonrası İskoç menajer Andrew Beattie "Böyle bir takım beklemiyordum. İyi olan, hak eden kazandı. Yenilgiimizin mazereti yok, başta Lester olmak üzere bu fırtına takımınız önünde kazanamazdık," diyor. Avusturyalı Hakem Steiner bile dayanamayıp Lester'e olan hayranlığını dile getiriyordu.

30. Mısırlı kendi evlerinde oynayıp 4-0 kazandığımız maçta durum değişmiyor, Lefter üç golümüzü atıyordu. Kullanacağı penaltı öncesinde topun yerile sürekli oynayan ve bu yüzden hakemden ihtar alan Mısır kalecisi Parasko'ya yaklaşip makus talihini haber veriyordu bu büyük futbol sihirbazı "Boşuna uğraşma, cebine de koysan o top o kaleye girecek." Lefter'in bu maçtaki performansı Mısırlı spikeri bile canından bezdiriyordu, maçın başında her Mısır atağını "Yallah, yallah," diye destekleyen spiker, Lefter'in üç golünden sonra top Lefter'e her geldiğinde "Ayywah, ayywah," diye inlemeye başlıyordu.

Araya girip "Kapitan" a oynamaktan en çok zevk aldığımı futbolculuğu soruyorum. Bir an bile tereddüd etmeden cevaplıyor beni "Metin... Metin Oktay," diye ve açıklıyor: "Birbirimizi hem özel hayatımızda hem de saha içinde çok iyi tanırdık, ben bir yere topu atıytsam, bilirdim ki Metin orada. Hatta hiç unutmuyorum Hollanda'da bir milli müsabakada ona öyle iki gol attırdık ki, ikisi de birbirinin kopyası. Soldan iki kişiyi geçip topu pe-

gisiydi?" "Çok gol attım, ama birini ben de çok beğenmiştim. Nice'te oynarken bir Avrupa Kupası maçında rakibimiz Dinamo Moskova'ydı, kalesinde ise bir dev Lev Yaşin vardı. Orada 1-1 bitti. Fransa'daki maçta Fasil sol açığımız sağa deplas olup ceza yayına bir orta kesti, ben havalanıp bir dömvole yapıştırdım, top iç direğe vurup dışarı düştü. O güne kadar herhalde öyle bir gol yememiş olan Yaşin'in bakışlarından ürktüm gerçi ama, sanıraya doğru koştum. Arkamı döndüğümde, Yaşin bana koşuyordu. Neredeyse iki katım, ürktüm tabiiyle. Tam karışmadan durdu, iki eliyle kollarından kavradı ve beni havaya kaldırarak alınımdan öptü, yere bırakıp yankılarından da. Ondan sonra her milli maç öncesi, bir kutu siyah hayyar göndirdi bana."

Leffer'in en büyük hayranlarından biri de Fiorentina'da oynadığı günlerden. İtalyanların ünlü hocası Pozzo "Leffer öyle büyük bir futbolcu ki, hani avucuma meşin bir top sığdırmam mümkün olabilse, eminim avucumdaki o topa bile çalım atar," diyorldu onun için. Bir gün, Leffer'in 30 metreden gönderdiği bir güdümlü füze sonrasında "Türko ayakların kaç numara?" diye soruyor, Leffer "38," deyince de "O ayakta'n o mer-

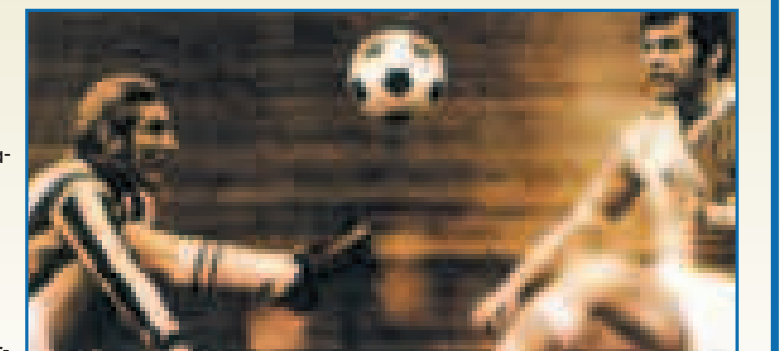
mi nasıl çıktı?" diye şaşkınlığını ifade ediyordu. Yine İtalya'da onu izlemeye giden yönetici Rüştü Dağlaroğlu, Fiorentina ile Juventus arasındaki maçta taraftarların dakikalarca "Lefter, Lefter" tezahüratından çok etkileniyor ve gözyaşlarını tutamıyordu.

Kaptan kimseden sitemle bahsetmiyor, Futbol Federasyonu ve Fenerbahçe'de yönetimde veya başkanlık koltuğunda kim olursa olsun muhakkak kendisini arayıp sorduklarını, ilgilendiklerini belirtiyor.

Bu yazıda Leffer'e ait istatistik kasten verilmedi; çünkü istatistik, işin yalnız kayıtlara geçen yanı.

Alelade bir futbolculudan bahsetmiyoruz. Fenerbahçe idmanından dönüşte, çanta-yı bir kenara fırlatıp Büyükkada'daki arkadaşlarıyla dörde dört maç yapan bir futbol âşîşından söz ediyoruz.

Son sözü kaptanın çocukluk arkadaşı Altan aiti söylüyor: "Yaz kardeşim, dünyanın bütün defanslarını, savunmacılarını geçti, bir tek beni geçemedi!.." Leffer'e dönüyorum, bana bakıp gülüm-süyor: "Doğru söylüyor, bir tek onu ge-çemedim..." ■

Cem Zamur

odosun karayele döndüğü günlerden bi-
rinde, Sirkeci'den kalkan vapur Büyükkada'ya
yaklaşırken ve henüz rüzgân da yememişse, in-
sanlar dizlerinin titremesinin sebebi ne olabilir? El-
bette ki heyecan... Kolay değil, Türkiye'de bir
futbol tarihi varsa, onu yazanların başında gelen
isimlerden biri, belki de birincisi ile tanışmaya gi-
diliyor, Lefter Küçükandonyadis'le!
Her daim sporcu bir beyefendi karşılıyor bizi, ya-
kışıklı, espirili ve sevecen...
Bir sonbahar günü,yazıkçıların şehre dönmesiyle
tenhalaşmış adada, bir kahvehanenin önünde
açık havada, açık açık sohbet ediyoruz. Kahve-
hanenin müdavimi adalılar da katılıyor sohbeta,
kendî deyimleriyle "Kaptan"larını yalnız bırakmı-
yorlar. Kamerasız, teyepsiz, fotoğraf makinesiz,
"off-the-record" muhabbetimiz başlıyor.
1925 yılında dünyaya gelen Lefter, futbolla
adada tanışıyor. Abisinden heves ediyor biraz
da. Böyle bir yeteneğin keşfi de gecikmiyor tabii
Taksim Kulübü yöneticileri lisans çıkaramılek
işin yasını iki yaş büyüttüp kadrolarına katıyorlar
alelacele. 1941'de başlamış oluyor Lefter'in tadı
hâlâ damaklardan gitmeyen, dilden dile dolaşan
futbol resitali.
1943'te, yaşı iki yaş büyütüldüğü için erken as-
kere gitmek zorunda kalıyor. Tam dört sene as-
kerlik yapıyor dönemin o zor koşullarında...
Ama içindeki futbol ateşi orada da sönmüyor,

izne gelişinde, nihayet beklenen antrenmana çıkıyor Fenerbahçe'yle. Efsane oluşmaya başlıyor dedik ya, bu antrenman öncesi herkesin kendisine adıyla hitap etmesi şaşırtıyor genç ve askerlik yorgunu Lefter'i. Antrenman sonunda A takım ile yedek kadro maç yapıyorlar. Lefter karşı karşıya oynayacağı oyuncularla görüşene daha da heyecanlanıyor, dizlerinin bağı çözülüyor. Fakat heyecanı oyununa engel olmuyor, orta sahada kapığı topu neredeyse kaleci dahil altı-yedi kişiyi çalımlayarak kalenin içine bırakması, o ana şahit olanlara bombasık bir şeyle karşı karşıya kaldıkları hissini veriyor. Ama 30 metreden kaleye bakaup tam çatala gönderdiği şut, belki de herkesten çok arkadaşısı Ruhi'yi mesut ediyor. O ise bu golleri nasıl attığını bir türlü çözemiyor. Bu-

Futbol zor zanaat!

▼Sen çok genç yaşta keşfedilen futbolculardan değilsin. Belli bir olgunluğa erişince dikkat çekmeye başladın. Türkiye'de bazı oyuncular böyle geç mi keşfediliyor?

Geç keşfedilmekten değil bu. Bulduğunuz konum, takım veya gösterdiğiniz performans çok önemli. Ben stoperim ve İkinci Lig düzeyinde oynarken bir stoper olarak sıvrılmak çok zor. Golcüler attıkları gollerle gündem oluşturabilir. Ama defanstatikler için bu çok zor. Gerçi ben genç yaşta o kadar iyi değildim açıkçası. Zaten bana sorarsanız, 24-25 yaşından sonra iyi stoper olunur.

▼Neden?

Çünkü tecrübe çok önemli o mevkide. Çok çalışarak aşama kaydediyorsunuz. Takımdaki ağabeylerinizden bir şeyler öğreniyorsunuz, hocalarınız sizi geliştiriyor. Stoperlerin geliştirmesi gereken yığınla özelliği var.

▼Nelerdir bunlar?

Gideceğiniz yer, duracağınız yer, sezgileriniz çok önemli. Eskiden biraz daha kolaymış işler. Çift stoper, arkalarında libero falan... Artık birebir markaj çok yok ve sezgi çok önemli, yapacağın müdahaleler çok önemli. Stoper sadece topu alır, verir, rakibi tutar... Böyle bir anlayış kalmadı artık. Bu açıdan baktığımız zaman, iyi bir stoper ancak 24-25 yaşından sonra pişiyor.

Bence de böyle olmalı zaten. Ekstra kabiliyeti olanlar tabii ki erken yakalar başarıyı. Ama Allah o kadar çok olaganüstü yetenek vermedi bana. Yeni yeni olgunlaşıyorum.

▼Asıl olarak Malatya'dayken başladın. O dönemin özel bir yeri var mı sende?

Zaten her şey Malatya'dayken başladı. Ama o kadar gündeme gelmiyorduk o zamanlar. 2 sene oynadım Malatya'da ve 10 gol attım, 2 de asist yaptım.

Ama hiç bu kadar gündeme gelmedim. Herhalde 2 senede bir kere falan yazılmışımdır. Televizyonda da söyleyen gazeteci ağabeylerimiz, yazarlar oldu. Ama Malatya'da bir Tolga vardı diye değinilip geçiriliyordu. Ama Trabzonspor'da oynadığın zaman ne olursa olsun başka bakıyorlar sana.

Ne de olsa Trabzonspor'a ayrılan bir sayfa var. Lig sonuncusu da olsa, lig lideri de olsa durum değişmiyor. Ki ben Trabzon'a geldiğimde hedefler çok büyük değildi. Takımın ligdeki konumu, Trabzon şehrinin takıma bakışı kötüydü. Yine de gündeme geliyorduk işte. Sonra iyi toparladık ve çıkış yakaladık.

Daha da fazla bahsedilir oldu bizden. Ama dediğin gibi benim çıkışım Malatya ile beraber başladı. Orada Mert Korkmaz'la yan yana oynadım. İyi işler yaptık. Trabzon'da da bunu devam ettirdik. Sonuçta Trabzon büyük bir camia. Lobisi var, gücü var. Büyük takımda oynamak her zaman daha farklıdır ne de olsa.

▼Artık futbolda her mevkinin ortalama bir yaşı olmaya başladı. Defansın yaşı daha ileri, orta saha biraz daha genç, forvet iyice gepegenç. Defansta daha olgun futbolcuların kullanılması tecrübeyle mi ilgili? Neler etkili oluyor bu konuda?

Tecrübe çok önemli gerçekten. Mesela Mert Ağabey'le oynarken, o bana ayakta kalmanın önemini öğretti. Kayarak müdahale yapmayı çok severim ben. Oysa bu çok mantıklı değil. Son adamsın ve kaçırırsan büyük açık verirsin. Bunu ben 24 yaşında öğrendim.

Yine kafa topuna çıkarken santrfora yapışmadan çıkmanın önemini de çok sonra anladım. Çünkü o şekilde çıktığın zaman her türlü avantaj santrforda oluyor. Sen biraz daha geriden çıkmalısın ki kontrollü olabilesin. Buna benzer bir sürü nüans var. Bunlar çok önemli. ▼Futbola stoper mi başladınız?

Hayır, santrfor olarak başladım. Bolum uzun diye beni forvete koydular. Ama olmadı. Yeteneğim yoktu o kadar.

▼İlk kim sizi stoper olarak kullandı?

Erol Toğay ile başladım. O benim Düce'deki hocamdı. Son maç Konya'yla oynuyorduk. Stoper olarak çıktım sahaya. Beni defansta ilk oynatan odur ama Çanakkale beni santrafor diye transfer etti! Sonra Erdoğan Arıca geldi. Bakı ki benim forvette şansım yok, defansa çekti. Ondan sonra da stoper

Yaptığımız iş gerçekten çok zor. Kimseyi inandıramıyorsun. Ben eleştiriler getirenlere diyorum ki, 'aldığım para senin olsun, gel bir gün idmana çık. İkinci günü çıkarsan, her şey senin'. Halı sahada top oynamaya benzemez ki bu. İş paraya gelince hiçbir şey izah edemiyorsun. İşin duygusal boyutu, işin ailevi yanı, manevi ağırlığı hiç göz önünde bulundurulmuyor.

▼Ama belki de bu sayede çok gol atan stoperlerden biri oldun değil mi?

Olabilir ama bazen şans da yardım ediyor, çarpıyor gol oluyor. Şöyle bir şey derler ya bazen. Nereden vurursan gol olur. Ben buna kesinlikle inanıyorum. Eğer gol olacağı varsa o topun, siz nereden vurursanız vurun gol olur. Mesela ben beş kişi arasından topa vurduğumu bilirim.

▼Hissediyor mu insan golü?

Bence hissediyor. Stoper olarak sizin gideceğiniz yer bellidir, ön direk sizindir. Ama bazen o top ön direği hiç geçmez, hep sana gelir. 10 tane gol attığım dönemde, bazen diyordum ki top beni seviyor. Bir de şu vardır. Attıkça atarsın. Sonra bir durursun, tık olmaz. Alın işte, Trabzon'a geleli bir

sene oldu, daha gol atamadım. Malatya'da 3 tane orta yapardık ben birini gol yapardım. Simdi 30 tane orta yapıyoruz bir gol atamadım. Santraforlar için de böyledir bu. Bir müddet hiçbir şey yapamazlar sonra bir başlarlar 5-6 hafta gider. Şans bu. Hatta bazılarının takımı vardır. Söylerler işte, mesela "Ankaragücü'ne boşum yok" diye. Alın işte Mehmet Yılmaz'ın Diyarbakır'a hiç boşu yoktur. Son maç hariç hep atmış. Mesela kupa maçlarının hepsinde gol atar Mehmet. Bunlar artık rastlantı mı, şans mı bilmiyorum.

▼Ağır bir sakatlık geçirdin sezon başında ve takımından uzak kaldın bir süre. Futbolcu sakat olduğu zaman nasıl bir psikoloji içine giriyor?

Milli Takım'la 22 günlük Avustralya kampımız vardı. Oradan geldim, doğru dürüst dinlenmeden ye-

niden başladım. Oysa vücudu sıfırlamak gerek. Hiç sıfırlamayınca böyle oluyor. Önce hafif bir sakatlığım vardı. Sonra geçti diye yüklem yaptım, ama bir pozisyonda çok ters düştüm. Daha ligin başında sakatlanmış oldum. Ben oynamaya başladığımda 8. hafta falandı. Herkes tam hazırken, ben sıfırdan başlamış oldum. Sonra bir anda ağır bir temponun içine giriyorsun. Ligin başında olsa, herkes tam hazır olmadığından çabuk yetişebilirsin. Ama ben direkt temponun içine girdim. Bu da çok zorladı tabii. Ama ben yine de en az kayıpla atlattığımı düşünüyorum.

▼Sakatlanmanın en kötü yanı nedir?

Acı falan çabuk bitiyor aslında. Ama fizik kondisyonun sıfırlanması insanı çok kötü yapıyor. Çünkü bu her şeye yeniden sıfırdan başlayacaksınız an-

Tolga
Seyhan

Milli Takım'da inanılmaz rahat ediyorum ben, inanılmaz huzur buluyorum. Çünkü ortam çok güzel ve inanılmaz rahat. Futbolcu için hiçbir stres yok, hiçbir gerginlik yok. Her şey futbolcu için ayarlanmış. Ama insan biliyor, bütün bunlar en iyisini yapabilmek için. Yapacağınız hataların affı yok. Her maç kritik çünkü.

Tolga Seyhan

lamına geliyor. Yeniden kamp dönemi gibi, ki kamp dönemleri futbolcu için çok sıkıcıdır. Bir ay oynamadığın zamanda vücut tekrardan başa dönüyor. Toparlaması da zor oluyor. Hem düzeldikten sonra hemen takıma gireceğinin de garantisi yok. Sizin yerinizde oynayan iyiye, yedek beklemek kaçınılmaz. Nitekim ben dört hafta yedek bekledim. Hazırken yedek beklemek de çok zor geliyor insana. Kimseye saygısızlık yapmak istemiyorsun ama insan oynamak da istiyor. Hatta bazen senin yerine oynayan oyuncunun kötü oynamasını istediğin bile oluyor! Bunlar hep var futbolcu psikolojisinde. Mesela benim bir tane defansta oynayan arkadaşım vardı, oynamadığı zaman şöyle derdi: "Ben oynamıyorum ya, takım yensin ama 6-5 yensin, 5 tane gol yesin." Ben de öyle düşünüyorum bazen, 3 gol attık ama 2 tane yiyelim di-

▼**Milli Takım'a ilk çağrıldığında sürpriz oldu mu senin için? Ne hissettin? Tedirgin oldun mu mesela? Alpay ve Bülent'in ardından Milli Takım defansına geçmek nasıl bir duygu?**

Tam çağrılabilirdiğim zamanda çağrıldım diye düşünüyorum. Üç maç oynayıp hemen Milli Takım'a çağrılmayı beklemek bence çok saçma. İnsanın önce biraz birikimi olması gerek. İki hafta iyi oynadın diye kimse seni Milli Takım'a çağırmak zorunda değil. Sonuçta biz burada 24 kişiyiz, kim çağrılmazsa üzüldür. Hak eden bir sürü insan olabilir. Ama bir seçim yapmak kaçınılmaz. Bazen yedek bekleyen oyuncuya hoca verir kağıt kalemi, sen çıkar onbiri der. O da birilerini dışarıda bırakır. Sonuçta 24 kişiyiz. Buraya çağrılan bir kadro var, saygı duyulması lazım. Ben kendi adıma tam za-

Eskiden biraz kolaymış işler. Stoper sadece topu alır, verir, rakibi tutar... Böyle bir anlayış kalmadı artık. Bu açıdan baktığımız zaman, iyi bir stoper ancak 24-25 yaşından sonra pişiyor. Bence de böyle olmalı zaten. Ekstra kabiliyeti olanlar tabii ki erken yakalar başarıyı. Ama Allah o kadar çok olağanüstü yetenek vermedi bana. Yeni yeni olgunlaşıyorum.

manında çağrıldığımı düşünüyorum. Bizim oynadığımız bölgede, daha önce Bülent Ağabey ve Alpay Ağabey oynadı. Onların formasını taşımak hakikaten zor, çünkü çok üst düzey topçular ikisi de. Dünya üçüncüsü bir ekibin yaratıcıları onlar. Her şeyiniz onlarla karşılaştırılacak, bu da hiç kolay bir şey değil.

▼**Performansının Milli Takım'da ayrıca geliştiğine inanıyor musun? Orası, insanın bir adım daha öne çıktığı yer midir?** Milli Takım'da inanılmaz rahat ediyorum ben, inanılmaz huzur buluyorum. Çünkü ortam çok güzel ve inanılmaz rahat. Futbolcu için hiçbir stres yok, hiçbir gerginlik yok. Her şey futbolcu için ayarlanmış. Ama insan biliyor, bütün bunlar en iyisini yapabilmek için. Yapacağınız hataların affı yok. Her maç kritik çünkü.

▼**Bu sizde stres yaratıyor mu?** Yaratmıyor, yaratmamalı da. Sonuçta hata yapacağım diye sahaya çıkarsan kaybedeceğin çok şey var. Her şeyden önce güvenini kaybedeceksin. Yaptığın ilk hatada elin ayağın titremeye başlayacak. 'Rahat bir şekilde oynayayım, hata yaparsam da öyle yapayım' demek en iyisi.

▼**Peki hata yaptığın maçta toparlamak çok zor oluyor mu?** Orada önemli olan ne biliyor musunuz, futbolcunun kendisi değil, taraftarın tepkisi. Ben zaten orada bir müddet o psikolojik baskıyı yaşıyorum kendi içimde, zaten kötü hissediyorum, bir de seyirci tepki verip baskı oluştursa insan çok kötü oluyor. Arkadaşlar sahanın içinde teselli ediyor insanı. Bu en önemli şey ama dışarıda izleyen 40.000 kişinin verdiği tepki etkili olabiliyor.

▼**Trabzon'da futbol oynamak zor galiba, herkes bunu söylüyor. Bu zorluk nasıl aşıılır?**

Aşıma şansı çok az. Oradaki insanların futbola bakış açısı çok farklı. Herkes futbolu çok iyi biliyor bir kere. Beş tane yerel televizyon varsa günde beş saat futbol var. O yüzden sizin söyleyeceğiniz çok fazla bir şey kalmıyor. Eleştiriler de çok acımaz orada. Ben Trabzon'da oynuyorum, çok mutlu-

yum, her şey çok güzel gidiyor ama her şey bir maça bağlı. 34 maçta bir maç kaybetse, hemen dünyanın sonu geliyor. Böyle olunca topçu da karamsar oluyor, bittik biz falan diyor. İnan öyle etkiliyor insanı. Yani bakışlar değişiyor, eve nasıl gideriz diye düşünüyorsun. Futbolcunun 'eve nasıl gideriz' diye endişelenmesi çok kötü bir şey. Mağlup olduysak olduk, niye eve gidemeyelim ki? Mesela son Fener maçı. Acaba ne olur diye ben Milli Takım kampından beri düşünüyordum. Çünkü ben hiç

önce her şey o maça endeksleniyordu. Yenilirse ne olur, ne yapacağız, bir sürü tablo vardı. Bunlardan uzaklaşmak gerekiyor. Ama ne yazık ki Trabzon'un havası gergin ortam yaratmaya çok müsait. Küçük şehir. Futbol çok önemli herkes birbirini tanıyor vs. Bütün hayat futbola bağlı orada. Mesela arada eşimle bir yere gitmek istiyorum, futboldan biraz uzak kalmak istiyorum ama böyle bir şansımız olmuyor. Hemen birileri yanaşıp futbol muhabbeti açıyor. Hatta bir takım arkadaşımın başına asap

arkadan çok sert girmemeye çalışıyorum. Sonuçta burası bizim ekmek kapımız. Biz vidalı krampon giyiyoruz, santraforlar ise genelde plastik, sabit vidalarla oynuyor. Çok sert girersen adamın ekmeğiyle oynuyorsun böyle durumlarda. Hem kendini doldurduğün zaman çok agresif oluyorsun. Fazla agresif olduğün zamanda da pozisyon hatası yapıyorsun, kart görüyorsun. Takıntılarım yok benim. 'Hakan Şükür benden kafa topu alamaz' diyenlerden değilim. Hakan Şükür benden kafa topu alabilir,

çekten çok zor. Kimseyi inandıramıyorsun. Ben böyle eleştiriler getirenlere diyorum ki, 'aldığım para senin olsun, gel bir gün idmana çık. İkinci günü çıkarırsan, herşey senin'. Halı sahada top oynamaya benzemez ki bu. Sen bizim ceza sahası kadar yerde oynuyorsun, perişan oluyorsun. Dysa biz yüz metrelik sahada koşturuyoruz. Ama adam da diyor ki kardeşim sen de dünyanın parasını alıyorsun. İş paraya gelince hiçbir şey izah edemiyorsun. İşin duygusal boyutu, işin ailevi yanı, manevi ağırlığı hiç göz önünde bulundurulmuyor. Böyle algılandığı sürece kimseye hiçbir şey anlatamazsınız.

▼Derdinizi anlatacak hiçbir kurumunuz yok neredeyse. Böyle bir oluşuma gitseniz tepki mi çektirirsiniz?

Derneğimiz var. Ama derneğin başkanı çıkıp futbolcuyu acımasızca eleştiriyor. Böyle olunca herkes eleştirmeye başlıyor haliyle.

▼Bir süre önce bazı sosyal haklar için İngiltere'de futbolcular greve gitmişti; Beckham falan da vardı aralarında. Türkiye'de böyle bir şey hiç olmaz değil mi?

Türkiye'de nasıl yapacaksın? Herkes işin içinde. Ben Türkiye'de insanların dürüst olduğuna inanmıyorum, bu yüzden de Türkiye her dönüm noktasında geriye gidiyor.

▼Peki futbolcular böyle bir örgütlenmeye gitseler aforoz mu edilirler?

Aforoz olmaz tabii ki, hatta böyle bir örgütlenmeye gitmek için hazır da bir kitle var, çünkü herkes bu konudan yakınıyor. Futbolcularla ilgili önyargılar var ve bunlarla mücadele etmek gerek. Çok kapsamlı, herkesin katıldığı bir oluşuma gitmek gerek. Bir iki tane futbolcuyla olmaz bu. Türkiye ligindeki bütün futbolcuların katılması lazım en önce. Bu işten biz de zarar görüyoruz, Ankara güçlüsü de, Sakaryalı da. Oysa ben ülkeye hizmet ediyorum aynı zamanda. Ülkeye hizmet eden birine bu kadar hakaret etmek iyi bir şey değil. Biz bir şeylerin mücadelesini veriyoruz, 2006'ya katılmak için didiniyoruz. İnsanların bizim arkamızda durması lazım. Ama resmen hatamızı bekliyorlar, bir hata yap-salar da şunlara saldırırsak diye. Allah o fırsatı vermedi henüz, inşallah da vermez. Kazakistan maçından önce herkes 1-0 olsun bizim olsun derken, maçın bitiminde elimizden kaçırıldı, niye 5-6 olmadı dediler! Bunlara son vermek şart. İnsaflı olmak ve biraz da tepki vermek gerekiyor.■

Milli Takım'da inanılmaz rahat ediyorum ben, inanılmaz huzur buluyorum. Çünkü ortam çok güzel ve inanılmaz rahat. Futbolcu için hiçbir stres yok, hiçbir gerginlik yok. Her şey futbolcu için ayarlanmış. Ama insan biliyor, bütün bunlar en iyisini yapabilmek için. Yapacağını zın hataların affı yok. Her maç kritik çünkü.

Takıntılarım yok benim. 'Hakan Şükür benden kafa topu alamaz' diyenlerden değilim. Hakan Şükür benden kafa topu alabilir, beni geçebilir, gol atabilir. Ben en iyi şekilde görevimi yapmaya çalışıyorum. İşimi sakın bir şekilde yapmayı çok seviyorum. İnsanlar diyor, böyle sessiz, sakın stoper mi olur diye. Ama ben vurmanın, kırmanın çok bir fayda getirdiğine de inanmıyorum.

Fener maçı yaşamamıştım. Keşke bunları elbirliğiyle aşsak. Fenerbahçe, Galatasaray, o, şu, bu rahat rahat oynasak. Galatasaray da bizi yenecek, bizde Galatasaray'ı yeneceğiz. Bunlar işin güzelliği; bunları görsek keşke... İnanın o zaman Türkiye'de futbol inanılmaz güzel olacak. Ben oynarken zevk alacağım, izleyenler zevk alacak.

▼Bu büyükler meselesi futbola zarar veriyor mu sizce?

Bence çok veriyor. Gerilim bu kadar olmamalı. Ben Malatya'dayken, Ankaragücü maçına çıkarken de, Galatasaray maçına çıkarken de hep aynı psikolojide olurdum. Böyle de olmak lazım. Ama seyircinin yaptığı baskıyla beraber futbolcu da strese giriyor. Fenerbahçe maçından

bozucu ama komik bir olay geldi. Beşiktaş'ı 3-0 yendikten sonra biri durdurmuş, neden 5-0 yemediniz diye sormuş? Hatta tartışmışlar bile! Araya birileri girmiş ama adam hâlâ arkasından bağırıp hesap soruyormuş!

▼Defans oyuncularını genelde hırçın ve sert görürler. Sende pek bu yok. Bu nasıl oluyor? Yapıyla mı alakalı?

Gerçekten de, herkes bana ne rahat adamsın der. Ben öyle gaza gelmeyi sevmiyorum; atlayım, vurayım, kırayım diye hırslanmak hoşuma gitmiyor. Niye vurup kırayım? Ben rahat oynamayı seviyorum. Eskiden ben de atlardım, zıplardım ama şimdi garip geliyor. Ben daha kontrollü oynamak istiyorum. Ayakta kalmak daha önemli bence. Rakibe

beni geçebilir, gol atabilir. Ben en iyi şekilde görevimi yapmaya çalışıyorum. İşimi sakın bir şekilde yapmayı çok seviyorum. İnsanlar diyor, böyle sessiz, sakın stoper mi olur diye. Ama ben vurmanın, kırmanın çok bir fayda getirdiğine de inanmıyorum. Müdahale gereken yerde tabii ki müdahale ederim. Tatlı-sert de oynarım genelde. Ama benim yapımda sükunet var, eğer çok atlar ve zıplarsam oynayamam.

▼Futbol bu şekilde karmaşıktıkça sizin işinizde zorlaşıyor, çünkü oyun zorlaşıyor. Ama diğer yandan futbol da paralar da büyüdükçe büyüyor. Bu hayatın elli tane zorluğu var. Hiç kahrettiğin oluyor mu?

Derdini kimseye anlatamıyorsun. Ama inanın yaptığımız iş ger-

Disiplin ihlallerinde görüntü kayıtları kullanılmalı mı?

Futbol ve Hukuk

Futbol disiplin hukuku uygulamasında esas olarak, müsabaka görevlileri (Hakem, 4. Hakem, Gözlemci, Temsilci) raporları göz önünde tutulur. Hakem raporları, hakemin saha içinde yaptırım uygulama yetkisi ve olayı değerlendirme hakkı bulunması sebebi ile bu yetkiye sahip olmayan diğer müsabaka görevlilerinin raporlarından farklıdır. Oyun alanı içinde gerçekleşen disiplin ihlalleri hakem tarafından tespit edilerek değerlendirilir. Değerlendirme neticesi, hakem ceza verebilir veya vermeyebilir. Hakemin vereceği karar objektif olarak açıkça hukuka aykırı olsa dahi nihaidir. İleride de değineceğimiz hakem kararının nihai olma niteliği son derece önemlidir. "Nihai" ifadesi hukuk alanında, değiştirilemez, hatta bir başka merci tarafından değerlendirilemez anlamını dahi taşır. İtalyan hakem Collina'ya atfedilen "hata yapma hakları hakemlerin ellerinden alınamaz" sözü, ifade tarzının da ortaya koyduğu gibi basit bir savunma değil, futbol hukukunun temellerinden biri olan hakem kararlarının nihailiğine dayalı bir saptamadır. Hakem kararlarının nihailiği kuralı-

nın istisnası, oyun kuralı ihlali hallerinde ortaya çıkar. Hakemlerin oyun kuralı ihlalleri dışındaki hataları takdir hatasıdır ve anılan ilke gereği düzeltilmesi düşünülemez.

Öte yandan hakem disiplin ihlali oluşturan bir eylemi tespit edemeyebilir. Dolayısı ile bu eylemi değerlendiremez ve başka bir görevli tarafından müsabaka sonrası uyarılmaz ise, bu hususu raporuna da dahil edemez. Diğer görevliler tarafından rapor edilse dahi, bu tür bir eylemin hakem tarafından değerlendirilmesi mümkün olmadığından, hakkında hakem tarafından verilmiş nihai bir karar olmayan bir eylem durumundadır. Oysa disiplin suçunu oluşturan eylem, hakem tarafından yakalanmak zorunda olmadığından ve ihlal sayılan eylemin gerçekleşmiş olması yeterli olduğundan, şartlar gerçekleşmiş ise bu tür bir ihlal cezalandırılabilir.

Saha içinde gerçekleşen disiplin ihlallerini bu yüzden hakemlerin cezalandırıp cezalandırmadığı şeklinde değil, tespit ettiği ve edemediği ihlaller olarak ayrılma tâbi tutmak gerekir. Görüntü kayıtlarının kullanımı bu ayrımın neticesine göre değerlendirilmelidir.

Görüntü kayıtlarının hakem tarafından tespit edilmiş olaylarda kullanımı

Hakem tarafından tespit edilen disiplin ihlallerinde görüntü kayıtları, ana kanıt olan raporlara ek kanıt niteliği taşır. Hakem tarafından tespit edilen fakat cezalandırılmayan, dolayısıyla rapor da edilmeyen ihlallerde, usul yönünden kanıt (rapor) olmadığından ek kanıta da başvurulamaz. Gerçekte esas yönünden de hakemin kararı nihai olduğundan, konunun başka bir merci tarafından değerlendirilmesi mümkün değildir.

Bu olaylarda görüntü kayıtlarının ek kanıt olarak kullanımı, rapor edilen olaya raporda ismi belirtilen kişiler dışında hakem tarafından tespit edilemeyen karışanlar var ise, bunların ve olayın detaylarının tespiti ile sınırlıdır.

Görüntü kayıtlarının hakem tarafından tespit edilemeyen olaylarda kullanımı

Hakem tarafından tespit edilemeyen disiplin ihlallerini de diğer müsabaka görevlileri tarafından tespit edilmiş ve edilememiş olmasına göre iki bölümde ele almak gerekir.

Hakem dışındaki diğer müsabaka görevlilerinin raporları da şüphesiz, kanıt niteliğindedir. Bu durumda da disiplin soruşturmasının temel dayanağı görevlilerin raporları iken, görüntü kayıtlarına ek kanıt olarak başvurulabilir. Hakem raporunda yer alan ihlallerden tek fark bu ihlal hakkında hakem tarafından verilmiş nihai bir karar bulunmamasıdır. Hiçbir müsabaka görevlisi tarafından tespit edilememiş disiplin ihlallerinde ise görüntü kayıtları ek kanıt değil, kanıt niteliğindedir.

Değerlendirilmede;

- Olayın hakem tarafından tespit edilemediğinden emin olmak yanında,
- İhlalin oyun dışı (sert oyun, kasti faul gibi davranışlar oyun içi kabul edilmelidir) olması,
- İhlalin ağır olması,
- Göz önünde tutulmalıdır.

FIFA düzenlemesi; FIFA Disiplin Talimatı'nın "Özel Yetki" başlıklı 83. maddesinin (a) fıkrası FIFA Disiplin Kurulu'nun müsabaka görevlilerinin dikkatinden kaçan ciddi ihlalleri cezalandırmakla sorumlu olduğunu öngörmektedir.

UEFA düzenlemesi; UEFA Disiplin Talimatı'nın 10. maddesinin 3. paragrafı, hakemin tespit edemediği için değerlendiremediği ve karara bağlayamadığı ağır ihlallerin cezalandırılabilmesini öngörmektedir.

UEFA uygulaması; UEFA Tahkim Kurulu, 08 Mart 2004 tarihli ve 23 Ağustos 2004 tarihli iki kararında;

- Disiplin Kurulu'nun hakemin değerlendirme hatasını düzeltme gibi bir görev ve yetkisi bulunmadığının,
- 10. maddenin 3. paragrafının, hakem hatalarını düzeltme amacını taşımadığının,
- "Hakemin tespit edemediği" ifadesinin tespit ettiği ve tespit edebilece-

ği ihlaller dışında kalan objektif olarak görmesinin mümkün olmadığı ihlalleri kapsadığının,

- İhlalin oyun dışı olmasının gerektiğinin,
- Altını çizmiş, ayrıca 10. maddenin 3. paragrafının uygulanabilmesi için;

1- Hakemin olayı görmesinin objektif olarak mümkün olmamasının zorunlu olduğunu (kişisel dikkat dağılması, konsantrasyon bozulması dahil değil)!

2- Eylemin fiilî saldırı gibi, oyun dışı bir eylem olmasının zorunlu olduğunu,

3- Hakemin olayı görmemesi neticesi değerlendirip, karara bağlayamamış olmasının zorunlu olduğunu belirterek,

UEFA Disiplin Talimatı'nın 10. maddesinin 3. paragrafına dayalı olarak verilen cezanın iptali talebini reddetmiştir. Rapor edilmeyen ihlallerin cezalandırılmasında en önemli kanıt olan görüntü kayıtlarının sıhhatinden şüphe duyulmayacak nitelikte olması şarttır. Yayın hakkı sahibi kurultan temin edilen görüntülere itibar edilmelidir. Ancak bu noktada ihlal tespitini yayıncı kuruluş veya başka üçüncü kişilerin ihtiyarına bırakmak, sorunlara sebep olabilir. Bu yüzden sadece naklen yayında ekrana yansıyan görüntüler veya federasyon tarafından talep edilmesi üzerine tespit edilen görüntülerin kullanılması öngörülebilir.

Temel unsur olan hakemin tespit edememesi halinin değerlendirilmesi açısından UEFA Tahkim Kurulu'nun yukarıda bahsedilen kararına esas olan incelemesinde yapıldığı gibi ilgili kurullar hakemi dinleyebilir.

Kişisel görüşüm görüntü kayıtlarına dayalı ceza tesisi için aranan diğer şartlar, ihlalin oyun dışı ve ağır olması şartları karşısında hakemi dinlemenin gerekli olmadığıdır.

İhlalin oyun dışı ve ağır olduğu sabit ise hakemin tespit ettiği ancak cezalandırmadığını ihtimalini düşünmek hayatın olağan akışına aykırıdır. Bu durumda hakemin tespit edemediği kabul edilmeli ve aksinin ispatı ihlali gerçekleştirene düşmelidir. ■

Fitbol Sevişgenleri

59

rüştü, servet, deniz,
ibrahim, emre, okan,
tuncay, necati, nihat,
gökdeniz, hamit..

başkasının
karısı
uykusunda
sevgilisinin
ismini
sayıklar,
benimki
milli takım
on birini
sayıklıyor..
üzülsem mi
sevinsem mi
bilmiyorum

Filippo Inzaghi

Bana Seedorf'u getirin!

Şampiyonlar Ligi'ne katılıyorsunuz. Ve şampiyon olmak istiyorsunuz. Ne yapmanız mı lazım? İşte size başarıya ulaşmanın püf noktaları. Şampiyonlar Ligi Şampiyonu olmuş takımların zirve yolculuğundaki benzer yanları...

Bir maç kaybedince paniklemeyin

Sadece 1994 yılının Milan takımı (12 maç oynayarak), 1995'in Ajax'ı (11 maç oynayarak) ve 1999 yılının Manchester United'ı Şampiyonlar Ligi'ni yenilgisiz şampiyon olarak bitirdiler. Bu takımlar arasında en ideal seriyi, 11 maçın 7'sini kazanan Ajax yakaladı. Fakat Milan ve Manchester United sadece 4 ve 5 maç kazanarak kupayı kaldırdılar. Daha önce sadece Marsilya bu kadar az maç kazanarak şampiyonluğa ulaşmıştı (Turnuva boyunca 7 maç oynadılar).

Fakat dört maçtan fazla kaybetmeyin

Sadece 2003 yılının Milan'ı ve 2000 yılının Real Madrid bu kadar maç kaybetti ve kupayı kaldırmayı başardı. Bu iki performans da kupanın iki gruplu sistemle oynandığı dönemde kaydedildi. Milan'ın tüm mağlubiyetleri gruplarda gelirken (her iki grupta ikişer mağlubiyet), Real Madrid yarı finalin ikinci ayağında mağlup olmasına rağmen kupaya uzandı. Juventus üç mağlubiyetle kupaya ulaşmasını bilmişti, 2'si elemelerde ve biri gruplarda olmak üzere. Fakat 1996 yılında Şampiyonlar Ligi tek grup sistemiyle oynanıyordu.

İlk golü siz atın

Şampiyonlar Ligi şampiyonlarının 9'u, yani %75'i, ilk golü attılar ve kupayı kaldırdılar. 2003 yılında Milan normal sürede gol atamamasına rağmen, penaltı atışlarında ilk vuruşu gole çevirdi ve kupaya uzandı. 2001 yılında Valencia golü biraz fazla erken attı, Gaizka Mendieta penaltısı 3. dakika kaleyi bulmuştu; ancak bu avantajı koruyamadılar ve Bayern'nin penaltısına engel olmadılar. Maç penaltılara kaldı ve Bayern Münih kazandı. Fakat geri dönüşün kralı Manchester United elbette. 84 dakika mağlup götürdükleri maçta, kupayı kazandıran gollerini son dakika içinde buldular.

İlk devrenin ikinci yarısında golü atmaya bakın

5 şampiyon ilk golü ikinci çeyrekte attı, 3'ü ilk çeyrekte, sadece 1'i üçüncü çeyrekte ve 2'si son çeyrekte attıkları gollerle kupaya ulaştılar.

Kameralara oynayın

Son altı şampiyondan beşi maçların ilk yarısında TV izleyicilerine göre sağda kalan kaleye hücum ettiler. Geçtiğimiz sezon Jose Mourinho o kadar yenilmezdi ki lanetler bile onu durduramadı. Porto bu 5 yıllık batıl

inancı sona erdirdi.

Şampiyonlar Ligi'ni önceliğiniz yapın

Sadece 5 şampiyon kupayı kaldırdıkları sene kendi liglerini kazandılar ve Marsilya şike nedeniyle kazandığı şampiyonluğu iade etmek zorunda kaldı. Şampiyonlar Ligi macerası nedeniyle konsantrasyonunu en çok bozulan takım Real Madrid oldu; 1998 yılında La Liga'yı dördüncü sırada bitirdiler, 2000'inde ise beşinci olabildiler. Böyle bir başarısızlığı başka hiçbir Şampiyonlar Ligi şampiyonu yaşamamıştı. Şampiyonlar Ligi'ni ve kendi liginin aynı sene kazanıp duble yapan takımlar ise şöyle: 1994 yılının Milan'ı, Ajax, Manchester United, Bayern Münih ve Porto.

Elinizde biraz maç pratiği olsun

Son altı sezonda kupayı kazanan takımların hepsi son beş sezonlarında 3 ya da 4 kez Şampiyonlar

Nasıl Şampiyon olunur?

başardı. Diğer tüm takımlar turnuvaya otomatik olarak katılmışlardı.

Beyaz formalarınıza iyi bakın

Beyaz forma giyen takımların yer aldığı 7 finalin 5'inde beyaz formalı takımlar şampiyonluğa ulaştı. Marsilya, Milan (2) ve Real Madrid (2) beyaz formanın mucizesini yaşadılar. Fakat beyaz formalar 1995 yılında Milan'a ve 2001'de Valencia'ya pek yaramadı.

Saldırın!

7 şampiyonun maç başına gol ortalaması ikinin üzerindeydi ve tüm şampiyonlarının ortalaması 1,87 goldü. Manchester United 11 maçta 29 gol ve 2.64'lük oranla en golcü şampiyon oldu. 2003 yılının şampiyonu Milan ise pek de maceracı değildi. 17 maçta sadece 24 gol kaydettiler, 1,24'lük bir oranla.

Ancak savunmayı unutmayın

10 şampiyon maç başına birden az gol yedi. 2000 yılının Real Madrid'i ve 1999 yılının şampiyonu Manchester United istisnaydılar. Real 17 maçta kalesinde 23 gol gördü (Maç başına 1.35 gol), Manchester United 11 maçta kalesinde 15 gol gördü (Maç başına 1,36 gol). Şampiyonlar oynadıkları maçların yarısında kalelerini gole kapattılar. 1994 yılının Milan'ı maçların dörtte üçünde gol yemezken, Manchester United 1999 yılında oynadığı 11 maçın sadece %17'sini gol yemeden bitirdi.

Bir golcüyü bağlı kalmayın

Hiçbir turnuvanın gol kralı şampiyon olan takımdan çıkmadı. Şampiyon olan takımların gollerinin %29'u bir oyuncu tarafından atıldı. Bu ortalamayı boşa çıkaran futbolcu ise Filippo Inzaghi. İtalyan golcü 2003 yılında Milan'ı şampiyonluğa taşıırken takımının gollerinin %57'sinde imzası vardı.

En düşük gol averajına sahip golcüler ise Dortmund'lu Lars Ricken ve Karl-Heinz Riedle. Dortmund 1997'de şampiyon olurken her ikisi de takımlarının gollerinin %17'sini kaydetmişti.

Hakem yardımını bir kenara not edin

Sadece 5 takım kupaya ulaşırken hiç penaltı kullanmadı. 1998 yılında Real Madrid'in gollerinin yaklaşık beşte biri penaltı atışlarından geldi. Eğer Şampiyonlar Ligi finalinde penaltı atışlarına kalırsanız duaya başlayın, çünkü bununla ilgili bir kural yok. Milan 2003'te ilk penaltıyı gole çevirmişti, fakat Bayern Münih ve Juventus ilk penaltılarını kaçırmalarına rağmen şampiyon olmayı başardılar.

4-4-2 oynayın

rafından çalıştırılıyorlardı. Alex Ferguson Manchester United ile kupayı kaldırdığı zaman evden pek uzakta değildi. Diğer iki yabancı teknik direktör ise 1998'de Real Madrid'le kupayı kaldıran Alman Jupp Heynckes ile Marsilya'yı başarıya ulaştıran Belçikalı Raymond Goethals.

Biraz yabancı ekleyin

Hiçbir takım Şampiyonlar Ligi'ni yabancısız kazanamadı, fakat Porto, Juventus ve Ajax sadece iki yabancıyla kupaya ulaştılar. 1998 yılının Real Madrid'i ve Bayern Münih 7 yabancıyla kupaya ulaşarak en kozmopolit takımlar oldular.

Gençlerle ve deneyimlileri karıştırın

Bu sadece bir klişe değil. Bir futbolcu-

En çok final kazandıran formasyon 4-4-2 (Milan 2 kez, Real Madrid 2 kez, Manchester United ve Porto). Fakat 4-3-3'ü de göz ardı etmemek gerek: Ajax, Juventus ve 1998 yılının Real Madrid'i bu taktikle kazandılar. Marsilya ve Dortmund 3-5-2'yle başarıya ulaşırken, Bayern radikal bir 3-4-3 ile 2001'de kupayı kaldırdı.

Takımın başında deneyimli bir teknik direktör olsun

35 yaşındaki Didier Deschamps'ın geçen sezon kupayı kaldırma şansını hiç yoktu çünkü Şampiyonlar Ligi'ni kazanan bir teknik direktörün ortalama yaşı 50. 41 yaşındaki Jose Mourinho geçen sezon ortalamayı düşürürken, Raymond Goethals Marsilya kupayı kaldırdığı zaman 71 yaşındaydı.

Teknik direktörünüz bir efsane olmayabilir

Şampiyonlar Ligi şampiyonu teknik direktörlerin yarısı yeşil sahalarda top koştururken pek tanınmıyorlardı. Geçen sezon Jose Mourinho'yu hatırlayın, ya da 2 kez kupa kaldıran Ottmar Hitzfeld, Marcello Lippi ve Sir Alex Ferguson'u.

Teknik direktörü ülkenizden seçin

Sadece üç şampiyon kupayı kaldırdıkları zaman yabancı antrenörler ta-

nun kariyerinin zirvesi 27 ve 28 yaş. Şampiyonlar Ligi şampiyonun takımların yaş ortalamasının 27 yıl 5 ay olması bu yüzden sürpriz değil. Fakat Ajax genç yetenekler yetiştirme unvanını bu dalda koruyor. 1995 yılında kupayı kazanan takımın yaş ortalaması 24'tü, en yaşlı kupa galibi ise 29 yaş ortalamasıyla Borussia Dortmund'dur.

Clarence Seedorf'u transfer edin

Seedorf oynadığı 5 kulübün 3'ünde Şampiyonlar Ligi'ni kazandı. 5 şampiyonun takımlarında daha önce bir kez kupayı kaldırmış oyuncular vardı. Paolo Maldini, Marcel Desailly, Christian Panucci ve Didier Deschamps kupayı iki kez kaldırdılar.

Kalite gibisi yok!

Şampiyonlar finalinde ortalama 12 milli futbolcuyla oynadılar. Milan 2003'te 14 milli futbolcuyla kazandı. Aynı Milan takımı 1994 yılında sadece 8 milli oyuncuyla Şampiyonlar Ligi'ni kazanmıştı.

Teknik direktörünüze güvenin

Şampiyonlar Ligi şampiyonlarının teknik direktörler kupayı kaldırdıkları zaman ilk kez Avrupa Kupası kazanmış oluyordular: Lippi, Del Bosque, Hitzfeld, Goethals, Ancelotti, Heynckes ve Capello. ■

★Champions Dergisi'nden özetlenmiştir.

Ligi'nde oynadılar. Bu takımların kupayı kaldırmadan önce beş sezon boyunca oynadıkları maç ortalaması 24'tü. Real Madrid'in 2002'deki kadrosu en büyük deneyime sahipti: Son 5 sezonda 52 Şampiyonlar Ligi maçı oynamışlardı. 2003 yılında kupayı kaldıran Milan, bundan önceki 5 sezonda 45 maç oynamıştı.

Avrupa Şeref Listesi'nde adınız olsun

Her şampiyon tarihlerinde daha önce en az bir kez bir Avrupa Kupası finali oynadı (Fuar Şehirleri Kupası dahil). Marsilya bir final tecrübesiyle, en tecrübesiz takımdı, onları Manchester United iki finalle takip etti. 2002 şampiyonu Real Madrid ise 18 final tecrübesiyle en tecrübeli takımdı. Tüm şampiyonların Avrupa Kupaları finallerinde yer alma sayılarının ortalaması ise 9'du.

Nereli olduğunuz hiç önemli değil

Fakat Akdenizler öne çıkıyor. Şampiyonlar aslında kozmopolit bir yapı sergiliyor: İspanya'nın üç şampiyonluğu var (Real Madrid sağolsun), İtalya'nın da (Juventus ve Milan), Portekiz (Porto), Fransa (Marsilya), Almanya (Bayern Münih), ve İngiltere'nin (Manchester United) birer şampiyonluğu var. 12 kupanın 7'sini kazanan Akdeniz ülkeleri kupaların %58'ini ellerinde tutuyorlar. Buna karşın Doğu Avrupa henüz bir şampiyon çıkaramadı. Dinamo Kiev 1998'de çeyrek, 1999 yılında da yarı finalde elenerek bunu başarmaya çok yaklaştı.

Turnuvaya direkt katılın

Sadece Manchester United 1999 yılında ön eleme oynayarak katıldığı turnuvada zirveye çıkmayı

Raşit Çetiner

Bu sistemin başarısı takım uyumuna bağlıdır. Her oyuncunun, sistemi iyi bilmesi gerekir. Sistemi uygulayanlar ise oyuncularını iyi seçmek, onların yeteneklerini, beynini, fizik kalitelerini sahaya yansıtmak gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

4-3-2-1'i yazdı

Taktik Analiz

Dünya futbolu var olduğu sürece, sistemler de futbolun içinde her zaman var olmuştur, olacaktır da. Fakat hiçbir zaman sabit kalmayarak, her zaman yeni, farklı ve dönüşmüş bir şekilde... Futbolun gelişimi, dünyadaki eğitim sistemlerinin gelişimi ile doğru orantılı olarak kendini yenileyen teknik adamların ve sporcuların yeteneklerini antrenman sahalarından müsabakalara taşımaları ile hızlanmıştır. Bugüne kadar geçen zaman dilimi içerisinde birçok sistem, hem ülkelerin liglerinde hem de milli takımlarında uygulanmıştır.

Ama sistem ne olursa olsun, esas olan futbolcunun yeteneği ve kalitesidir. Takımlarda en dikkat edilmesi gereken konu takımlarda eldeki futbolcu kadrosuna göre bir sistem kurmaktır. Ama milli takımda işler farklıdır. Bu açıdan bakıldığında milli takımlarda sisteme göre kadro daha önplandadır. Nitekim ülkeler her dönemde yeni sistemler geliştirip uygulamışlardır; bunlar WM'den 4-3-3'e, 3-5-2'den 3-6-1'e, 4-4-2'den 3-4-3'e, hatta son yıllarda gündeme gelen 4-2-3-1'e kadar farklılık ve çeşitlilik gösterirler. Her dönemde, ülke ve lig takımları bazı taktikleri öne çıkarmış ve onlara yoğunlaşmışlardır. Çekişen ülkeler birbirlerini alt etmek için, teknik adamlar ve futbolcu kalitelerini ortaya koyarak, futbolun içinde var olan tüm birimlerle koordineli olarak çalışıp, yeni sistemleri antrenmanlara ve müsabakaya taşımışlar ve buna uygun sistemler geliştirmeye çalışmışlardır.

Yeni ortaya çıkan futbolcu tipleri de son dönemde taktiklerin belirleyici öğeleridir. Bu tip oyunculara asıl olan alternatifli oyuncu yaratmaktır. Bu tip oyuncular sistemleri iyi algılayıp, takımın başarılı olmasını sağlar.

4-2-3-1 sisteminde, tüm sistemlerde olduğu gibi asıl düzen atak ve defans üzerine kurulmuştur. Bu sistemde gerek atakta çoğalma, gerekse defansta çoğalma, iyi uygulanması halinde başarıyla gerçekleştirilir.

4-2-3-1'e göre defans dört oyuncudan kuruludur. 'Zincir defans' biçiminde tarif ettiğimiz düzende, kenarlarda oynayan oyuncular gerek defans, gerekse atak özelliği olan oyuncular olmalıdır. Tüm defans oyuncularında kademe, yüksek top, top kazanma, kazanılan topu oyuna sokma kabiliyetleri gelişmiş olmalıdır ve en önemlisi ise kaleci ile diğer oyuncular arasındaki uyumdur. Önde oynayan 2 oyuncu yani orta

alan oyuncuları ise fizik kaliteleri yüksek, atakta ve defansta iyi çoğalabilecek, mental disiplini olan, top kazanmayı bilen, kazandığı topu iyi kullanabilen, oyunun hızı doğrultusunda hızlı düşünen, baskı altında çabuk karar verip uygulayan, basit oynayan, ama gerektiğinde final pası da atabilen oyuncu tipidir.

Bu ikilinin önünde oynayan üçlü oyuncular da farklı özelliklere sahip olmalıdır. Kenarlarda oynayan oyuncular takım için en önemli oyuncular. Bu oyuncuların mental olarak da tüm becerilerini disiplinli bir şekilde uygulamaları gerekmektedir. Bu tip oyuncular top kazanan, adam eksiltene, topu iyi kullanan, ters ataklarda defans ve hücumda çoğalabilen, şut atabilen ve orta yapabilen, çabuk düşünen, gol atma becerisi olabilen oyunculardır.

Ortada oynayan oyuncu ise tercihe göre takımın en önemli oyuncusudur. Yukarıda saydığımız özellikleri olan ve bunları yetenekleriyle sahaya yansıtan, takımın ve teknik adamların güvenini sağlamış oyuncudur o; yani liderdir. İleride oynayan tek atak oyuncusu ise fizik kalitesi yüksek, hızı müsait, teknik kapasitesi ve becerisi iyi, top saklamayı ve kazanmayı bilen, kazandığı topu kullanabilen, yüksek toplarda becerisi olan, şutu ve golü düşünen, baskı yapan oyuncudur.

Bu sistemin başarısı takım uyumuna bağlıdır. Her oyuncunun (oynamayanlar bile dahil), sistemin iyi bilmesi gerekir. Sistemi uygulayanlar ise oyuncularını iyi seçmek, onların yeteneklerini, beynini, fizik kalitelerini sahaya yansıtmak gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

Bu sistem, son yıllarda ülkemizde ve Avrupa'da, hem milli takımlar hem de kulüp düzeyinde yaygın olarak uygulanmakta ve birçok takıma başarı getirmektedir. ■

▼Kaç yaşında başladınız spikerliğe? İlk maçınızı hatırlıyor musunuz?

20 yaşında başladım. Hukuk Fakültesi öğrencisiydim ve 10.000 kişinin girdiği bir sınavda başarılı olup TRT'ye alınmışım. Zaten yıllığımda da şu yazar. "Üç meslek yapabilir Levent. Ya avukatlık, ya politikacılık ya da spikerlik." İlkini yoluna girmişken üçüncüsü oldu ve spikerliğe başladım.

▼Biliyoruz ki TRT spikerlik için en önemli okul. Orada yetişmek bir okulda eğitim görmek gibi. Ama artık özel televizyonlar ve özel radyolar var. Ve parayı biraz da onlar topluyor. Bu geçişte siz neden TRT'de kaldınız?

90'larda bu iş patladığı zaman bana da teklifler geldi. Ama ben Ankara'da yaşamayı seviyordum. İstanbul'da sürekli olarak yaşamayı hiç düşünmedim. Para önemli tabii, ama asla ve asla benim için birinci sırada değil. Şimdi geriye dönüp baktığımda, zaman zaman 'yanlış mı yaptım?' diye soruyorum. Ama kendi huzurum için doğru yaptığımı düşünüyorum. Zaten bir dönem 'neden özel kanallarla geçmedin' sorusunu soranlar, şimdi 'iyi ki geçmemişsin' diyorlar.

▼Futbolu radyodan anlatmakla televizyonlardan anlatmak farklı şeyler değil mi? Ne gibi farklar ikisi arasında?

Aslında çok net bir biçimde radyo anlatımı-televizyon anlatımı diye bir ayrım yoktu. Bunu biraz alaylı olarak öğreniyorsunuz. İkisi için de önemli olan, doğru ve tarafsız bir biçimde dinleyiciye maçı en iyi şekilde aktarmaktır. Radyoda ayrıca izleyicinin zihninde oyunun canlanmasını sağlamak gerekiyor. Bazı terimler geliştirirsiniz bunun için: 'Orta yuvarlağın kendi yarı alanına bakan dilimi' gibi mesela. TRT'de telefon operatörü olan âmâ bir arkadaşımız var. Sen maç anlatırken gözümde canlandırabiliyordum demişti. Bu o kadar önemli ki benim için. Radyo anlatımında en önemli unsur dinleyiciyi radyoya çekmektir. Çok sesli anlatmamak, inşileri çıkışları iyi vermek önemlidir bu yüzden. Durağan maç anlatmamak gerek. Aksi halde o maçı dinleyen, maçı spiker kötü anlatıyor noktasına getirir. Ama televizyonda bırakın görüntü önünüzde gitsin. Zaten maç gerektirirse maçın önüne çıkarsınız. Ama radyoda mutlaka maçın önünde gitmeniz gerekmektedir. Maçı sizin sürüklemeniz lazım.

▼Burada tarafsızlık anahtar kelime sanırım. Bir futbol spikerinin iç saha maçlarında tarafsız olmasında herkes hemfikirdir. Ama milli maçlar ve Avrupa maçları söz konusu olduğunda bizim tarafsızlık heba oluyor. Her golü yas havasında yiyoruz, her golü fetih havasında atıyoruz. Oysa

bu konuda en iyi olarak gösterilen BBC'nin soğuk tarafsızlığı ünlüdür bütün dünyada. Neden bizde böyle?

Bizde bu geleneğin oluşmasındaki en önemli etken uzun bir dönem televizyon yayıncılığının olmamasıdır. Bir zamanlar izleyici sadece radyoda anlatanları baz alıyordu ve onlara inanmaya mecburdular. Bilindiği gibi futbol bir yandan da kitleleri uyutma aracıdır. Sizi büyük sıkıntılarından uzaklaştırabilecek, her dönemin iktidarlarının sahip çıktığı bir araçtır. Ve bu araç kullanılırken anlatım yapan insanlar da bu rüzgâra kapılarak anlatırlar. Bu o ülkenin ne kadar demokrat olduğunun da göstergesidir. Ne kadar demokratik bir yapıya sahipseniz spiker de izleyicisine bunu o kadar objektif aktarabilme rahatlığına sahip olur. Eğer böyle bir yapıya sahip değilseniz her şey zorlaşır, vatan haini bile ilan edilebilirsiniz her an.

Ama sonra işin içine televizyon girdikten sonra değişti her şey. Pozisyonları göre göre hakem bizi yaktı diyemez oldu bir sürü arkadaşımız. Çünkü radyodaki gibi değil, herkes görüyor. Avrupa'da başarılar gelince iyiden iyiye aşıldı bu psikoloji. Bu sayede herkese bir güven geldi. Hem anlatana karşı bir güven, hem takımımıza karşı bir güven...

Mikrofonun lezzet ustası

Levent Özçelik, deneyimi, üslubu, anlatımdaki becerisi ile 'âmâ'ya bile maçı yaşattıran bir spiker

Futbola ses verenler

▼En çok eleştirilen kesimlerden biri spikerler. Gerçekten de birbirine benzer anlatımlarla dolu ortalık. Bu nasıl aşılır sizce?

Kelime çeşitliliğini sağlamak lazım. Bu da sözlük ezberleyerek olmaz. Tabii ki sözlük elinizin altında olacak ama bir dünya görüşü de gerekiyor. Uyanık olmak şart. Her olayla alakanız olmalı.

▼Bir de şu telaffuz meselesi var. Asıl eleştiriler de noktada yoğunlaşıyor, değil mi?

Evet ama bazen acımasız oluyoruz. Ben Eurosport'a da bakıyorum, orada da çeşit çeşit telaffuz var. Ben yabancı meslektaşlarıma okunuşları mutlaka sorarım. Hata olur, ama 9 adamın 8'i bir şekilde söylerken 1'i diğerlerine dikkat etmeyip kendince bir telaffuz ortaya çıkarıyorsa bu yanlış oluyor. ■

Aynı dili mi konuşuyoruz?

Hakem Dünyası

Futbol, tıpkı müzik gibi evrensel boyutta algılanan bir olgu. Çok bilinmeyenli denklem gibi görünseler de her ikisinin de kuralları basit ve anlaşılırdır, eğer siz karıştırmaya kalkmazsanız!

Bir de futbolun dilini her gün yeni bir ifade ile değiştirerek ayrıcalık yaratmaya çalışanlar var. Futbol adına en çok konuşan ya da yazanlar arasında yaygın olması çok daha ilginç karşılanırsa da acaba anlaşılır olmaktan giderek uzaklaştıklarının farkındalar mı, o da soru işareti...

"Korner" yerine "Köşe Vuruşu" denilmesi örneğinde olduğu gibi, İngilizce ifadelerin dilimize geçen tam karşılıklarından söz etmiyorum. Benim derdim, uydurulmuşlar ile yakıştırılmışlar!

Örneğin, "Kıl payı ofsayt" deyimi vardır yıllardır söylenen... Oysa kurala göre, ofsayt ya vardır ya da yoktur. Ayakların ve vücudun rakibe göre belirgin konumu ile değerlendirilen bir kuralı bu hassaslıkta ki bir ölçere indirgeyerek çözmek ya da çözüldüğünü göstermek acep ne kadar doğrudur?

"Bana göre penaltı kararı ağırdı" diye oturaklı bir yorum yapılmışçasına pozisyona damga vurulur çoğu zaman. Sanki penaltının hafifi de varmış gibi. "Size fazla kilolu geldiyse saygı duyarım, görüştür!" diye bir adım ötesi nezakete taşıyanı da vardır bu tartının. Oysa geçerli formül; topun oyunda olması ile olayın o kaleyi savunan takım oyuncularını tarafından kendi ceza alanı içinde yapılması üzerine 10 kusurlu hareketten birinin oluşması ve bunları hakemin veya yardımcı hakemin görebilmesidir.

Penaltının varlığı veya yokluğu, hakemin (yardımcı hakemlerin) görebilmesi kadar yukarıda belirtilen somut kriterleri doğru değerlendir-

mesiyle orantılıdır. Penaltı üzerine yoğunlaşan futbol analizlerinde, pozisyonu hakemin görmesi ile görmemesi kadar, görebilecek konumda olup, olamadığının değerlendirildiğine de çokça rastlanıyor. İşte o zaman aynı dili konuşmadığımız kaygısı daha da derinleşiyor.

Örnekler o kadar çok ki! Hakem atışına, "Hava Atışı" yakıştırmasını geçiyorum... Ülkemizdeki uygulaması on yılı aştığı halde hakemler için hala "trio" sözcüğünü kullananlar var. Oysa profesyonel liglerde maçlar 4 hakemle oynanıyor. Taç hattına paralel kenarı İngiliz ölçü birimine göre 6 yarda olan "Kale Alanı"na "Altı Pas" denilir ama aynı mantıkla "Ceza Alanı" için sadece "18" kullanılarak hiç pas verilmez nedense!

Kale alanı konusunda, özellikle görsel medyanın maç naklen yayını aktaran sunucular izleyiciyi yanıltıyorlar. Kimden öğrenildiği belirsiz, "Altı Pas içinde kalecilerin kılına dokunulamaz" yorumları küliyen yanlış. Çünkü dokunulur. Hatta öyle bir dokunulur ki, kurala göre bu temastan etkilenen kaleci topu elinden kaçırır veya kalenin içine topla düşerse gol kararı verilir.

Ama bu yanlışlı sürdürmelerinin nedeni şu... Kaleci de olsa bir oyuncuya şarj yapılabilecek yer, omuzla dirsek arasındaki bölgedir. Kaleciler topu almak ya da kazanmak amacıyla kollarını öne veya yukarı uzattıklarında, şarj bölgesi ortadan kalkar. Olmayan bölgeye şarj yapılamayacağı, herhangi bir temasın da itme eylemine dönüşmesi nedeniyle kurallara göre faul oluşmaktadır.

Kalecilere de, diğer oyunculara olduğu gibi oyun alanının her köşesinde kurala uygun şekilde (ona

nizami de denilir) şarj yapılabilir. Kale alanının içinde ise ancak top kalecinin elinde iken ve yine kurala uygun olmak koşuluyla şarj yapılabilir.

Yanılı, kalecilerin sürekli hava toplarına yükseldiklerinde şarj bölgelerinin ortadan kalkmasının, kalecilerin dokunulmazlık zırları olduğu şeklinde yansıtılmasıdır.

Bir de namı ülkeyi saran "Geri Pas" var !.. Bunu kullananlara şimdi iki soru soruyorum.

İlki: Pozisyon gereği kaleci penaltı noktasında, takım arkadaşı da kale sahası içinde ve kaleciye ayağı ile hani tanıma uygun şekilde göz göre göre pas veriyor, karar?

Hemen ikinci soru: Bu pas geri midir, ileri midir?

Kalecinin konumuna göre "geri"yi kullanıyorsanız size göre bunun da "ileri" olması gerekmez mi? O zaman, "Kaleciye Bilerek Pas"ın adını kim geri pas diye değiştiriyor? Ya da neden yanlış kullanmakta ısrar ediliyor? Oyun içinde büyük çoğunlukla pasın en gerideki oyuncu olan kaleciye doğru geri verilmesi, kuralın lafzını ve ruhunu değiştirmemizi gerektirmemeli.

Aynı dili kullanmamak, teknik yorum ve analizlerde uzlaşabilmeyi de zorlaştırıyor.

Futbolu yönlendirenlerin ve bu yönde mesleki sorumluluğu olanların yorumları farklı da olsa aynı dili kullanmaları en azından yanlışlıklarını azaltacaktır.

Futbol kamuoyunun yeterince irdelediğini sanmadığım avantaj ve ofsayt pozisyonlarındaki "bekle gör!" uygulamasının hararetle tartışılacağı gün, belki de bir derbi maçında sonucu etkileyen pozisyon olacağı için, olay masaya yatırılarak haftalarca gündemden düşürülmeyecek. Bekleyelim ve görelim.■

Evden uzak...

Yabancı Gözüyle

Bazı büyük şaraplar yolculuğa gelmez. Kapadokya'da büyük keyifle tattığınız bir şarap Ankara'da ya da İstanbul'da aynı güzelliği vermeyebilir. Batı Avrupa'da da, Türkiye'nin takımları ve oyuncularını aynı şekilde yorumlanıyor: Kendi sahasında bazen müthiş ama deplasmanda sıkça tatsız ve zayıf. Ve o yüzden son on yıl boyunca alınan tüm mesafeye rağmen, Batı Avrupa Türk takımlarını hâlâ zayıf görüyor. Nadiren bir Galatasaray çıkıyor, bazen de bir Gençlerbirliği; ama genelde Türk takımları yenmesi kolay bir takım olarak görülüyor Avrupa'da. Buna rağmen, Batı Avrupa'daki takımlar için Türkiye'deki rakiplerden çekinmek için bir sürü başka neden var. Fakat maalesef bu nedenler arasında Türkiye'deki futbol kalitesi ilk sırada değil. Aslında nedenler daha çok Türkiye kendisiyle ilgili. UEFA ya da Şampiyon Ligi kura çekilişi sırasında, bir Türk takımıyla eşleştirilmek iyi haber değil hiçbir Avrupalı için. Çünkü Türkiye, turistler için hoş, misafirperver ve güzel bir ülke olabilir ama futbolcular için durum pek böyle değil. "Evden çok uzak orası. Uçuş saatler sürüyor. Önemli maçlardan önce belki otelinizin kapısında, gece boyunca davul çalabiliyorlar. Stadlar eski ve bazen çok bakımsız ama tutkulu ve ateşli seyirci-

lerle her yer dopdolu. Maytap atıyorlar, hatta bazen sahadaki duman topu görünmez hale getiriyor. Korner attığın zamanda bozuk para ve pet şişe yağmuru altında kalabilirsin. Bunların da ötesinde, ülkenizle siyasi sorunları varsa, o zaman her şey daha da stresli oluyor. Çünkü bu havaalanında sizi yüzlerce öfkeli Türk'ün, karşılayacağı anlamına geliyor" Bunlar hep tanıdık gerekçeler. Bir uluslararası maç sırf bu maçı oynayacak takımlardan ibaret değil. Takımlar var, ama aynı zamanda gidilecek yerler var. Ve açıkçası Türkiye kolayca gidilecek bir yer değil. Ne yazık ki futbol açısından, Türkiye hâlâ bazılarının tehlikeli, ne olacağı belli olmayan ve "yabancı" bir yer olarak görülüyor. Bu yanlış ve esasen ırkçı önyargıda Avrupa'daki medyanın da payı büyük. Örneğin, müthiş 2000-2001 sezonunda Galatasaray'ın attığı her gol ya da kazandığı her zafer, dış basında yeni bir "döner bıçağı" ya da şiddet manşetiyle dile getirildi. Türkiye'de çalışan ve Türk futbolunu seven benim gibi yabancı muhabirler için o zamanlar büyük bir hayal kırıklığı yaratıyordu bu. Biz sanıyorduk ki bu başarılarla Türk futboluna ilgi artacak ve biz de yazı işlerimize yeni fikirler sunmaya başlayacağız: Mesela Gaziantepspor diye bir takım var, güzel oynuyorlar; Ankara'da Gençlerbirliği çok önemli şeyler yapmaya başladı, yeni kuşak oyuncular yetenekli vs. Fakat Batı başkentlerindeki

haber şefleri böyle şeylere itibar etmediler maalesef. Onlar için gerçek gündem tribün şiddeti, mafya, bıçaklarla gezen Türkler oldu. Ve ne acı bir gerçektir ki bu tür haberleri 'yaratmak' gerekmiyordu ve bir şekilde Türkiye'yi böyle görmek isteyenler istediklerinin karşılığını da alıyordu. Galatasaray-Leeds United maçı öncesi Taksim'deki işlenen cinayetler aslında Türk futboluyla direkt ilgisi olmayan olaylardı, fakat dışarıdan öyle algılanmadı! Oysa, Türkiye'deki tribünler aslında yabancı seyirciler için gayet sıcak, güvenli ve eğlenceli yerler. Bugün İstanbul'a gelen turistler maça rahatlıkla gidebilir, gidiyorlar da. Ama İngiltere'ye seyahat eden Türkler için aynı şeyi o kadar kolay söyleyemem.

G.Saray istisnası

Galatasaray'ın başarısı Türk futbolunun en büyük başarısıdır ve belki de en büyük istisnası... Lakin Galatasaray'ın UEFA Kupası'nı kaldırması bile Türk futbol hakkındaki yaygın önyargılara son vermedi; hatta tersine Avrupa'daki önyargıları destekledi bile. Bir İngiliz deyimimiz var: "Bir tek kırlangıçla yaz gelmez." Takip eden senelerde, başka Türk takımları da benzer bir sükse yapabiliyordu o zaman kafalar değişmeye başladılar belki. Ama olmadı. Batı Avrupa "Galatasaray istisna, Türk futbolunu asıl Fenerbahçe daha iyi temsil ediyor," demeye devam etti. Ve o tezi destekleyen bir çok örnek buldular. Tugay Kerimoğlu, Nihat Kahveci ve Emre Belözoğlu dışında Türkiye'de doğup büyümüş oyuncular genelde Avrupa'da mutsuz ve verimsiz oluyor. Fenerbahçe'nin Manchester United'daki maçındaki yenilgisi aynı çerçevede değerlendiriliyor zaten. Bu Türkler seyahate gelmez, denir Avrupa'da. Bence artık örtülü bir şekilde bunu Türkler bile kabul ediyor. Yabancı bir takım İstanbul'a vardığı zaman mutlaka şu soru sorulur: "Buradaki seyirciler çok ateşli. Hazır mısınız?" Tabii ki hazırlar. Bunlar profesyonel futbolcular. Paris'te de oynamışlar, Barcelona'da, Glasgow'da da. İstanbul'da oynamak rahat olmayacak ama bu oyuncular için çok da olağanüstü bir şey değil ki bu. Aynı şekilde bir Türk takımı Almanya'da ya da Hollanda'da oynayacaksa eğer, illaki bunu söylenir: "Orada büyük bir Türk topluluğu var. Adeta kendi sahamız gibi olacak." Tabii ki tribün desteği önemli bir şey ama bazen ben şu izlenimi ediniyorum. Sanki Türklerin hakiki futbolu sadece ve sadece Türklerin önünde oynanabiliyor. Diğer takımların başarılı Türk takımlarından - Fatih Terim'in Galatasaray'ı ve Ersun Yanal'ın Gençlerbirliği geliyor aklıma - öğrenmesi gereken ders tam tersi bence. Hakiki Türk futbolu evinizden, taraftarınızdan ve ülkenizden uzak yerlerde oynanmalı asıl! ■

Bağırmaayan taraftar...

Ağustos için sıcak bir gece... İzmir'in o tatlı esintisi düğündeki herkesin yanaklarını şöyle bir okşarken canlı müzik yapan ekibin smokinli solisti Türkçe şarkılara geçti. Tüm yaş gruplarına hitaben başlayan şarkının ilk notalarından itibaren tüm davetliler oldukları yerde bir sağa bir sola yalpalanarak, gözleri hafif kısıp, başlarını oynatarak şarkının melodisine eşlik ediyorlar. Sözler başlıyor, hep bir ağızdan söyleniyor:

"Sen kalbimin mehtabısın, güneşin, sen ruhumun vazgeçilmez bir eşisin..."

Elim boynuma gitti, kaşkolum yok tabii, kravattı çıkarıp sallasam hiç olmaz... Zaten şarkıda da bir eksiklik var, tam şu anda mikrofondaki sesin "arkadaşlar atkılar, kaşkollar çıksın, Telsim açık maytapları yakalım" demesi gerekirdi. Büyü resmen bozuldu.

Muazzez Ersoy'un nostalji albümlerini de ağız tadıyla dinleyemiyor, bir yerinde bağıra bağıra kendi bildiğim şekli ile söylemek istiyorum. O albümü arabada dinlesem 6 saatte İstanbul'dan Antalya'ya gider, yolda da durup Burdur'da pide yerim.

Yeni doğan kızımın banyosunu yaptırmak için suyu çiçek şeklindeki termometre ile 39 dereceye ayarladım. Ela annesinin kucağında, sarı havlusuna sarılmış bir şekilde banyoya geliyor. Ellerim havada bağırıyorum: "Kalbimizin kralı geliyor, geliyor, geliyooor."

Falanca Plazadaki plazma televizyonlu-videolu, koyu renk dev masalı toplantı salonunda biz iki kişiyiz. Müşteri-ajans el ele geliyorlar. Onlar tam 7 kişiler ve masada tam karşımıza oturup kartlarını veriyorlar. Bize dik dik bakan, kartvizitinde müşteri süpervizörü denen adam içinden "deplasmana hoş geldin..." diye tezahürat yapıyor olabilir mi? Toplantıdan çıkarken teklifimiz bu sene de kabul edilecek gibime geliyor. Bir kabul edilsin, o müşteri süpervizörüne "işte böyle, her sene böyle..." diye e-mail göndermemek için kendimi zor tutacağım.

"Viiiiizz." Kulağımın dibinden geçmese hiç dokunmayacağım ama yeter artık. Kalkıp ışığı yakıyorum. Tablet koymamışız hemen fırsatı kolluyorlar sinek kadar akıllarıyla...

Yerdeki dergiyi rulo yapıp hücumla geçiyorum. Hanım "duvarda öldürme iz yapar" diyor ama çok geç, 3 sivrisineği rekor bir zamanda öldürüp bağırıyorum "burası Ataköy burdan çıkış yok."

Kapıda komşular ile hal hatır sorarken "Bankada para yokmuş otomatik ödeme yapamamışlar. Cezalı ödeyeceğiz gaz faturasını" diyen kapıcıya blok yöneticisi sıfatıyla dik dik bakıp "yarın hemen öde" diyorum. Komşuların bakışlarında "Yönetim istifa" düşüncesini seziyorum. "Hem paramı hem sağlığını kaybettim. Bu Ocak ayında bırakıyorum ama o güne kadar görevimin başındayım" diyorum. Allah'tan beni seven 3 ve 4 numaralı dairelerin içlerinden "kat malikiyiz biz çekeriz cefa büyük başkan bizi bırakma" dediklerini hissediyorum. Uzun lafın kısıası hayatımın, hayatımızın büyük bir bölümü fondaki tezahüratlar eşliğinde geçiyor. Anlamını, değerini bilen biliyor. Bilmeyen de oluyor elbette. Yıllar önce, Ankara'da televizyon başında maç seyrederken futbola ilgisiz bir aile dostumuzun "bazı tezahüratları ni-

ye yaparlar anlamıyorum. Mesela 'ayağa kalkmayan Sincanlı olsun ne demek ?'" demesini hatırlıyorum ve hâlâ gülüyorum...

Tribünde "yarın sesim çıkmayacak ama olsun" diyerek yapılan tezahürat ile takımı arkadan itmek ne demek iyi bilirim. Taraftarın "inandık sizlere bu sene" diye başlayan dizelerle kazandığı maçlara, hatta sezonlara tanıklık ettiğim için de çok şanslıyım. Her şey bitti sanılan anlarda "hadi beyler hadi!" diyerek tezahüratları başlatan 'tribün abileri' vardır. Onların etkisi amigodan farklıdır, saygı ve inanmışlıkla "o bağırıyorsa bende bağırmalıyım" denir. Maç boyu böyle saygı duyduğum kişileri göz ucuyla kontrol ederim. İşte o tribün abileri, maçla hiç alakası olmayan bir kişiye, kulübe yönelik hiçbir espri zenginliği taşımayan, kaba, küfürlü tezahüratlar başladığında susar. İşte o zaman susmayı bilmek gerekir. Onların zamanlamasını iyi yaparak başlattıkları muzip tezahüratlarda da "ya nereden akıllarına geldi" diye önce güler, sonra da onlara katılırım...

Televizyon başında oturarak maç seyrederken henüz ilk düdük çalmadan tribünleri Samanyolu şarkısı eşliğinde bir atkı-bayrak denizinde aşkla seyretmek mi insana keyif veriyor, yoksa kalabalığın sağladığı güvenle bir kaç yeniyetmenin, maçı anlatan spikere yakın oturmanın verdiği avantajla, gündelik hayatta göz göze gelmeye dahi utandığı kişilere ettiği insanlık dışı küfürleri duymak mı? O insanlık dışı, duyar-sız, kin dolu, argoda bile yeri olmayan tezahüratlar başladığında yıllar önce "Sincanlı olmak ne demek diye?" bana soran abimiz gibi "keşke duyunca bende anlamasam, asabımı bozmasam" diyorum, diyoruz. Demiyorsak ne tribün abilerini tanıyoruz, ne de bir gün tribün abisi olabileceğiz!.. ■

Tribünlerin Dili

Atak, fırsatçı ve süratli. Beşiktaş'ın cankurtaran simidi, futbolumuzun yeni ümidi.

Yavru kartal yükseğe uçuyor

İbrahim Akın

Gelecek Zaman

▼Hedeflerin büyük gerçekten. Peki bütün bunlar için ne kadar süre öngördün?

Tabi ki, bunlar hemen bir sene içinde olacak şeyler değil. Henüz Ümit Milli Takım'dayım ve tecrübe kazanarak A millî olmak daha zaman alacaktır haliyle. Şu andaki A Milli Takım'da Ümit Takım'dan gelen bir sürü oyuncu var. Ben de onlardan biri olabilirim.

▼Oyun içinde ne gibi eksiklerini görüyorsun? Yani şu anda bu hedeflerini gerçekleştirmen için daha çok çalışman gerekiyor. Ama neye çalışacaksın?

Her futbolcunun eksikleri var, ona göre idman yapıyoruz zaten. Benim de eksğim vardır kesin. Yoğun maç ve kamp programları nedeniyle bu eksikleri giderecek özel çalışmalar yapamıyorum şimdilik. Altay'dayken daha fazla gözlemleyebiliyordum eksikliklerimi. Sonuçta orada böyle bir tempo yoktu, haftada üç maç oynamıyorduk. Hiçbir şey de yapmıyor değilim tabii. Özel olarak ağırlık salonuna gidiyorum, çünkü güçlenmem gerekiyor.

▼Altay'dayken çok daha az insan tarafından tanınıyordun. Ne de olsa Altay daha az seyrirciye sahip bir kulüptü. Şimdi herkes tanıyor seni. Bu bir stres yaratıyor mu?

Hayır yaratmıyor. İlk zamanlarda biraz stres vardı tabii, ama bu durumu aşmak açısından şanslıyım ben. Çünkü ilk haftalarda hep deplasmanda oynadık.

▼Televizyondan futbol seyre diyordunuz musun?

Tabi, hepsini takip ediyorum. Ge-

nellikle Türkiye'yi seyre diyorum ama Avrupa futboluna da ilgisiz değildim.

▼Futbol camiasında neyi iyi, neyi kötü buluyorsun? Eleştiriler biraz fazla bence. Ölçüyü kaçıyoruz gibime geliyor. Ben sadece eleştirileri sevmiyorum.

▼Daha çok genç bir yaştasın, ama çabuk sıkılmışın eleştirilerden. Oysa bu eleştiriler önümüzdeki on sene peşinden ayrılmayacak. Bu daha eleştirilerin en az olduğu dönem. Şimdiden sıkıldın mı?

Henüz sıkılmadım, ama yanlış buluyorum.

▼Peki bu konuda ne yapılması gerekir? Biri sana kötü oynadı dediğinde rahatsız olmak doğru mu?

Ben genelde okumuyorum kimseyi. O yüzden çok etkilemiyor beni. Ama bazılarına hak verdiğim de oluyor tabii. Ama asıl eleştiriler takım arkadaşlarım, ağabeylerim, ve antrenörlerimden geliyor. Diğerlerini pek dinlemiyorum.

▼Ama bazen bu eleştiriler insanı iyiye götürür, böyle bir şeyin imkanı yok mu?

Olabilir tabii. Ama ben dışardan gelen eleştiriye değil de içeriden gelen eleştiriye daha fazla önem veriyorum. Onların söylediği şeyleri yapıyorum.

▼Kendine örnek aldığın biri var mı?

Sergen Ağabey'i örnek alıyorum. Onun her özelliğini beğeniyorum. Onun sevgisi daha farklı, bir başka etkisi var üzerimde. Altay'da oynarken de onu izlerdim, örnek alardım. Yabancı olarak ise Raul'u izledim hep. Onun stili de etkileyicidir.

▼Bu iki isim de senin oyun stilinden farklı bir oyun stiline sahip. Değil mi? Gerçekten de öyle. Neredeyse hiç benzemiyor oyun stillerimiz. Ama Zidane'ı, Raul'u beğenmek için benzemek gerekmiyor ki?

▼5-10 sene önce sokakta top koşturan bir gençtin. O zamanlar hepimizin oynadığı futbolcu kartları vardı. Ve şimdi senin resmin var kartlarda. Nasıl bir duygu bu?

Evet o kartlarla ben de oynadım. Hatta hala bazıları bayılırım. Şimdilerde kendi resmini o kartların üzerinde görmek gerçekten mutluluk verici. İnsan bir acayıp hissediyor. Çünkü eline kartları alıyorsun, kendini görüyorsun.

▼Oyunlarla aran nasıldır, bilgisayar oyunları mesela?

Bilgisayarla çok oynarım. Araba yarışı oynamaya bayılırım. "Need For Speed" oyunu bence çok iyi bir oyun. Ama sadece bu değil. Bir sürü oyun oynarım ve hepsi hoşuma gider. Tabii futbol oyunları da var bunların arasında.

▼Peki hangisi daha zevkli?

Pro Evolution Soccer inanılmaz bir oyun. Acayip gerçekçi yapmışlar. Hatta kamlarda falan turnuva bile yapıyoruz. Bayağı çekışmeli maçlar oluyor.

▼Kendini nasıl buluyorsun o oyunlarda? Bir iki tane yönümü doğru saptamışlar. Ama hepsi tam doğru değil.

▼Türkiye dışında, hangi ülkenin millî takım stilini seviyorsun?

Fransa.

▼Neden?

Onların oynadıkları oyun stili çok farklı, 3 forvetli oynuyorlar ve çok hareketliler... Teknikleri de iyi, mücadele güçleri de...

▼Kötü günlerin oldu mu hiç?

Oldu tabii. Ama ne zaman ki o şekilde giderse hedeflerimi gerçekleştiremeyeceğimi anladım, o anda kendimi daha çok vermeye başladım.

10 hafta kötü oynadıktan sonra bir toparladım pir toparladım. O günden beri çıkış içindeyim.

▼Nasıl atlattın bu dönemi?

Kendimle kavga ettim. Yakın bir arkadaşım vardı, onunla çokça konuştum bu konuyu. Sonra atlattım ve çıkış yakaladım. Gerçekten de o zamandan beri kötü oynamıyorum.

▼Altay'la Beşiktaş'ın farkı ne?

Altay'la Beşiktaş'ı bir tutmanın imkanı yok. Buranın havası bambaşka. İnsan apayrı konsantre oluyor. Sahaya çıktın mı arkanda 30.000 kişi var.

Bu seni daha çok motive ediyor. Ben de kendimden bu performansı bekliyordum açıkçası. Çıkış yapacağımı biliyordum. Ama bu kadarını ne ben bekliyordum, ne de başkaları.

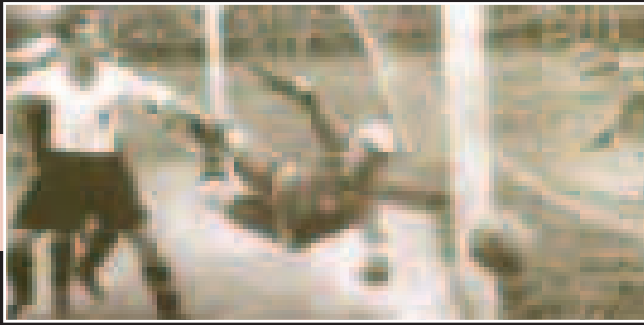
▼Avrupa'ya gitmek için yeterli gücün olduğuna inanıyor musun? Bu gerçekleştirebilecek bir şeymiş gibi geliyor mu sana? Tabii neden olmasın. Hedeflerimden bir tanesi Beşiktaş'ta oynamaktı ve bunu gerçekleştirdim.

Burada uzun yıllar kalıp ondan sonra da Avrupa'ya gitmek istiyorum. Bunu da yapacağımı kesin inanıyorum.■

O şeref bize ait

Saygı Duruşu

Bir koca çınarı yitirdik geçen ay. Ölümüyle hatırlanan büyük yıldızlar listesinde artık onun da adı var. Seyredenlerin içi cız etmiştir kesin. Dinleyenlerin ise masallarındaki büyü bozuldu; kahramanları öldü çünkü. Evet, Voleci Şeref, Şeref Görkey artık yok.

Futbolun esamesinin okunmadığı, futbolculuğun pek matah sayılmadığı dönemler... Cumhuriyet bile henüz toy, daha 6 yaşında. Genççik bir çocuk, nasıl azmettiyse, geleceği belirsiz bu işe artık nasıl aşık olduysa, 16 yaşının hevesiyle çekiyor resti ve futbolcu olmak için Beşiktaş kulübünün kapısına dayanıyor. O gün bu çocuğun elinden tutan herkese minnet borçluyuz. Çünkü o devirde henüz kimse farkında olmasa da aynı çocuk yüzüncü yaşında en büyük meşalesini yakacaktı Siyah Beyazlıların ve Türkiye'de futbolun tarihine adını yazdıracaktı: Şeref Görkey. Bir koca çınarı yitirdik geçen ay. Ölümüyle hatırlanan büyük yıldızlar listesinde artık onun da adı var. Seyredenlerin içi cız etmiştir kesin. Dinleyenlerin ise masalları bozuldu; kahramanları öldü çün-

kü. Evet, Voleci Şeref, Şeref Görkey artık yok. Ama futbol tarihimiz onun ismini sayıklıyor her satırbaşında. Futbolumuzun harcına büyük emekleri geçmiş bir tarihi o. Oyunun bugünkü gibi oynanmadığı dönemlerin, Taksim Stadi'nin, Şeref Stadi'nin, imkânsızlıkların, yoklukların, parasızlığın, seyircisizliğin hüküm sürdüğü yıllarda sevdalandı meşin yuvarlağa. Şan, şöhret, kariyer, para hırısı değil, futbol aşkını azık etti kendine. Ve koştu, koştu, koştu... Geriye dönüp baktığında kilometrelerce yol kat ettiğini gördü. Sayısız şampiyonluk (9'u İstanbul şampiyonluğu, 9'u resmi olmak üzere toplam 22 kupa), onlarca gol, adıyla ünlenen voleler vardı özgeçmişinde. Ama sadece bir tane-cik milli maç oynayabilmişti. Bunun da nedeni aşikârdı. Milli maç

vardı da o mu oynamadı? Dünya savaşlarının ortasında futbola sevdalanmayı kolay mı sanırsınız? Ama zorluktan hiç şikayet etmedi Şeref Görkey. 1913 yılında savaşa doğmuştu ve Nişantaşı'nda futbola başladığında koskoca bir toplumda hayat daha yeni kuruluyordu. Lakin futbolcu olma tutkusuna kapılmıştı bir kere. Tam yirmi sene formasını giyeceği Beşiktaş kulübünden içeri ilk adımını attığında kim bilir ne düşünüyordu? Kulübün yalızlı sayfalarında başköşeye oturacağını, 100. yılını kutlayacak kadar uzun süren bir aşkla yanacağını gerçekten hissedebiliyor muydu? Muhtemelen sadece içi içine sığmıyordu. Çünkü o yalnızca bu oyunu sevdi. Getirisi, götürüsü, işesi, maaşı, neması, büyüğü değil, oyundu onu çeken. Her golüne bir gül kondurmak istemesi de bu yüzdendi. Gol goldür demedi hiç. Sanatını köreltmedi.

Voleyle atılmayan golleri gol den saymazdı Voleci Şeref. Bir Fenerbahçe maçında attığı 'sıradan' gole taraftar tepki gösterince, sahiplenmedi yaptığı işi, saymasın diye hakeme itiraz etti! Fiyakalı olmayana hiç yüz vermedi. Briyantini saçlarına yakışan golleri seviyordu o. Attığı 320 golün 99'u voleyleydi. Gönlüne sorsanız 99 golüyle anılmak isterdi mutlaka. Ama hiç kendini övmedi. O golleri atmıştı, çünkü Baba Hakkı ve Sükrü Gülesin'in ortalarına ancak o goller, o voleler atılırdı. Kimse inanmadı bu yalanlarına! Tevazuya kurban

edilecek gibi değildi hüneri. Bu oyunu 100 metreden seçebilen herkes biliyordu onun maharetini. O voleyciydi, gelişine bir hayat yaşadı, bekletmeden yaşadı, tam doksanda yaşadı... Yüzüncü yılda Feyyaz Uçar'ın koluna girip sahanın ortasına doğru yürürken hiç heyecanlanmadığı kadar heyecanlandığını söylemiş. Olur mu hiç Şeref Usta, o heyecan bize ait. Tarihî çınarları bir bir gömerken biz, futbol uğruna genççik canlar yiterken teker teker, biz seni alkışlamanın şerefine nail olduk. O şeref bize ait Şeref Görkey, o şeref bize ait... Gözlerini yumarken hayata, eğer tüm yaşamı gözünün önünden bir film şeridi gibi geçtiyse iki şeyi seçebilmiştir mutlaka. Volelerini ve Kara Kartal'ını. Toprağın bol olsun üstad. Seyremedi çoğumuz seni, ama tarihe tanıklık etmeden de efsaneleri alkışlamak mümkündür, değil mi?

Hangi yaşlarda ne yapmalı?

Futbol günümüzde ekonomik anlamda çok büyük bir sektör halini aldı. Ülkeler birbirlerine artık muharebe alanları yerine futbol sahalarında üstünlük sağlamaya başladı. Hatta Avrupa Futbol Şampiyonası'nı kazanan ülkenin Avrupa'da ekonomik etkinliğinin arttığı bilimsel olarak saptandı. Tarihteki önemli gladyatörlerin yerlerinde şimdilerde günümüzün futbol yıldızları bulunuyor. Kitleler onları takip etmeyi, taklit etmeyi, kendilerini onlarla özdeşleştirip onların başarıları ile mutlu olmayı ve başarısızlıklarını kendi başarısızlıkları gibi algılamayı yaşamayı bir gerçek olarak görmekte. Bu gerçekler ışığında çocuklar hem aileleri hem de ülkeleri için, futbolda başarılı olmayı bir kurtuluş yolu olarak görmekte. Gelişmiş ülkelerde, bu konular tam tersi şekilde değerlendiriledursun ülkemizde de durum hâlâ kurtuluş formülüne endeksli. Oysa çocuklar durumun pek farkında değiller, onlar kendilerine dayatılan düzen içinde rol bulmaya çalışmaktalar.

Günümüzde genel anlamda değerlendirildiğinde, çocuklar topla oynanan oyunları (-ki bunlar arasında ülkemizde en popüler olan futbolu) yeni bir beceri kazandıkları, yarışmaya dahil oldukları ve eğlendikleri için seviyorlar. Küçük yaşlarda çocukların büyük bir bölümü özellikle eğlenceli olduğu için futbol oynamak istiyorlar. Kuralları kendilerinin yorumluyorlar. Amaç sadece "oyun" oynamak.

Her oyun oynayan çocuğun tepkisine benzer bir tepki, futbol oynayan çocuklar için de geçerli. Yani çocuk oyunun ilgi çekmediğini, eğlenceli olmadığını düşünür ya da hissederse oyunu bırakır. Futbol da böyle. Bütün bunlar antrenör yönetiminde yaşanıyor ise antrenörün davranış modeli ve çocuğa yaklaşımı çocuğun futbol oynama ilgisini kaybettiği ya da artırabilir. Düzenli futbol antrenmanı yapabilecek yaşa gelinceye kadar, (9-10 yaşları) çocuğun oynadığı oyundan zevk alabileceği, grup dinamiklerini yaşayarak edinebileceği, paylaşmayı, yardımlaşmayı, birlikte bir amaç için uğraş vermeyi öğrenebileceği ortamlar yaratılmalı. Bu amaçla antrenör yönetiminde yapılan çalışmalarda, düzenli futbol oynamaya başlandığı ilk dönemde dahil olmak üzere, geçen süreçte "oyun" for-

mundaki uygulamalara devam edilmeli. Günümüzde çocuklar için 10 yaş resmi olarak futbol karşılaşmalarına çıkılmasına müsaade edilen yaş olarak kabul görmekte. Ülkemizde çocuklar, ilköğretim eğitimi içinde kalan bu yaş sınırına kadar okullarında aldıkları bedensel eğitim uygulamaları ve sosyal ortamda katıldıkları oyunlarla gelebilmekte. Tıbbi

zenlenecek egzersiz ve antrenman çalışmaları 3 ana evrede değerlendirilebilir.

Genel geçiş evresi: 6-9 yaşları arasında yaşanan dönem olarak kabul edilir. Oyun ve oyun formu uygulamalarının yoğunlukta olduğu hareket becerisi ve yaratıcılığın engellenmemesi gereken bir dönemdir. Çocuğun eğlenmesi ve tat alması esasına dayanır. Çok yönlü eğitim

gelişimin doğası gereği dışarıdan özel bir fiziksel eğitim verilmemiş olsa bile, çocukların yaşla birlikte hareket becerileri, esneklikleri, hareket koordinasyonları, kol ve bacak hareketlerinin ilişkilendirebilme yetenekleri doğal olarak gelişir. Başka bir söylemle, çocukların büyümesi ile birlikte vücut yapıları gelişmeye, kas kitlesi büyümeye, becerileri gerektiren hareketlere yatkınlıkları ve başarılı uygulamaları artmaya başlar. Günümüzde futbol söz konusu olduğunda çocuklarda spora yönelik hareketlerin başlama yaşı 6-7 yaş ve yukarısı olarak kabul edilmekte. Genel bir bakışla çocuklar için dü-

zelenen ve eğitimcilerin ülkemizdeki uygulamaların tersine tecrübeli, konuya hakim ve pedagojik formasyona sahip kişilerden seçilmesi en uygun olanıdır. Bu dönemde çocukları yarışmacı ortamdaki uzak tutmak oldukça önemli.

Özel hareket becerileri evresi: Genel olarak 10-13 yaşları arasındaki dönem kapsar. Artık oyun formundan özel sportif başarıyı getirecek hareket formlarına uygun egzersiz ve çalışmaların yapılandırılmaya başladığı dönemdir. Branşa özel beceri egzersizlerinin de içinde bulunduğu gelişim çalışmaları bu evrede tercih edilmeli.

Spor dalına özgü hareket becerileri

Çocuklarda antrenman düzenlenmesi yapılırken gözardı edilmemesi gereken çok önemli bir gerçek de bu çocukların halen okul çağında oldukları ve eğitim için ciddi bir enerji harcadıklarıdır.

Çocuk ve Futbol

evresi: 14 yaş ve daha büyük çocuklarda uygulanan çalışma sistemlerini içermektedir. Branşa özgü çalışmaların yoğunlaştığı dönem olarak gözlenir. Artık yarışmacı ortamın baskısı iyice hissedilir. Çalışmaların büyük kısmını gelişim, kondisyonel verim ve performans antrenmanları oluşturmaktadır. 16 yaş ile birlikte sporcu, artık üst düzey verim antrenmanları yapmaya başlar. Antrenman sayıları yönünden durum değerlendirildiğinde 9-13 yaşlarında haftada maçla birlikte 3-4 antrenman sayısı ideal iken, 14-17 yaşlarında maç dahil 5-6 antrenman sayısına ulaşılabilir. 17 yaş artık sistematik olarak günlük antrenman düzenine geçilebilecek sınır olarak kabul edilir. Hatta gerekli görülen durumlarda gün içi antrenman sayısı birden fazla olabilmektedir.

Çocuklarda antrenman düzenlenmesi yapılırken gözardı edilmemesi gereken çok önemli bir gerçek de, bu çocukların halen okul çağında oldukları ve eğitim için ciddi bir enerji harcadıklarıdır. Bununla birlikte çocukların okulda yaptıkları fiziksel aktivitelerin sayısı ve yoğunluğu mutlaka takip edilmeli ve antrenman planlamaları yapılırken bu bilgiler gözönünde bulundurulmalıdır. ■

Yıl 1953... G.Saray'ı 1-0 yendiği maçta Vefa'nın bir atağını Turgay Şeren önlüyor.

Yiten Değerler

"Vefa'nın ölümü İstanbul'un da ölü-müdür, aslında... /... Taşranın para-sı kulüp başkanı ve yönetici olarak üç büyük kulübün kasasına akınca, taşra kalabalıklarının seyircilik terci-hleri Fenerbahçe, Galatasaray ve Be-şiktaş formalalarına yönelince, 50 yıl önce İstanbul futboluna mahallî lig yolu ile sayısız yıldız oyuncu yetiştiren bu krampon kreşleri, teker teker düştüler, birinci lig vitrininden.../... İstanbul'un şimdilik son düşük dramı olan Vefa, profesyonel mikroplarla karnı şişirilmiş sıtmalı Türk futbolunun kadavra odasına giren en taze yol-cusudur. Saim Turgut'tan başlayıp

Mehmet Mütevellî ve Uzun Hakkı'ya kadar uzanan bir saf amatörlüğün duygu fabrikası olan Vefa... Gizli profesyonelliği başlatıp futbolcuların cebine o zamana göre bir servet ko-yan Remzi Tatari'nin başkanlığındaki 1945-46'ların Vefa'sı... Mustafa Vefa, Mehmet Ayhan'la başlayıp Mansur Şahin, Salih Bin-bay, Nevzat Pesen, Ahmet Bildirik, Çetin Yıldırımakin ve sonrakilerle noktalanmış bir başkanlar albümü ve bu yapıtların kapanışı ile futbolda kaçınılmaz bir sonbahara koşan Ve-fa... 1944-45'lerde oturduğum Topkapı

Bir zamanlar İstanbul'un dördüncü büyüğüdü. Bir abideydi... Bir ekoldü... Bir semboldü... Zaman, olaylar ve koşullar onu da eritti, tüketti, yokluğa itti...

Futbolun VEFA'sı yok!

Cem Zamur

Vefa'nın ilk kadrosu... Sağ başta kulübün kurucusu merhum Saim Turgut Aktansel

Ben bir VEFA'sızım

Sevgili Zeki Çol "Vefa'yı işle-yeceğiz, 'Fefalı Ömer' olarak bir yazı yazar mısın" dedi. "Tabii" dedim. Ama ne yazacağım? Fefalı Ömer olarak ünlendiğim Ve-fa'ya yaptığım vefasızlığı mı yaza-caktım! Evet itiraf ediyorum; bana çok şeyler veren Vefa'ya, futbolu bıraktıktan sonra bir kez olsun, "bir ihtiyacınız var mı, benim yapabile-ceğim bir şey olur mu" diye ne ara-

dım ne de sordum. Vefa Stadı'nın bana gösterdiği vefanın yarısını ben ona göstermedim. Ne iyi ne de kötü günlerinde yanında olabildim. Bu nedenle kendimden utanıyorum. Ya-zıklar olsun bana! Vefa'ya gittiği-min üçüncü senesinde takım ligden düştü. Çok sıkıntılı günler geçirdik. Sürekli nasıl kümede kalırızın hesa-bını yapıyorduk. Şartlar çok kötüy-dü. Ne doğru dürist ayakkabıları-mız, eşofmanımız ne de topumuz

vardı... Rakipten çok Vefa'nın tozlu çamurlu zemini ile boğuşuyorduk. Ama oynadık, mücadele ettik, onu-rumuzu koyduk. Oysa ben Vefa günlerimi unuttum. Kabul ediyorum Vefa'ya karşı vefa-sızlık gösterdim... Ama eski takım arkadaşlarım Fa-ruk'u, Hikmet'i, Muharrem'i, rah-metli Ali'yi, Niko'yu, Raşit'i, Er-dinç'i, Montamerani'yi, Fikri'yi, Abdülmetin'i ve diğerlerini...Antre-

nörleri Teaşka'yı, Hilmi Kiremit-çi'yi, Turgay Şeren'i, tahta bacak İsmet'i, Metin Türel'i, Candemir Berkman'ı; hep cebinde harcayan, Vefa'yı canından çok seven Başka-nımız Ahmet Bildirik ve yönetici-miz Edip Işıklıoğlu'nu hiç unutma-dım. Bir de Vefa'ya en parlak dö-nemlerini yaşatan şu onbiri: Faruk, Hikmet, Muharrem, Ali, Niko, Hi-dayet, Ömer, Raşit, Montemarani, Bekir, Erdinç...

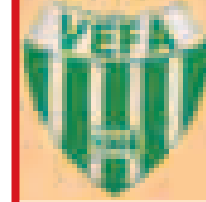
Ömer Güvenç

Vefa'lı Eski Futbolcu

"Kaleci Abdülkadir'in direkler arasında japone kol atletle yaptığı plonjonlar, iki Tatar Topkapılı Haydar ve Eyüplü Şükrü'nün topa vuruş ışıltı çaldıran frikikleri, Muhteşem'in santrfor olarak hız vitesi, Kör Galip'in valse benzeyen müthiş tekniği, büyülerdi ilk gençliğimin aç gözlerini..." diyor merhum üstad İslam Çupı "Vefa vefat" yazısında ve ardından ekliyor: "Biçare dükalığım benim... Çocukluğumun İstanbul'u o cennetlerimi koruyabilirdi mi ki, Vefa'yı koruyabilsin..."

Pazartekke'den Çukurbostan saha-sında gidip Vefa'nın idmanlarını sey-retmek, bir ilk gençlik keyfi idi be-nim için... Kaleci Abdülkadir'in direkler ara-sında japone kol atletle yaptığı plonjonlar, iki Tatar Topkapılı Hay-dar ve Eyüplü Şükrü'nün topa vuruş ışıltı çaldıran frikikleri, Muhte-

şem'in santrfor olarak hız vitesi, Kör Galip'in valse benzeyen müthiş tekniği, büyülerdi ilk gençliğimin aç gözlerini... Hiç unutmam... Semt çocukları Çu-kurbostan'a o zamanlar, aşağı Gu-reba Tatlıkuyular Yenibahçe Sultan mahalle denilen zümrüt yeşili açça-lı, dereli, toprağı yağmur çiçekleri

TARİHÇE

Kökleri 1908'e uzanan çınar

İkinci Meşrutiyet'in özgürlükçü havasının Osmanlı başkentinde hissedilmeye başlandığı günlerde, Galatasaray Beyoğlu'nda, Fenerbahçe Kadıköy ve civarında, Beşiktaş kendi semtinde sporun öncülüğünü üstlendiler. 1908 yılında Vefa ve Fatih çevresinde, Vefa Terbiyeyi Bedeniye Kulübü kuru-larak bu bölgede faaliyet göstermeye başladı. Aynı tarihte Saim Turgut Vefa İdadisi'nde "Vefa İdadisi" takımını, Zeki Baban Vefa çevresinde "Vefa Mürebbiî Beden" ve Mebuszade Hamit, Tefvik Kut ve Kemal Şirvani, Fatih çevresinde "Mukavvî Beden" kulüplerini kur-dular. Daha sonra bu kulüpler, Vefa İdadisi çatısı altında birleşerek Vefa Spor Kulübü adını aldı ve yeşil-beyaz renklerini benimsedi. Vefa, futbolun yanı sıra atletizm, izcilik, kürek gibi sporun farklı alanlarında faaliyet gösteren tam teşekküllü bir kulüp olarak kurulmuştu. 1909 tari-hinden itibaren Vefa İdadisi müdür ve hocalarının çabalarıyla, ayrıca Edirnekapılı ve Fatihli sporsever-lerin desteğiyle, Vefa günden güne daha geniş kitlelere ulaşıyor oldu. 1912 yılında Hastane Çayırı'nda Süleymaniye, Darüşşafaka, Türk İdman Ocağı, İmalat-ı Harbiye, Şehremini, Basiret ve Rumeli takımları ile yapılan maçlarda, ve 1913 başlarında İstanbul, Mercan, Kabataş ve Üsküdar İdadileri arasında düzenlenen müsabakalarda, Vefa tanınan ve sevilen bir takım konumuna geldi. Büyük İstanbul yangınından sonra Vefa İdadisi yangından kurtulanlara sığınak olarak tahsis edilince, okulun nakledildiği Mercan İdadisi'nde Mercanlı sporcularla büyük bir dostluk ve dayanışma ilişkisi kurul-du. Balkan Savaşı'nın patlak verme-siyle Vefa İdadisi'nin hastane olarak kullanılmasına karar verilince, okul Nuruosmaniye'deki İstanbul İdadisi-i'ne taşındı. Benzer bir dostluk bura-da düzenlenen müsabakalarda bu bölgenin sporcu-larıyla da oluştu. Balkan Savaşı'nda Vefalılar, vatan hizmeti için Askerî Tatbikat Hastanesi'nde ve Gülhane'de sargı bezi yapmaya çağırıldı. Bu dönemde spora ancak hafta sonlarında kısa bir süre vakit ayırabildiler.

Aynı dönemde Süleymaniye Tiryaki Çarşısı'nda ilk kulüp binası kuruldu. Daha sonra, Birinci Dünya Savaşı arifesinde, Vezneciler'de eski Darülfünun karşısındaki bina kira-landı. Bu dönemin idare heyeti şu isimlerden oluşuyordu: Başkan Rıfat Baban, İkinci Başkan Emin İzmirli, Umumi Müfettiş Saim Turgut, Umumi Kaptan Zeki Baban, Umumi Kâtip Osman Remzi, Muhasip ve Kasadar Muallim Osman Sabri ve Aziz Baban. Savaş yıllarında Tefvik Kut, Hasan Ali Yücel, Sıddık Sami, Prof. Süleyman Nuri, Abdülhak Kemal, Dr. Kemal Şarav, Dr. Ahmet Rasim Onat, Dr. Salih Zeki, Dr. Ahmet Selligil, Dr. İbrahim Habib, Dr. Salim Ahmet, Dr. Süleyman Nuri, Dr. Sudi Cavid, Saim Şahin, Osman Remzi, Osman Sabri ve Eczacı Sırrı yardımcılarıyla Vefa'nın ayakta kalmasına ön ayak oldular. Bu dönemde Müdafı-ı Milliye Cemiyeti diğer kulüplere olduğu gibi Vefa'ya da aylık yardımda bulundu. 1919 yılında kulüp, Türk İdman Birliği'ne katıldı. 1920 ise Vefa için tekrar atılım yılı oldu. ve spor branşları arttırdı. Hokey, bisiklet, boks, gülle ve tenis Vefa'nın yeni spor dallarıydı. Vefa bu faaliyetleri-ni bir arada sürdürmeyi şiar edinmişti. Ancak beklenileceği üzere zaman içerisinde futbol takımı, popülerliği sayesinde Vefa'yı Vefa yapan en temel etken oldu. Takım, 1932'de lig üçüncülüğünü kazandı ve yıllarca İstanbul'da "dördüncü büyük" diye anıldı. Özellikle 1947'de gol aver-ajıyla Fenerbahçe'ye kaptırdıkları şampiyonluk, kulüp kayıtlarına 'şanssız yıl'olarak geçti. Vefa, bugün üç büyükler olarak bilinen takımlar arasındaki mücadeleye de her zaman katıldı ve ligin kaderini etkileyen en önemli takım haline geldi. Milli Lig'deki seyrine göz atacak olursak, 51-52'de dördüncü, 52-53'te ve 53-54'te dördüncü, 54-55'te beşinci, 55-56'da yedinci, 56-57'de tekrar yedinci oldu. 62-63'te kötü bir sezon geçiren Vefa, 2. lige düştü. Fakat bu kısa moladan sonra takım yeniden canlanarak 64-65 sezonunda 1. lige geri döndü. Dokuz yıl sonra 73-74 sezonunda ise tekrar 2. lige düştü ve maalesef 1. ligden düşüşünden tam 13 yıl sonra, 1987'de 2. lige de veda etti koskoca Vefa. Bu defa hiç bilmediği bir yere, 3. lige doğru yol aldı. Daha da kötüsü ne olabilir derken, daha da kötüsü oldu ve koskoca çınar kendini amatör kümede buldu. Şu anda Vefa İstanbul Amatör Süper Ligi'nde mücadele veriyor. Yalnız ve öksüz...

Kaynakça:

- *Türkiye Futbol Tarihi*: M.Ali Oral, 1959.
- *İstanbul Futbol Yıllığı*, İsmail Sivri, 1957.
- *Vefa Haftalık Spor Gazetesi* Arşivi
- *Milliyet Gazetesi* Arşivi
- Galip Haktanır Arşivi

İlkbahar kokan bir nefis doğa tablosuna ayak basa basa giderdi. Biçare dükalığım benim... Çocukluğumun İstanbul'u o cennetleri mi koruyabildi mi ki, Vefa'yı koruyabilsin..."

Babıali'nin üstadı merhum İslam Çupı, 16 Mayıs 1994 tarihli "Vefa Vefat" başlıklı yazısında işte böyle diyordu. Tarihî başarılarla dolu olan Vefa, sporun ahlaklı ve temiz olarak yapıldığı dönemin bu özelliği en çok taşıyan kulüplerindendi. Kimler gelip geçmedi ki bu büyük camiadan... Muhteşem Kural, Hayri Ragıp Cande-

mir, İsmet Ymanoğlu (Tahtabacak İsmet), Galip Haktanır (Kör Galip), Nejad Küçüksorgunlu (Pırpır Nejad), Garbis İstanbulluoğlu, Özcan Başaran, Garbis Baklacioğlu, Şükrü Ersoy, Melih Ilgaz, Rahmi Denizöz, Necmi Onancı, Ömer Yüksel, Özcan Arkoc, Hilmi Kiremitçi, Şelahattin Üstün, Arif Dökel, Özer Kanra, İbrahim Yalçinkaya, Recai Göntükoğlu, Altan Ölçücüler, Erdinç Demiralp, Kayhan Aksarac, Mihail Markuço, Milli Takım'ın unutulmaz defans üç-

lüsünden -Eşref, Ali İhsan, Nusret-Eşref, Turgut Yelmer, Yavuz Çoker, Şevket Gülen, Burhan Yılmaz, Mürvet Akkaş, Haydar Özbağ, Bekir Psav, Ümit Göymen, Bultan Dölek, Aydın Atalay, Enver Katip, Çetin Unal, Sela-

siretsiz yöneticiler, yarınını düşünmeden yetiştirdiği oyuncuyu satan ve bunu tek gelir kaynağı olarak gören zihniyet, maddi sorunlara hiçbir şekilde çözüm bulunamaması (ki bir zamanlar Simtel'le yapılan anlaşma bile

hattin Gülşen, Yalçın Makaracı, Fikri Beşiroğlu, Candemir Berkman, Metin Türel, Radulović, Hayk, Ertuğrul, Niko, Abdülmetin, Erdinç, Raşit, Savaş, Nedim, Doğan, Saffet Sancaklı ve adını anmayı unuttuğumuz nice "Vefa" kâr. Bugün Vefa'nın içinde bulunduğu durum, Vefalıları gerçekten üzüyor. Fakat çözüm üretemeyen, beyhude bir üzüntü bu. Oysa ki Türkiye'nin en eski eğitim kurumlarından olan Vefa Lisesi'nden büyük değerler mezun. Elele verilebilse, bir araya gelinebilse, merhum Saim Turgut Aktansel'in bu büyük mirası tekrar diriltilemez mi? Vefalılık ruhundan bihaber, ucuz reklam ve çabuk rant peşinde koşan ba-

tersine çeviremedi bu gidişatı), azınlıktaki bir grubun tüm çabalarına rağmen Vefa'nın çöküşünü hazırlayan en önemli etkenlerdi. Bütün bu olanlara seyirci kalan Vefa taraftarlarını affetmek de mümkün değil. Bir avuç insanın çırpınısını uzaktan seyrederek hayıflanılan bu grup da, elbette ki yukarıda saydığımız etkenler kadar suçlu. Futbolumuzun, bugün Vefa gibi bir İstanbul beyefendisine ihtiyaç duyduğu çok aşikâr. Bozasını yudumladıktan sonra, Vefa Stadı'na doğru seyreden bu zarif beyefendiyi siyah-beyaz fotoğraflardan çıkartıp tekrar aramıza katmak, sahalarımıza çok şey kazandırmaz mı? ■

Kaynak yaratmak için dilencilik yapıyoruz

Hakkı Baliç

Vefa Spor Kulübü Bşk.Yrd.

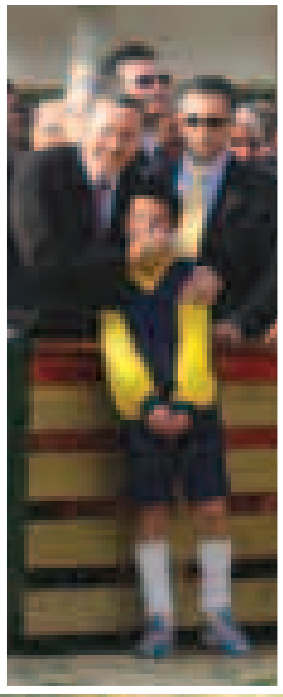
Liglerden düştükten sonra bir daha geri dönüş çok zor oluyor. Artık Amatör kümedeyiz ve bunun zorluklarını yaşıyoruz. Takım da çok parlak değil bu sezon. Ama tarihimiz altın sayfalarla dolu. Hep yeni yetenekler sunduk futbolumuza. Bir Galip Haktanır'ı kim unuttabilir? Son dönemde bir tek Saffet Sancaklı var bizden yetişen. Zaten yavaş yavaş yetenek de çıkarmaz hale geldik. Canımızın derdine düş-

tük. 15 kişilik bir yönetim kurulumuz var, her hafta toplanıyoruz, ama bir türlü kalıcı çare üretemiyoruz, çünkü büyük zorluklar var. Üstelik bu sadece bize özgü bir şey değil. Köklü kulüplerden Yedikule, Feriköy bizden de kötü durumda. Hatta Küçükpazar ligden çekildi. Çünkü zorluklar herkesi sıkıştırıyor. Sponsorluk çok önemli, ama amatör kulüpler bu şans bulamıyor. Her şey büyük kulüplere gidiyor. Vefa

Lisesi'nden mezun ünlüler de ne yazık ki el atmıyor kulübe. Oysa liseyle kulübün arasındaki bağ her zaman için çok yakındır. Mesela ben uzun bir dönem lise mezunlar derneği başkanlığı yaptım. Ama bir türlü o iletişimi sağlayamadık. Takıma da bir yıl dönem başkanlığı yaptım, ama maddi manevi büyük yıkıma uğradım bu dönemde. Çok zor bir şey böyle bir kulübün altından kalkmak. Vefalıların Vefa göstermesi

şart. Aksi takdirde geçici çözümlerle tutunmaya çalışıyoruz, kaynak yaratmak adına dilencilik yapıyoruz. Doğrusu böyle giderse, daha da kötü durumlara düşebiliriz. Aslında lise ile takımın ilişkisini daha da kurumsal hale getirebilsek Vefaspor adına da bir kanal açılabilir. Aslında elimizde proje çok. Ama hiç paramız yok. Finansmanı sağlarsak, 2008'de kulübün 100. yılı için neden bir atılım gerçekleştirmeyelim. ■

Küçüklerle büyük hizmet!

UEFA'nın gençleri spora teşvik etmek için başlattığı mini saha projelerinin Türkiye ayağında ilk adım atıldı. Başbakan Erdoğan tarafından açılışı yapılan Zeytinburnu Saniye Sezgin Elmas İlköğretim okulu sahası 13 Kasım'da hizmete girdi. Futbol Federasyonu, UEFA'dan yapılan 1 milyon Franklık katkı ile ülke genelinde 100 ilköğretim okulunda mini futbol sahası yapmayı hedefliyor.

UEFA'nın Avrupa genelinde başlattığı "Mini Pitches" projesi Türkiye'de ilk ürününü verdi. Futbol Federasyonu'nun planlamasını yaptığı ve UEFA ile birlikte finansmanını sağladığı Zeytinburnu Saniye Sezgin Elmas İlköğretim Okulu Mini Sahası, 13 Kasım'da düzenlenen görkemli bir törenle hizmete girdi. Açılışın en önemli özelliği, UEFA bünyesindeki üye ülkeler içerisinde ilk kez bir Başbakan'ın tesis açmasıydı. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, kurdeleyi kestikten sonra açılış maçını oynayacak çocuklarla birlikte oldu ve eski futbolculuk günlerini yadederek penaltı attı. Mini sahanın açılışında, konuşmasında spora olan desteklerinin süreceğini belirten Başbakan Erdoğan ile birlikte Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Ali Şahin, UEFA Asbaşkanı Şenes

Erzik, Futbol Federasyonu Başkanı Levent Bıçakçı, Yönetim Kurulu üyeleri ve kalabalık bir davetli grubu katıldı. Futbol Federasyonu Başkanı Levent Bıçakçı da federasyon olarak, çocukların ve gençlerin spora yönelmelerini sağlamak amacıyla çalışmalarını daha da yoğunlaştırarak sürdüreceklerini söyledi. Futbol Federasyonu, UEFA'nın gençleri spora teşvik etmek amacıyla uygulamaya koyduğu "Mini Pitches" projesi çerçevesinde 100 ilköğretim Okulu'nda bu sahaları hizmete sokmayı planlıyor. 14 x 24 m ebadındaki suni çim zeminli sahalarda futbolun yanı sıra hentbol, basketbol ve voleybol da oynanabiliyor. UEFA bu projenin hayata geçmesi için Türkiye Futbol Federasyonu'na 1 milyon İsviçre Frangı destek sağlıyor. ■

Final biletleri satışa hazır

Sponsorlar kervanına Petrol Ofisi de katıldı

Türkiye Futbol Federasyonu ile Petrol Ofisi arasındaki sponsorluk anlaşması 11 Kasım 2004 tarihinde törenle imzalandı. Törene TFF Başkanı Dr. Levent Bıçakçı, Petrol Ofisi Genel Müdürü Ertuğrul Tuncer, TFF Yönetim Kurulu üyeleri ile Milli Takım Teknik Heyeti ve Milli Takım oyuncularını katıldı. TFF Başkanı Levent Bıçakçı törende yaptığı konuşmada "Petrol Ofisi ülkemizin sektördeki en köklü ve güçlü kuruluşlarının başını çekiyor. Futbolun geleceğine katkıda bulunmak adına federasyonumuza vermiş oldukları destek için teşekkürlerimizi sunuyor, bu önemli işbirliğinin her iki kuruma ve Türk futboluna hayırlı olmasını diliyorum" dedi. ■

Denetimler sürüyor

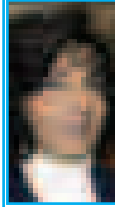
Büyük Final Öncesi Denetimler Sürüyor. UEFA Gözlemciler Heyeti 29 Kasım-3 Aralık tarihleri arasında Şampiyonlar Ligi Finali'nin düzenleneceği Atatürk Olimpiyat Stadı'nda üçüncü denetimlerini yapacak. Ayrıca 1 Aralık günü Olimpiyat Stadı Oditoryumu'nda final maçının logosu ve bilet tasarımı medyaya tanıtılacak. ■

25 Mayıs 2005'te Olimpiyat Stadı'nda düzenlenecek Şampiyonlar Ligi finalinin biletleri Türkiye'de daha önce örneği görülmemiş bir yöntemle satışa sunulacak. Bu organizasyon için finalist takımlara 20'er bin bilet ayrılacak. Genel satışa sunulacak 15.000 biletten 7500 adedi Türkiye'de oturan Türk vatandaşlarına öncelik tanınarak 6-31 Aralık 2004 tarihleri arasında Türkiye'de satışa sunulacak. Bilet almak için başvurular Türkiye Futbol Federasyonu internet sitesinden, Biletix'ten ve bazı gazetelerde yer alan başvuru formlarının doldurup postalanmasıyla yapılabilecek. 1 kişi talimat gereği en fazla 2 bilet alabilecek. Eğer ayrılan 7500 biletin üzerinde başvuru olursa noter huzurunda yapılacak çekilişle bilet almaya hak kazanan isimler belirlenecek. Türkiye dışındaki satışlar Mart sonunda uefa.com websitesi aracılığıyla yapılacak. Bilet almak isteyen futbolseverler tüm soruları için 6 Aralık tarihinde kurulacak Çağrı Merkezi'ni arayabilecekler. Bu Çağrı Merkezi'nin telefonu daha sonra duyurulacak.

Şampiyonlar Ligi Finali'nin bilet fiyatları ise şöyle:

- Kategori 1 : 150 Euro
- Kategori 1b: 130 Euro
- Kategori 2 : 110 Euro
- Kategori 2b: 100 Euro
- Kategori 3 : 90 Euro
- Kategori 4 : 50 Euro
- Kategori 5 : 20 Euro
- Engelli : 20 Euro

Lale Orta'ya görev

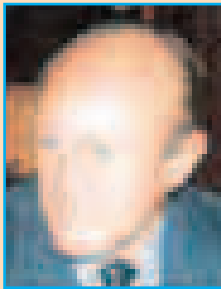

Kasım ayında bayan hakemlerimizden Lale Orta, Bayanlar Dünya Kupası elemelerinde İtalya-Çek Cumhuriyeti grup maçını yönetti. 2-1'lik İtalya galibiyetiyle sonuçlanan maçta Lale Orta, 7 sarı 1 kırmızı kart gösterdi. ■

Federasyon Haberleri

MHK Hakem testleri ve eğitim seminerleri devam ediyor

Merkez Hakem Kurulu, 9 Kasım 2004 tarihinde 1. Süper Lig'de görev yapan hakem ve yardımcı hakemler için 9 ayrı ilde bölgesel periyodik seminer ve kooper testlerini gerçekleştirdi. Ayrıca 8 Kasım tarihinde Ankara'da 2. Lig A ve B Kategorisi ile 3. Lig mazereci olan hakemlerinin kooper testleri yapıldı. Bu arada MHK'nin aylık olağan toplantısı 19-21 Kasım tarihlerinde Şanlıurfa'da gerçekleşti. 1 Kasım tarihinden itibaren Salı günleri Süper Lig, Perşembe günleri İkinci Lig hakemlerine eğitim vermeye başlandı. MHK Başkanı Sabri Çelik ile Hakem Eğitim Koordinatörü Hilmi Ok, her hafta Süper Lig'de görev yapan 4 hakeme yönettikleri maçların kasetlerini izlettiriyor ve hatalarını gösteriyor. ■

PFDK'dan 378 milyar ceza

Ligler başladığından bu yana Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu 230 dosya inceledi. Bunlardan 110 tanesi seyirci taşkınlıklarını kapsıyordu. Kulüplere bu nedenle verilen cezaların toplamı 378 milyar 250 milyon lirayı buldu. Kurul, 118 futbolcuya 310 maç, bir futbolcuya 9 ay, 34 teknik sorumluya toplam 874 gün, 4 masöre toplam 5 ay, 7 kaleci antrenörüne toplam 285 gün, 1 hakeme 2 ay, 1 doktora 30 gün hak mahrumiyeti cezası verdi.

Ligler başladığından beri 12 kulübe saha kapatma ve 6 kulübe de seyircisiz oynama cezası verildi. Tahkim Kurulu'nda incelenen ve karara bağlanan 98 dosyadan 69 tanesi yönetim kurulu kararına yönelik kulüp itirazlarıydı. Bunlardan 9 tanesi kabul edildi, 60 tanesi reddedildi. 29 itiraz ise PFDK kararına yöneltti. Bunlardan 3 tanesi kabul gördü. Kalan 26 dosyanın 3 tanesi değiştirilerek onandı; 23'ü ise PFDK kararlarına uygun bulundu. ■

UEFA'nın Yeni Organizasyon Şeması

4-5 Kasım tarihlerinde toplanan UEFA Genel Sekreterler Toplantısı'nda UEFA'nın yeni organizasyon yapısı katılımcı ülkelere aktarıldı. Türkiye Futbol Federasyonu'nu Genel Sekreter Vekili Metin Kazancıoğlu'nun temsil ettiği toplantıda süregelen UEFA Yönetimi Organizasyonu'nda bazı değişiklikler yapıldı. Bu değişikliklere göre UEFA Medya Teknolojileri, UEFA Pazarlama Hizmetleri, UEFA Aktiviteler Hizmetleri, Euro 2008 kuruluşları mevcut yönetim organizasyonuna eklendi. Bu kuruluşlarının finansmanları UEFA tarafından yapılacak ve sadece EURO 2008 organizasyonunda ev sahibi ülke finansman sağlayacak. ■

Yönetim Kurulu Konya'da toplanıyor

Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu 14 Aralık Salı günü Konya'da toplanacak. 13 Aralık günü Mersin'e hareket edecek olan Futbol Federasyonu Başkanı Levent Bıçakçı burada 80. yılını kutlayan Mersin İdman Yurdu kulübünü ziyaret edecek. ■

Başsağlığı

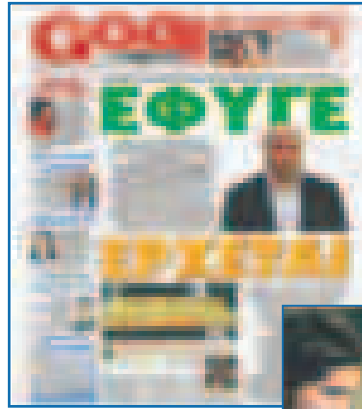
Türkiye Futbol Federasyonu Bursa Bölge Müdürü Osman Kılıç'ın babası Mustafa Kılıç 18 Kasım, eski hakemlerimizden Yılmaz Sarioğlu 22 Kasım'da vefat ettiler. TamSaha, merhumlara Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diler. ■

Basında TamSaha

Artık bir de
'Tam Saha' var

Marifet iltifata tabidir, derler. Böyle bir dergi çıkardığınızda ise mutluluk 'alıntı'ya endeksli-dir. Biz bir aylık emeğimizin karşılığını en çok da futbol basınımız sayesinde aldık. Derginin çıktığı ilk hafta neredeyse ülkenin tüm gazeteleri *TamSaha*'dan bahsetti. Bazıları kulağımızı cınlatarak, bazıları düpedüz adres göstererek. Şüphesiz eleştirenler de oldu. Biz de notlarımıza aldık. Ama yarattığımız hareketlilik bizim çok hoşumuza gitti. Fakat en güzel hediye Yunanistan'dan geldi. AEK kulübünün 80. yılını İstanbul'da kutlaması vesilesiyle kaleme aldığımız 'İstanbul'da Doğdular, Atinalı oldular' yazısı, Yunan basını tarafından öyle bir övgüyle karşılandı ki, afalladık doğrusu. 'Pro-

pagandadan uzak, şiirsel bir dille yazılmış' olduğunu söyledikleri yazıyı 'kusursuz yazılmış tarihî önem taşıyan bir haber' diye tanımlayan komşu basını res-

men göğsümüzü kabarttı. AB sürecinde böyle şeylerin çok önemli olduğunu bile söylemiş bazı Yunanlı yazarlar. Hele de iki ül-

ke arasında tekrar yükselmesi beklenen Ege gerginliğinin hemen arifesinde... Doğrusu bize böyle bir misyon biçilmesine çok mutlu olduk. Övgüler gerçekten sevindirdi bizi. Ama şunu da belirtelim. Erken havaya girmek kötüdür futbolda. Biz de sayı sayı düşüneceğiz. Bu sayıyı unuttuk, önümüzdeki sayılara bakıyoruz. Sonuçta dergicilik uzun maraton. ■

Şiddete ortak tepki

Türkiye 1. Süper Ligi'nin 13. haftasında oynana Beşiktaş - Çaykur Rizespor karşılaşmasında Cihat Aktaş'ın ölümüyle sonuçlanan olaylar sonrasında 22 Kasım günü olağanüstü toplanan Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu futbolda şiddetin önüne geçmek için önemli kararlar aldı. İstanbul Valisi Muammer Güler ve bazı kulüp başkanlarının da katıldığı toplantı sonucunda alınan kararlar şöyle:

- Bilet dağıtımı ve satışında yeniden düzenleme yapılacaktır.
- Kulüpler deplasmana taraftar

götürmeyecek. Taraftarları için bu maçlarda bilet organizasyonunu üstlenmeyecek. Statlara biletsiz girişin kesinlikle önüne geçilecek.

- Toplu bilet satışına yasak getirilecek.
- Maçlarda merdivenler tamamen boş bırakılacak. Müsabakada görevli temsilci, merdivenler boşaltılmadığı takdirde maçın başlamasına izin verilmeyecek. Maç sırasında merdivenlere oturulmasına müsaade edilmeyecek.
- Biletinde belirtilen numaralı yerde oturmayan seyirciye güvenlik görevlileri müdahale edecek. Ke-

sinlikle herkes yerinde oturacak.

- Kapı otomat ve stat kamera güvenlik sistemleri UEFA kriterlerine uygun hale getirilecek.
- Akreditasyon sistemi yaygınlaştırılacak ve her maçta uygulanacak.
- Bu konularda talimatlara uymayan kulüplere en ağır müeyyideler uygulanacak.
- Güvenlik için eşgüdüm toplantılarına bu hafta İstanbul'da oynanacak Süper Lig maçları öncesinde başlanacak. Bu toplantılarda maçın hakemleri, gözlemcisi, temsilcisi ile birlikte güvenlik, sağlık, itfaiye ve kulüp temsilcileri katılacak. ■

AJANDA

1 Aralık 2004 Çarşamba
UEFA Kupası
Beşiktaş-Standart Liege

3 Aralık 2004 Cuma
Fenerbahçe-MKE Ankaragücü

4 Aralık 2004 Cumartesi
Trabzonspor-Çaykur Rizespor
Diyarbakırspor-Konyaspor
Denizlispor-Malatyaşpor
Gençlerbirliği-Galatasaray
Borussia Dortmund-Schalke 04 (*Ruhr Derbisi*)

5 Aralık 2004 Pazar
BB Ankaraspor-Samsunspor
Sakaryaspor-Kayserispor
Gaziantepspor-A. Sebatspor
Beşiktaş-İstanbulspor
Olimpiakos-Panathinaikos (*Yunanistan Derbisi*)
Hajduk Split-Dinamo Zagreb (*Hırvatistan Derbisi*)

8 Aralık 2004 Çarşamba
Şampiyonlar Ligi
Fenerbahçe-Manchester United

10 Aralık 2004 Cuma
Kayserispor-Beşiktaş

11 Aralık 2004 Cumartesi
A.Sebatspor-Sakaryaspor
İstanbulspor-B.B Ankaraspor
Malatyaşpor-Gaziantepspor
Samsunspor-Trabzonspor
Anderlecht-Club Brugge (*Belçika Derbisi*)
Everton-Liverpool (*Liverpool Derbisi*)

12 Aralık 2004 Pazar
Çaykur Rizespor-Diyarbakırspor
Konyaspor-MKE Ankaragücü
Gençlerbirliği-Denizlispor
Galatasaray-Fenerbahçe
Feyenoord-PSV Eindhoven (*Hollanda Derbisi*)
Aston Villa-Birmingham (*Birmingham Derbisi*)

16 Aralık 2004 Perşembe
UEFA Kupası
Parma-Beşiktaş

17 Aralık 2004 Cuma
Denizlispor-Galatasaray

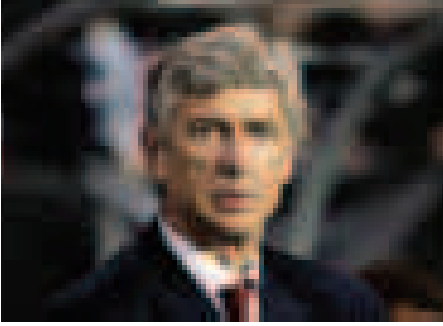
18 Aralık 2004 Cumartesi
Gaziantepspor-Gençlerbirliği
Trabzonspor-İstanbulspor
MKE Ankaragücü-Çaykur Rizespor
Fenerbahçe-Konyaspor

19 Aralık 2004 Pazar
B.B Ankaraspor-Kayserispor
Diyarbakırspor-Samsunspor
Sakaryaspor-Malatyaşpor
Beşiktaş-A. Sebatspor
Sevilla-Real Betis (*Sevilla Derbisi*)

22 Aralık 2004 Çarşamba
Türkiye Kupası İkinci Kademe maçları

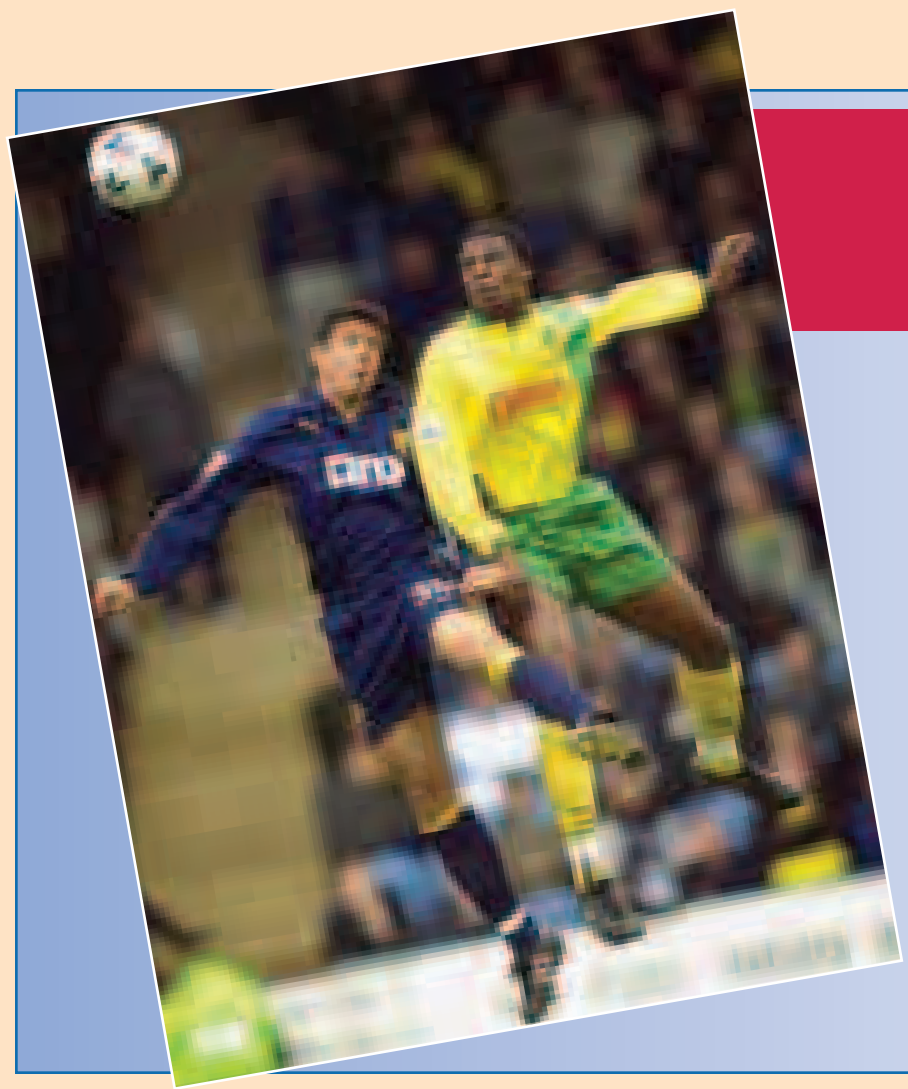
29 Aralık Çarşamba
Panathinaikos-PAOK (*Yunanistan Derbisi*)

Sakız çiğneme gören olur

Futbolda teknik adamlar en çok strese maruz kalan kişilerdir. Pek çok çalıştırıcı bu stresle başa çıkabilmek için değişik yöntemler kullanır. Bu yöntemlerden en sık rastlanılanı ise sakız çiğneme. Maç boyunca ağızda çevrilen sakız, stresi ne ölçüde azaltır bilinmez. Ama fotoğrafçılar için ilginç görüntüler oluşturur. İngiltere'nin önde giden menajerleri de sakıza pek düşkün. Bunu fırsat bilen Kraliyet Kimya Topluluğu ara-

larında Manchester United menajeri Sir Alex Ferguson, Arsenal menajeri Arsene Wenger ve Bolton Wanderers menajeri Sam Allardyce'in da yer aldığı sakız meraklısı menajerleri incelemeye karar verdi. Lig boyunca devam edecek olan bu inceleme sonucunda en çok sakızı kimin çiğnediği ortaya çıkacak. Araştırmacılar aynı zamanda menajerlerin bir maç boyunca ne sıklıkla ağızlarındaki sakızı çiğnediğini de ortaya koyacaklar. Kimya grubundan Brian Emsley şimdiden bazı sonuçlara varmış bile... Emsley herkesin ayrı bir çiğneme tarzı olduğunu belirterek "Arsene Wenger bir Fransız gibi zarif bir şekilde çiğniyor. Ayrıca göze hoş gelmeyen bir şekilde çiğneyen pek çok menajer var. Alex Ferguson ve Sam Allardyce'i ise farklı bir klasmanda değerlendirmek lazım" dedi. Bu arada bu incelemenin sakızın mucidi olan Thomas Adams adına başlatıldığını da söylemeli. ■

Dünyadan Futbol

Derleyenler:
Eray Özer
Efkan Bucak

Brasov'un kârlı yatırımı

Futbolcularının küfürli konuşmalarından sıkılan Romanya 1. Ligi kulüplerinden FC Brasov'un teknik direktörü Gabi Stan ilginç bir uygulama başlattı: Küfür kutusu. Stan, antrenmanda, soyunma odasında veya maçta küfür eden herkesin, küfür kutusuna 13 Euro koymasına karar verdi. "Bu kutuda birikecek paralarla bankada bir hesap açacağız ve sezon sonunda kulübün oyuncu ve teknik adamları için bir yemek düzenleyeceğiz" diyen Stan, bu uygulamaya kendisinin de dahil olduğunu söylüyor ve ekliyor: "Birkaç kötü söz sarfettiğim için kutuya para koymak zorunda kaldım. Bizim buradaki amacımız takım içindeki uyuşmazlıkları engellemek ve sahada iyi bir imaja sahip olmak." Takım, bu yeni uygulamayla ilk sınavını Sportul Studentesc'e 2-0 yenildikleri maçta verdi ve şimdiden iyi bir restaurantta güzel bir yemeği garantilediler! Gabi Stan de bu sonuca şaşırarak gözüküyor: "Ligdeki en disiplinli takımlardan biriyiz. Ancak bu gidişle sezon sonuna kadar değil 1, 2 hatta 3 yemek için yeterli parayı rahatça toplayacağız." ■

Kazanmak için kırmızı giy

Sezona iyi bir başlangıç yapamayan ve ilk 13 maçında galibiyet yüzü göremeyen Norwich City'de teknik heyet ve futbolcular maç kazanmak için formül düşünüldürsün, medyum Samanda Chambers'tan bu kötü gidişe 'dur' demek için ilginç bir öneri geldi. Aynı zamanda sıkı bir Norwich City taraftarı olan Chambers, futbolculardan maçlarda kırmızı külotlar giymesini istedi. Chambers'a göre kırmızı, olumluluk rengi. Kasıklar tüm istek ve hırsların tutulduğu yerler ve buralara kırmızı iç çamaşırları giyilmesi duyguları artırıyor. Ünlü medyum ayrıca, Norwich'i yenen beş takımdan dördünün kırmızı forma giydiğine de dikkat çekti. Yeşil-Sarı renkli Norwich'in formasını veya futbolcuların külotlarını değiştirip değiştirmeyeceği bilinmez ancak kulübün eski futbolcularından Bryan Gunn, çoğu batıl inançlı futbolcunun bile bu uygulamaya yanaşmayacağı düşüncesinde. Samanda Chambers ise futbolcuları cesaretlendirmek istediğinden olsa gerek, bundan sonra kendisinin ve arkadaşlarının kırmızı külotlarla maçlara geleceğini ifade etti. Futbolcular kırmızı külot giydiler mi bilinmez ama Chambers'ın tavsiyesinin ardından ilk maçında Southampton'la karşılaşan Norwich City'nin rakibini 2-1 mağlup ettiğini belirtmeden geçmeyelim! ■

Harry Redknapp Bournemouth yolunda

Portsmouth menajeri Harry Redknapp, hayatında önemli bir rol oynayan Bournemouth'u satın almayı planlıyor. "Hayatımda sadece 3 takım oldu, Bournemouth, Westham ve Portsmouth" diyen Redknapp, Bournemouth'a büyük paralar vermeyeceğini söylese de her şeyin kontrolünde olduğu pahalı bir oyuncak satın almayı düşünüyor. Redknapp'ın bu projesinin asıl kaynağı ise Portsmouth kulübünün sahibi Milan Mandarić'in takımın futbol direktörlüğüne Velimir Zajec'i ataması oldu. Takımın her şeyiyle ilgilenen Redknapp'ın karşısına başkana yakın bir ismin oturtulması, tecrübeli teknik adamı rahatsız etmiş benzer. Kimbilir belki biz de Fatih Terim'in Adana Demirspor'u satın alıp başına geçtiği günleri yakın gelecekte görebiliriz. ■

Ne kadar ekmek, o kadar köfte

Bolivya Milli Takımı'nın Guatemala ile oynayacağı hazırlık maçı öncesi Güney Amerika Ekibinde prim krizi yaşandı. Maç öncesi 500'er Dolar alması planlanan futbolcular, havalimanında hareket öncesi biner dolar istediklerini, aksi takdirde Guatemala'ya gitmeyeceklerini söylediler. Uçağın hareketi için anons yapılırken futbolcular ve yöneticiler hâlâ para için tartışıyordu. Ancak nihayetinde iş tatlıya bağlandı ve takım Guatemala'ya uçtu. Lakin Bolivya Futbol Federasyonu yetkilileri, futbolcuları şantaj yapmakla suçladı. Aslında bu olay, Bolivya Milli Takımı'nın ilk kazan kaldırışı değil. Yeşil-Beyazlılar, Copa America öncesi federasyondan 5'er bin Dolar istemiş, aksi takdirde kupaya katılmayacaklarını açıklamışlardı. Benzer bir tehdit de Peru ile oynanan Dünya Kupası grup eleme maçı öncesi gerçekleşmişti. ■

Aileler bunu yaparsa

'Ağaç yaşken eğilir' diye bir atasözü vardır. Peki ya ağaçları yaşken eğeceklerin 'eğilme' sorunu varsa... İngiltere'de 13 yaşaltı bir futbol maçında çocuklarını izlemeye gelen ailelerin kötü tezahüratları maçı iptal ettirdi. Malvern Town Wanderers ve Hadley Rangers takımlarının maçında karşılaşmanın hakemi Malcolm Murray, ailelerin küfürli tezahüratları durmak bilmeyince maçın 20. dakikasında oyunu durdurdu. 28 yıllık tecrübeye sahip 57 yaşındaki hakem "Daha önce hiç bu kadar kötü tezahürat yapan ebeveynlerle karşılaşmamıştım. İyi bir derse ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum" dedi. Malvern takımının idarecilerinden Simon Quilley ise bu tatsız olay sonrası "agresif aileler bizim için büyük bir problem" diye konuştu. ■

Böyle rekor düşman başına

Belçika Amatör Lig takımlarından Wijtschale, artık tüm ülke tarafından tanınıyor, ancak bu pek de sevinilecek bir şöhret değil. İki maçta 58 gol yiyen Wijtschale takımı, tüm Belçika'da şakalara malzeme olmuş durumda. 30-0'lık bir yenilginin ardından Zillbeke'ye de 28-0 yenilen Wijtschale, 8 maçta 4 gol atabilirken, kalesinde tam 139 gol gördü. Kulüp başkanı Mars Elslanger buna karşın futbolcularına kızamıyor: "Bizim çocuklar gerçekten futbolu seviyor ve rakip takımlar da onların bu ruhana saygı duyuyor." Futbol sevgisi dolu bu takımın elde edebildiği en iyi sonuç ise 11-1'lik bir yenilgi. ■

İkinci tura ramak kaldı

Devler Ligi'nde ikinci Tur için 9 kişilik rezervasyon tamam. Juventus, B. Münih, M. United, Lyon, PSV, Milan, Barcelona, Inter ve Chelsea daha şimdiden bir üst tur vizesini aldılar.

Grubun flaş takımı Dinamo Kiev bir üst tura en yakın takım. Ama kimse güvende değil! Son maçlarında Şampiyonlar Ligi'ne katıldığına bin pişman Roma'yı 2-0'la geçtiler. Real Madrid ise Leverkusen'le 1-1 berabere kaldı ve umutlarını son maça taşıdı. Figo 82'de penaltıyı gole çevirseydi, kötü geçen sezonlarına güneş doğacaktı, olmadı. Son maçlarda Leverkusen Dinamo Kiev'i, Roma Real Madrid'i konuk edecek. Ak takım, kara takım orada belli olacak.

C grubunda Juventus mükemmel performansını devam ettiriyor; ama minimalist bir anlayışla! 5 maçta 5 gol atılır, hiç gol yemediler ve tüm maçlarını kazandılar; ama hepsi 1-0... Şampiyonlar Ligi'nde bu sezon finale yürüyebilirler ama arada bir gol daha atsalar fena olmaz! Grubun diğer devi Bayern Münih ise Maccabi'yi 5 golle devirerek ikinci tura adını yazdırdı. Grupta son maçlarda Ajax-Bayern Münih ve Maccabi Tel Aviv-Juventus ile oynayacak. Ev sahibi takımlar UEFA bileti için grubun ilk ikisini devirmek zorunda. Ajax'ın Maccabi'ye karşı averaj üstünlüğü var, dolayısıyla üçüncülüğe daha yakın taraf onlar.

D grubu bildiğimiz gibi her şeyin bağlandığı ilk grup. Manchester United ve Lyon bir üst tura yükseldiler. Fenerbahçe UEFA'ya katılma hakkını kazandı. Sparta Prag elendi. Son haf-

tayacaklar. Beraberliğin Werder Bremen'e yarayacağı maçta Valencia mutlak kazanmak zorunda. Tam seyirlik bir mücadele olacak. Bu grupta Anderlecht'in ise hâlâ puanı yok.

H grubunda Chelsea bir üst tura yükselmeyi ilk garantileyen takımdı. Chelsea'yi takip eden 3 takım ise bu hafta varoluş mücadelesi verecekler. PSG-CSKA, Porto-Chelsea ile oynayacak. Ve galip gelenlerden birine talih gülecek.

Şampiyonlar Ligi gruplarının son maçları 7-8 Aralık tarihlerinde oynanacak. Bu maçlar sonrasında bir üst tura çıkan takımlar ise 22-23 Şubat'tan itibaren eleme maçlarına başlayacaklar.

Fenerbahçe Şampiyonlar Ligi'nde mutsuz giden hikâyesi anlamlı bir teselliyle bitirdi. Sparta Prag gibi bir futbol ekolünü deplasmanda yenmek kolay iş değil. Oynanan futbolun pozitifliği de göz önüne alınırsa yüzlere bir gülücük oturdu Kadıköy'de. Artık hedef UEFA. Manchester United ile oynanacak son maçta, prestijli bir skor yakalanırsa keyifler iyice yerine gelecek ve Şubat ayına kadar umut biriktirilecek. ■

Şampiyonlar Ligi Puan Durumu

Grup A	O	P
Olimpiakos	5	10
Monaco	5	9
Liverpool	5	7
Deportivo	5	2

Grup B	O	P
Dinamo Kiev	5	10
Leverkusen	5	8
R. Madrid	5	8
Roma	5	1

Grup C	O	P
Juventus	5	15
Bayern	5	9
Ajax	5	3
M. Tel-Aviv	5	3

Grup D	O	P
Man. United	5	11
Lyon	5	10
Fenerbahçe	5	6
Sparta Prag	5	1

Grup E	O	P
PSV	5	10
Arsenal	5	7
Panathinaikos	5	6
Rosenborg	5	2

Grup F	O	P
Milan	5	12
Barcelona	5	10
Celtic	5	4
Shaktar Donetsk	5	3

Grup G	O	P
Inter	5	11
Werder Bremen	5	10
Valencia	5	7
Anderlecht	5	0

Grup H	O	P
Chelsea	5	13
PSG	5	5
Porto	5	5
CSKA Moskova	5	4

UEFA'da mücadele tam gaz

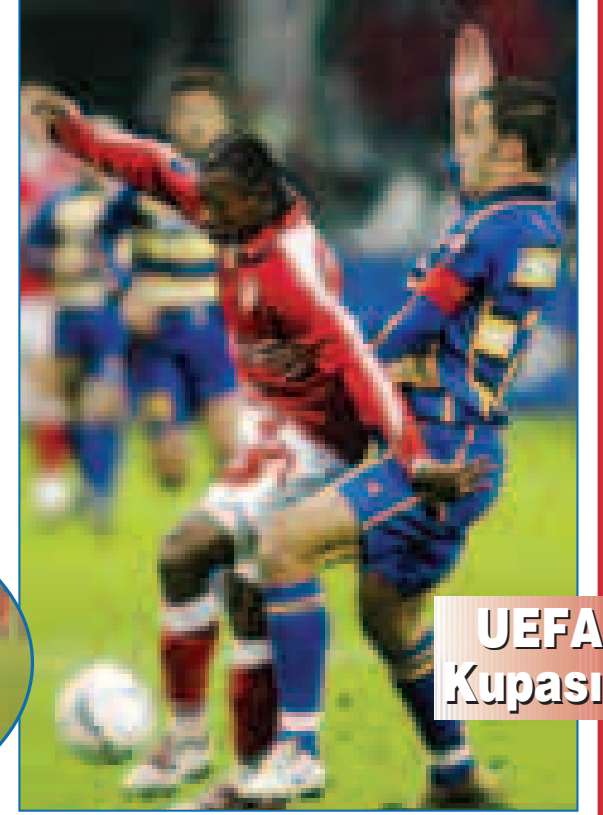
Yeni organizasyonel yapısıyla UEFA Kupası önemli bir sınav geçiriyor bu sene. İlk defa grup maçlarının oynandığı kupada, amaç Şampiyonlar Ligi'ne benzer bir heyecan yaratmaktır. Ama hem statü, hem de grup

sayısının fazlalığı ilgiyi düşürmüştü benziyor. Grup maçlarındaki farklı fikstür uygulaması ve 5'li gruplardan 3'er takımın çıkacak olması heyecanın dozunu düşürüyor gibi. Aslında daha kârlı, daha cezbedici ve daha eğlenceli bir organizasyon olsun diye yapıldı bunlar. Ama tutması için biraz daha zaman ihtiyaç var. Yine de tüm güçlü takımların kolaylıkla 3. tura çıkacak gibi gözüküyor olması ve Şampiyonlar Ligi gruplarının üçüncülerinin de bu takımlara eklenecek olması, son derece kaliteli bir eleme turu vaat ediyor futbolseverlere.

Bir dezavantajı daha var bu yeni sistemin. Güçsüz takımların sürpriz yapması iyiden iyiye engellenmiş oluyor böylece. İkili elemelerde bir şekilde sürpriz pususuna yatabilen takımlar için artık bir sonraki tur Kaf Dağı'nın ardına düşmüş gibi. Dört maç oynayıp ikisini kazanmak, bir de yeterli averaj sağlamak, ancak belirli çapta takımların yapabileceği bir iş çünkü.

Teker teker gruplardan ziyade, öne çıkan takımlara ve önemli sonuçlara değinelim. Newcastle United ve Dinyeper üç maçta dokuz puan alan iki takım. Artık onlar bir üst tura gözlerini dikebilirler. Dört maçta yedi puan alan Schalke de kirışı gördü gibi. Hollanda'dan Utrecht, Yunanistan'dan Panionios, AEK ve (Gençlerbirliği'ni eleyen) Egaleo, Gürcistan'dan Dinamo Tiflis, Polonya'dan Amica, Belçika'dan Beveren ise henüz puan alamadılar. Bu sonuç da gösteriyor ki, Şampiyonlar Ligi'ndeki başarılı sonuçlara kıyasen Yunanistan takımları UEFA'da resmen dökülüyor. Ama yine de henüz hiçbir takım elenmeyi garantilemedi. Yeni statü hiç değilse, bu noktada hedefi tutturmuş gibi. Anlaşılan o ki, eğer gruplarda favoriler bir kazaya uğramazsa, ki öyle de gözüküyor, bir sonraki turda akıl almaz eşleşmeler olduğu bir kupa mücadelesi seyredebiliriz. Bakalım son haftada ne olacak?

Kupada ülkemizin tek temsilcisi Beşiktaş oynadığı 2 maç sonunda 3 puanla grubunda ikinci sırada. İlk maçında Athletic Bilbao'yu etkileyici bir oyunla 3-1'lik skoru yakalayan Beşiktaş, ikinci maçında Steaua Bükreş'e 2-1 mağlup oldu. Son derece soğuk bir havada oynanan maçta, maçın hemen başında yediği iki golün etkisini maç boyunca atamayan Kara Kartal, rakibin 10 kişi kalmasıyla biraz silkindi. Gol de buldular, ama geç kalmışlardı. Üstelik atıkları gol de hiç 'fair' değildi. Yerde sakat yatan oyuncunun bozduğu ofsaytla golü buldular. Ama devamını getirecek mecali bulamadılar. Pek hesapta olmayan bir mağlubiyetti bu. Ama telifisi var nasıl olsa. Belli ki en çekışmeli grup olmaya aday olan ve galibiyeti olmayan takımın olmadığı grupta, mücadele daha sürecek gibi gözüküyor. ■

UEFA Kupası

Puan Durumu

Grup A	O	P	Grup B	O	P
Schalke	3	7	S.Bükreş	3	6
Feyenoord	2	4	Beşiktaş	2	3
Hearths	3	3	Athletic Bilbao	2	3
Basel	2	1	Standard Liege	2	3
Ferencváros	2	1	Parma	3	3

Grup C	O	P	Grup D	O	P
Dinyeper	3	9	Newcastle United	3	9
Zaragoza	2	3	Sporting Lizbon	2	6
Club Brugge	2	3	Sochaux	2	3
Austria	2	3	Panionios	2	0
Utrecht	3	0	Dinamo Tiflis	3	0

Grup E	O	P	Grup F	O	P
Middlesbrough	3	6	Rangers	2	6
Partizan	2	4	Alkmaar	2	6
Villarreal	2	4	GAK	3	4
Lazio	3	2	Auxerre	2	1
Egaleo	2	0	Amica	3	0

Grup G	O	P	Grup H	O	P
Stuttgart	3	6	Lille	3	6
Benfica	3	6	Zenit	3	4
Dinamo Zagreb	2	3	Sevilla	2	4
Heerenveen	2	3	Aachen	2	3
Beveren	2	0	AEK	2	0

Şampiyonlar Ligi

Şampiyonlar Ligi'nde yoğun bir aydı Kasım. Her grupta iki maç oynandı ve kaderler az çok belirlendi. Son maçlar oynanmadan önce bir üst tura çıkmayı garantileyen takımlar Juventus, Bayern Münih, Manchester United, Lyon, PSV, Milan, Barcelona, Inter ve Chelsea. İkinci tur için ayrılan 16 yerin 9'u şimdiden rezerve edildi yani. Son haftada da, kalan 7 yer için müthiş bir mücadele olması bekleniyor. Olmak ya da olmamak sınavına çıkacak takım sayısı ise 13.

Gruplara bakacak olursak; A Grubu'nda büyük bir mücadele var. Yunanistan'ın Avrupa Şampiyonluğu'nun ardından Yunan takımları da Şampiyonlar Ligi'nde fırtına gibiler. Olimpiakos grubun lideri ve son maçlar öncesinde ikinci tura en yakın takım olarak göze karşıyor. Pirelileri Monaco ve Liverpool takip ediyor. Liverpool'un bir üst tura çıkması için kendi evinde Olympiakos'u devirmesi lazım. Deportivo ise 5. maçın sonunda hâlâ gol atamadı.

B Grubu'nda da A Grubu'na benzer bir kör düğüm var.

